

NOTULEN van de vergadering van de raad van de gemeente Voorschoten, gehouden op 29 juni 2023 vanaf 17.00 uur.

Voorzitter: mevrouw N. Stemerding, burgemeester.

Griffier: de heer B.J. Urban.

Aanwezige leden: mevrouw R.E. de Bruin-Van Alphen, de heren A. Deuzeman, W.J. van Duivendijk en G. van den Ende, mevrouw C.L. Ilić, mevrouw P.T.M. Kortekaas-Warmerdam, mevrouw J.G. van der Krogt, de heren P. 't Lam, B. Lavrijsen (komt later) en E.M.L.H. Maassen, mevrouw K.S. van Meenen, mevrouw E. Mieremet, de heer M.P.A. van Oostrum, mevrouw M.H.R. Persoon, de heren A.L.R. Posthuma en B.W. Reinke, mevrouw J.C. Schroot, mevrouw H.M. van der Wende, mevrouw P. Wijnen en mevrouw M.J.T. Zoun (komt later).

Afwezig: de heer mr. drs. C. Bremmer.

Aanwezige wethouders: de heer P. de Bruijn, de heer C.J. van der Elst en de heer H.G. Schokker.

1. Opening, mededelingen en vaststelling agenda

De **voorzitter:** Ik open de vergadering van de gemeenteraad van 29 juni. Bericht van verhindering is ontvangen van de heer Bremmer. De heer Lavrijsen en mevrouw Zoun zullen later aanwezig zijn. De spreektijden voor vanavond zijn 24 minuten voor de fracties en 44 minuten voor het college.

Voor de agenda kijk ik naar een aantal fracties, want er is bij mij een motie aangekondigd die vreemd is aan de orde van de dag. Ik probeer maar even mee te denken. Er zijn twee opties: we doen die motie bij punt 8 of we nemen haar gezellig mee met de Kadernota. Dat laatste lijkt mij praktisch, maar wie ben ik? Ik constateer dat de raad de motie bij de Kadernota wil betrekken.

De agenda wordt aldus gewijzigd vastgesteld.

2. Hamerstukken:

2.1. Zienswijze op de ontwerpbegroting en meerjarenraming 2024 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst West Holland (raadsregistratienummer Z/23/075686/350155);

2.2. Zienswijze conceptbegrotingswijziging 2023 Gemeenschappelijke Regeling Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (raadsregistratienummer Z/075232/344727)

De voorstellen worden zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

3. BESPREEKPUNTEN

4. Zienswijze op conceptprogrammabegroting 2024 Hecht (raadsregistratienummer Z/75721/349522)

De **voorzitter:** Dit onderwerp staat op de besprekpuntenlijst omdat er een amendement zou worden ingediend. Dat blijkt niet zo te zijn. Is er behoefte aan bespreking van dit onderwerp of kan dit als hamerstuk worden gezien? Ik constateer dat dit onderwerp kan worden gezien als hamerstuk.

Het voorstel wordt zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

5. Voorbereiden AB-vergadering Omgevingsdienst West-Holland 3 juli 2023

De **voorzitter:** Wil iemand iets meegeven aan de portefeuillehouder. Dat is niet het geval.

6. Voorbereiden AB vergadering Hecht 5 juli 2023

De **voorzitter**: Morgen komt er een geannoteerde agenda. Ik stel dus voor om dit punt in een schriftelijke consultatieronde af te doen en niet vanavond. Ik constateer dat de raad hiermee instemt. U ontvangt morgen dus schriftelijk de geannoteerde agenda.

7. Kadernota 2024 (algemene beschouwingen) (raadsregistratienummer Z/23/076906/352762)

De **voorzitter**: De Kadernota dient ter voorbereiding op de begroting 2024-2027, die deze zomer wordt opgesteld. Met de Kadernota geeft de raad de uitgangspunten mee aan het college. We beginnen met de eerste termijn, de algemene beschouwingen. Er mag uiteraard volop worden geïnterrupteerd. Probeer wel met elkaar - ook ik heb daar een rol in - om het debat leefbaar te houden. Dat wil zeggen dat iedereen ook de gelegenheid krijgt om zinnen af te maken. Dat is in elk geval een verzoek. Wat het praktische aspect betreft: om 19.00 uur gaan we eten. Dan staat hier eten klaar. Ik kijk na de eerste termijn hoe laat het dan is en hoelang we dan gaan schorsen in combinatie met het eten en de voorbereiding van de beantwoording in de eerste termijn van de zijde van het college. De volgorde van de sprekers is volgens mij bij u bekend: eerst GroenLinks, dan de VVD, D66, Voorschoten Lokaal, de PvdA, het CDA en dan de SP.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Zolang er een meerderheid is voor de oppositie, heb ik bijna de neiging om te zeggen dat ik geen inbreng heb, maar op dit moment is ook mevrouw Ilic afwezig; dat is dus helaas geen praktisch argument.

Het is me opmerkelijk genoeg de laatste maanden meerdere keren overkomen dat iemand me op de man af vroeg: vind je dat raadswerk nou nog leuk? Eerder had ik dan altijd, eigenlijk zonder al te veel nadenken, geantwoord dat het natuurlijk fantastisch is om inwoners te mogen vertegenwoordigen en je druk te maken over alles wat het dorp draaiende houdt. Maar dat kwam er nu niet meer vanzelf uit; ik merkte dat ik onbewust moest zuchten. Om eerlijk te zijn schrok ik daarvan en het zette me aan het denken. Ik heb moeten constateren dat ik minder optimistisch ben. Nu word ik langzaam oud en dat zal vast een rol spelen, maar ik maak me ook echt zorgen. De Kadernota laat een financieel beeld zien dat eigenlijk al jaren hetzelfde is: over een paar jaar gaat het helemaal mis. Investeringen in het riool, scholenbouw, verduurzaming van vastgoed, de jeugdzorg of afschaffing van de precariobelasting; het zijn allemaal hele serieuze kwesties, maar uiteindelijk geen reden om in paniek door de gangen van het gemeentehuis te rennen. Dit keer stevenen we als Wile E. Coyote af op het ravijnjaar 2026 en het wordt nog erger in 2027. Natuurlijk balen we daarvan, maar een goede bekende van me met de Voorschotense gemeentepolitiek als wat dubieuze hobby merkte fijntjes op dat BZK het allemaal misschien wel heel goed bekeken had. Want hoeveel geld houdt Voorschoten ieder jaar wel niet over? Dat was het afgelopen jaar 4,3 miljoen euro, met reservemutaties zelfs 5,9 miljoen euro. Dat is een steeds sterker wordende tendens in de afgelopen jaren. Deels zijn dat extra inkomsten bij bijzondere situaties - Oekraïense vluchtelingen, energiearmoede - maar dat laat ook onze beperkte wendbaarheid zien. Hartje zomer is de pijn van de energiearmoede al geweest en tegen de tijd dat we eindelijk een fatsoenlijke ruimte voor de taalklas hebben geregeld, wappert het blauw-geel waarschijnlijk alweer boven Sevastopol.

Maar per saldo zijn het ook niet die meevallers. We krijgen vooral ontzettend weinig van de grond. Hoe durven wij in die context te claimen dat Voorschoten straks onvoldoende krijgt? Natuurlijk zijn overal altijd redenen voor. We hebben al jaren grote problemen om het ambtelijke apparaat op sterkte te krijgen. In deze Kadernota is er daarom weer sprake van een arbeidsmarktoffensief. Daarvoor heeft het college op zich onze zegen; laten we hopen dat het helpt. Maar we weten dat de overheid overal aan nieuwe mensen trekt. We zullen waarschijnlijk moeten accepteren dat we een chronisch probleem hebben en bedenken hoe we daarmee om moeten gaan. Dat zou kunnen door meer zaken bij onze inwoners en actieve organisaties te leggen. Met in het college een lokale partij die zich daar in het verleden heel stevig over heeft uitgelaten, zou je verwachten dat hier volop op zou worden ingezet. In de praktijk zien we het tegenovergestelde. Mensen pakken het initiatief en komen met plannen voor een MFA bij de bibliotheek, voor een hotel in het Ambachts- en Baljuwhuis of voor een park bij het St. Nicolaespad. Maar het is allemaal niet goed genoeg, heeft niet Voorschotens DNA of heeft geen prioriteit. Enthousiasme slaat dan na jaren om in verbittering en we zijn als dorp geen stap verder.

Het stellen van prioriteiten is een andere aanpak, één waarop het college zich laat voorstaan. Maar prioriteiten stellen is iets anders dan steeds nee verkopen. Het betekent ook doorpakken op lopende zaken. Daar moeten college en raad toch ook naar zichzelf kijken. De afgelopen tijd is herhaaldelijk bewust ervoor gekozen om plannen die klaar lagen opzij te schuiven ten koste van de investering in ambtelijke inzet, onderzoeksgeld en tijd. Omdat men "betere" plannen wilde, zelfs waar een meerderheid van de fracties in de raad campagne voerde op het oude plan. Dat deze raad dat kennelijk wil faciliteren, is ook een bewuste keuze. Laten we het beestje bij de naam noemen: het is tegenwoordig "alle ballen op het centrum". Er ligt inmiddels na enkele jaren een Centrumvisie en die is niet helemaal onverdienlijk, maar de praktische inzet blijft vaag.

Als nieuw beleid zien we in deze Kadernota een aantal weinig controversiële zaken: sociaal beleid dat richting Leiden gaat en een inzet op professionalisering van ons beleid rond ondermijning. De grootste inzet voor komend jaar is echter een half miljoen euro voor een projectbureau voor het centrum, aangekondigd bij de Centrumvisie maar nog zonder concreet doel of invulling; voorlopig lijkt het vooral een reserve te worden. We willen daarvan echt meer uitwerking zien, voordat we weer geld en ambtelijke tijd verspillen aan halfbakken planvorming en ambtelijke capaciteit die we elders juist hard nodig hebben. Want verder lijkt het vooral Groundhog Day, de eigenlijke reden voor mijn onbewuste zuchten. We gaan weer eens goed kijken naar plannen voor sportfaciliteiten, we gaan weer in het waterketenplan opschrijven dat de riolering in Adegeest prioriteit heeft, we gaan voor de zoveelste keer in kaart brengen hoe het gemeentelijk vastgoed verduurzaamd moet worden, we gaan weer in gesprek met scholen over huisvesting, we gaan weer de rotonde Raadhuislaan aanpakken, we gaan weer plannen maken voor het AB-huis, we wachten maar weer eens een halfjaar op plannen voor onze culturele voorzieningen en de verduurzaming van de bibliotheek. Voor een deel hiervan zijn in deze Kadernota überhaupt nog geen middelen gereserveerd, zodat we nu al weten dat het op z'n vroegst 2025 gaat worden.

Wij zouden zo graag eens verder gaan. De bestuurlijke sclerose rond de energiearmoede heeft weer laten zien dat er echt behoefte is aan een breder beleid rond armoede. Daarom dienen wij hierbij, namens de progressieve partijen, amendement 211 in. Dat doet niets meer dan het college vragen om in 2024 zulk beleid op te zetten, zodat we op termijn effectiever op kunnen treden. Het amendement luidt:

"Amendement 211.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 29 juni 2023, gezien het raadsvoorstel nr. Z/23/076906/352762 Kadernota 2024, d.d. 29 juni 2023,

constaterende dat:

- 1. in Voorschoten circa 300 kinderen in armoede opgroeien (bron Coalitieakkoord 2022-2026) en Stichting Leergeld via haar jaarverslag duidelijk aantoonde dat de hulpvraag voor kinderen in armoede in Voorschoten in 2022 stevig toegenomen is;*
- 2. de oppositie in de zomer van 2022 gepleit heeft voor initiatieven voor armoedebestrijding omdat de beschikbare middelen voor energiearmoede in 2022 niet volledig benut zijn;*
- 3. Voorschoten al aanzetten heeft gedaan richting armoedebeleid door het invoeren van vroegsignalering, het uitkeren van een toeslag in het kader van energiearmoede en er eind 2022 een aanpak energiearmoede is gekomen;*
- 4. het probleem van armoede in Voorschoten niet geadresseerd wordt in de Kadernota 2024;*
- 5. armoede veel meer is dan alleen een financieel probleem, maar ook een gezondheidszorg-, sociaal- en verdelingsprobleem. Huishoudens met problematische schulden doen vaker een beroep op geestelijke gezondheidszorg en jeugdzorg, en kinderen die in armoede opgroeien, ondervinden nadelige gevolgen betreffende hun schoolprestaties en psychosociale ontwikkeling en kunnen hun armoedesituatie moeilijk achter zich laten;*

overwegende dat:

- 6. het verschil tussen rijk en arm in Nederland groeit en hierdoor armoede een steeds groter probleem wordt, en het bestaande Voorschotense minimabeleid onvoldoende is om dit probleem van armoede structureel beleidsmatig te omvatten;*
- 7. de komst van gevluchte Oekraïners en de steeds grotere groep statushouders voor een grotere armoedeproblematiek zorgen;*

8. zowel de coronapandemie als de energiearmoede duidelijk maakt dat armoedeproblematiek niet alleen minima raakt en dat ook huishoudens (met kinderen) die niet op minimumniveau zitten, in een armoedesituatie terecht zijn gekomen;
9. kansen voor een voordeelpas (Voorschotense pas) zinnig zijn om het niet-gebruik van (bestaande) voorzieningen te voorkomen, en onderdeel van armoedebeleid kunnen zijn;
10. het verschijnsel van de armoedeval ook op gemeentelijk niveau relevant is, en middels armoedebeleid gemitigeerd kan worden;
11. met een goedgekeurd armoedebeleid er meer mogelijkheden zijn om inwoners te bereiken dan momenteel mogelijk is;
12. Voorschoten de financiële ruimte heeft om de armoedeproblematiek beleidsmatig in kaart te brengen;
13. de ondertekende fracties van mening zijn dat in de gemeente Voorschoten geen kinderen in armoede op mogen groeien;

Besluit:

Het voorgestelde besluit aan te vullen met beslispunt 1:

1. Armoedebeleid als onderdeel van nieuw beleid toe te voegen aan de Kadernota 2024, en het college te verzoeken voldoende middelen te reserveren in de begroting 2024.

en het bestaande beslispunt als 2. te nummeren."

Rond wat in het coalitieakkoord nog Bibliotheek Plus moest heten, moeten we constateren dat we afstemmen op het scenario "niets doen". Als dat dan zo is, laten we dan ook de consequentie nemen. Als het Cultureel Centrum in de loop van 2024 gesloten gaat worden, laten we dan de beruchte carrousel van scholenbouw weer krakend op gang brengen. Amendement 212, dat wij hierbij ook namens de progressieve partijen indienen, wil de Fortgensschool in staat stellen om die draad zo snel mogelijk weer op te pakken. Het amendement luidt:

"Amendement 212.

Constaterende dat:

- a. *het voorbereidingskrediet voor de nieuwbouw van de Fortgensschool eerder door het college werd bevroren omdat er geen zicht was op het vrijkomen van de bouwlocatie bij het Cultureel Centrum;*
- b. *de wethouder Cultuur aangekondigd heeft dat er in november 2023 een plan komt, waarna het verplaatsen van functies uit het Cultureel Centrum naar de Kruispuntkerk op korte termijn geregeld kan worden;*

overwegende dat:

- c. *volgens het vigerend beleid van het Integraal Huisvestingsplan de Fortgensschool in het tijdblok 2023 tot 2026 gebouwd moet worden en dat de school derhalve zo snel mogelijk moet kunnen beginnen met de voorbereiding van de bouw;*
- d. *met het door het college voorziene vrijvallen van het terrein van het Cultureel Centrum op korte termijn er geen onduidelijkheid meer is over de bouwlocatie en er dus geen reden is langer te wachten met de voorbereidingen;*
- e. *eerdere uitingen van de wethouder Onderwijs over de voorziene lange doorlooptijden het urgent maken dat de Fortgensschool op de vroegst mogelijke termijn kan beginnen met concrete voorbereidingen voor de bouw;*

Besluit:

De Kadernota 2024 als volgt te wijzigen:

In regel 6 van blok 3 van de tabel investeringsplanning op pagina 31 het jaar van het voorbereidingskrediet voor de nieuwbouw van de Fortgensschool te verplaatsen van 2025 naar 2024."

Ten slotte willen wij met motie 294, hierbij ingediend, mede namens D66 en de SP, oproepen om eindelijk eens met een oplossing te komen voor het lege fonds Duurzaamheidsleningen. Dat is een overzichtelijk probleem dat nu al anderhalf jaar speelt en opnieuw ligt er bij deze Kadernota geen voorstel van de kant van het college. Dat valt niet te excuseren. De motie luidt:

"Motie 294.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 29 juni 2023, gehoord de beraadslaging,

constaterende dat:

- a. het fonds voor de Verordening Duurzaamheidslening Voorschoten 2020 sinds februari 2022 geen budget meer beschikbaar heeft;*
- b. het college heeft beloofd deze kwestie bij de Kadernota 2024 te regelen, maar dat deze belofte niet is nagekomen;*
- c. er in 2022 een positief resultaat van bijna 6 miljoen euro is behaald, waardoor er voldoende financiële ruimte is om de kwestie op te lossen;*

overwegende dat:

- d. een investering in het revolverend fonds rechtstreeks bijdraagt aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente;*
- e. het hier gaat om effectieve, op maat gemaakte investeringen;*
- f. een revolverend fonds weinig druk legt op de balans van de gemeente;*

van oordeel dat:

- g. deze kwestie reeds lang opgelost had moeten worden en dat het daarom noodzakelijk is dat deze nog in 2023 wordt afgehandeld;*
- h. een substantiële verhoging van het budgetplafond in artikel 4 van de Verordening Duurzaamheidslening Voorschoten 2020 een minimale technische aanpassing van een verordening is;*

verzoekt het college:

- 1. om in het derde kwartaal van 2023 een technische aanpassing voor te leggen van de Verordening Duurzaamheidslening Voorschoten 2020 waarin het budgetplafond in artikel 4 substantieel verhoogd wordt;*
- 2. om het equivalent bedrag beschikbaar te stellen vanuit de concernreserve,*

en gaat over tot de orde van de dag."

Wij hebben daarnaast een aantal moties en amendementen medegetekend, maar daar zal ik in de tweede termijn op reageren.

Het is allemaal niet groots en meeslepend. Dat is uit realiteitszin, want aan vergezichten is er op zich geen gebrek in deze Kadernota. Maar liefst 16,3 miljoen euro voor een nieuw te bouwen gemeentehuis met bibliotheek, een investering die niet los te zien is van de toekomst van onze gemeente, maar die hier en in de Centrumvisie voorgesteld wordt zonder enige discussie. Dezelfde partijen die bleven hameren op ieder detail van het plan Wijngaardenlaan, knippen nu niet met de ogen. Wellicht zou ik me hier meer zorgen over maken als ik geloofde dat dit project zo uitgevoerd zou worden. Het is niet alleen de voorgeschiedenis die mij sceptisch maakt; het is ook zo dat veel van deze voor de volgende collegeperiode voorliggende planning nog weinig serieus te nemen lijkt. Ik noem de onhaalbare planning bij de scholenbouw en een late investering in het zwembad in 2030 in plaats van onderhoud en renovatie vanaf 2025 om kapitaalvernietiging te voorkomen. Maar dit zijn uiteindelijk discussies voor het komend jaar en een volgende coalitie. Voor nu vindt GroenLinks het vooral van belang om te voorkomen dat dit vier verloren jaren worden. Als dit het beleid voor 2024 moet worden, zal er veel afhangen van het laatste collegejaar 2025. De verleiding zal dan weer groot zijn om ons blind te staren op verkiezingen en natuurlijk het ravijnjaar. Daarbij komt dan deze vraag naar voren: als Voorschoten haar middelen steeds niet

gebruikt, hoe kan zij dan klagen over een budgetverlaging? In hoeverre kunnen we serieus spreken van "een ravijnjaar" als we bestuurlijk allang van de klif gevallen zijn?

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ik zou de heer Deuzeman willen vragen of hij in zijn wat sombere betoog het verschil tussen investeringen en structurele kosten uit het oog is verloren.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik geloof het niet, maar ik denk dat mevrouw Van Meenen iets specifiek in gedachte heeft.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ik wil daar best een toelichting op geven, maar als de heer Deuzeman aangeeft dat we op het ravijnjaar afstevenen, ons geld niet uitgeven en willen klagen over de budgetten, mag ik de heer Deuzeman er dan op wijzen dat de budgetten vooral over onze structurele kosten gaan die onze wettelijke taken betreffen die we uit moeten voeren? En ja, de overschotten op die structurele kosten leveren problemen op voor het bedrag dat we kunnen investeren; ik geloof dat we het daarover eens zijn, meneer Deuzeman.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ja, daarin heeft mevrouw Van Meenen natuurlijk gelijk, behalve dat in die structurele kosten natuurlijk ook de afschrijving zit op investeringen die we al jaren niet gedaan hebben. Dat is ook van belang, maar het gaat mij er vooral om dat wij ieder jaar opnieuw geld overhouden. Als wij dat geld steeds overhouden op onze lopende begroting, is daarmee ook structurele ruimte in onze begroting beschikbaar die we gewoon steeds niet zichtbaar kunnen maken. Ik wil niet zeggen dat het ravijnjaar geen probleem gaat zijn voor Voorschoten; wellicht wel. Ik zou er best voorstander van zijn om in dat ravijnjaar te zeggen: goed, als er vanuit het Rijk geen extra geld komt, gaan wij gewoon onze taken uitvoeren. Maar dat kan alleen als wij ook voor die tijd onze taken uitvoerden. Als wij bij de provincie aankomen en zeggen "nu willen we toch een keer aan de slag", dan worden wij weggelachen, want dat hebben we de afgelopen jaren ook niet gedaan. Daar zit mijn zorg.

Misschien wordt het daarom tijd om het te hebben over die laatste mogelijkheid bij chronisch gebrek aan ambtelijke capaciteit en bestuurskracht. Als we bij herhaling bestuurlijk geen deuk in een pak boter geslagen krijgen, als we de mensen niet kunnen vinden om het werk gedaan te krijgen, als we keer op keer onze beloften niet gestand kunnen doen, verdienen onze inwoners dan onderhand niet beter? Waarom zou een fusie met Leiden dan niet beter zijn voor ons dorp? Het is een discussie die steeds ontlopen wordt, maar die wat ons betreft niet taboe kan blijven. Voorschoten heeft nog tijd om te laten zien dat ze het kan. Wij roepen het college en de andere fracties dan ook op om die kans te grijpen.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Voorzitter. Van mij toch een andere blik op deze Kadernota dan wat ik vanuit GroenLinks heb gehoord. Wat de VVD betreft blijft Voorschoten een heerlijk groen woondorp met voldoende voorzieningen. Daar zetten we ons samen met onze coalitiepartners en hopelijk toch ook de rest van de raad voor in. Dit betekent dat we aandacht hebben voor het realiseren van een plan voor de huisvesting van alle culturele organisaties in het dorp. Dit doen we door een combinatie van huisvesting van organisaties in de bibliotheek aan de Wijngaardenlaan en huisvesting van overige organisaties in de Kruispuntkerk. Hiertoe heeft wethouder De Bruijn inmiddels namens het college een intentieovereenkomst met de eigenaar van de Kruispuntkerk getekend; een stap vooruit, die we toch gezet hebben. Daarnaast is de Centrumvisie opgeleverd die nadere invulling zal geven aan het verder ontwikkelen van het centrum. We kunnen het afdoen als "onvoldoende concrete plannen", maar wat ons betreft is dit een hele goede basis om verdere plannen te ontwikkelen. Wij sporen het college aan om zo snel mogelijk met een concrete invulling van de elementen van deze visie te komen. We denken daarbij aan het inrichten van het Treubplein als evenementenlocatie, de ontwikkelingen aan het Churchillplein van Woonzorg en de Aldi en verdere ontwikkeling van de omgeving van de Kruispuntkerk.

Voorschoten heeft meer betaalbare woningen voor verschillende doelgroepen nodig. De VVD vindt het belangrijk dat ook de kinderen van Voorschotenaren in Voorschoten kunnen wonen. Wij waarderen daarom de inzet van het college om voortgang te boeken op de verschillende woningbouwprojecten. Naast de bouw op het voormalig Intratuinterrein en bij Beresteyn ligt nu ook voor het project Arsenaal-Segaar een voorstel ter inzage. Daarnaast werkt het college aan planvorming voor een project aan de Jan Evertsenlaan voor een gezondheidscentrum met 40 woningen, een project aan de professor Einsteinlaan, de oude Vos-school met 24 woningen en de Raadhuislaan, het oude Goederaad voor een gezondheidscentrum met 40 woningen. Daarnaast

wordt er gekeken naar de bouw van flexwoningen. Bij bouwen hoort in deze tijd ook verduurzaming. De VVD hecht aan concrete maatregelen die inwoners praktisch ondersteunen. Wij dienen daarom motie 287 in voor tegels met kabelgoten om inwoners de gelegenheid te geven om hun elektrische auto vanuit huis op te laden, ook als ze geen ruimte hebben op eigen terrein. De motie, die mede wordt ingediend door het CDA, Voorschoten Lokaal en GroenLinks, luidt:

"Motie 287.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 29 juni 2023,

constaterende dat:

- a) steeds meer inwoners van Voorschoten de komende jaren de overstap (willen) maken naar elektrisch rijden;*
- b) het merendeel van de inwoners van Voorschoten niet beschikt over een eigen oprit om op eigen terrein een laadvoorziening te realiseren;*
- c) het huidige aantal openbare laadpalen door de netcongestie in onze regio beperkt uitbreidbaar zal zijn;*
- d) er steeds meer huizen in Voorschoten zijn met zonnepanelen die deze stroomopbrengst graag direct zullen willen gebruiken voor het opladen van hun EV;*
- e) het in Voorschoten in het kader van de veiligheid niet toegestaan is om stroomkabels over de stoep te leggen, ook niet in combinatie met kabelmatten/bruggen;*
- f) dit verbod voor huishoudens een drempel kan zijn om de overstap naar elektrisch rijden te maken;*
- g) er een innovatieve EV-kabelgoottegel op de markt verkrijgbaar is die dit probleem oplost;*
- h) er reeds diverse gemeenten in Nederland zijn, waaronder Leidschendam-Voorburg, die deze EV-kabelgoottegel aanbieden aan hun inwoners*

van mening dat:

- a) een dienstverlenende gemeente m.b.t. opladen van EV's niet alleen zaken zou moeten verbieden maar ook proactief oplossingen zou moeten aanbieden aan haar inwoners;*
- b) dit tevens past bij het staand beleid van de gemeente Voorschoten om het gebruik van elektrisch vervoer zo veel mogelijk te stimuleren;*
- c) door zelf de regie te nemen in het aanbieden van een dergelijke voorziening de verrommeling van de openbare ruimte wordt tegengegaan en de noodzaak tot controle en handhaving verkleind wordt;*
- d) het door de Afbouw Salderingsregeling 7) extra van belang wordt dat burgers de met eigen zonnepanelen opgewekte energie nuttig kunnen gebruiken voor hun eigen huishouding;*

verzoekt het college van B en W van Voorschoten:

- 1) te onderzoeken of het Uitvoerend Bedrijf van de Gemeente Voorschoten de EV-kabelgoottegel in haar producten- en dienstenportfolio kan opnemen, onder welke voorwaarden de inwoners van Voorschoten dit kunnen aanvragen, hoe claimgedrag van parkeerplaatsen daarbij voorkomen kan worden en tegen welke prijs dit kostendekkend uitgevoerd kan worden;*
- 2) de resultaten van dit onderzoek uiterlijk eind Q4 2023 te delen met de raad,*

en gaat over tot de orde van de dag."

Bouwen doen we natuurlijk duurzaam. Meer woningen betekent echter ook een uitdaging voor de riolering. Hiervoor is zeker aandacht nodig, niet in de laatste plaats vanwege de klimaatadaptie, die ook noopt tot het vergroten van de capaciteit van het riool. Voorschoten heeft al enige tijd last van overstromende riolering. Bij de aanpak van de Leidseweg-Noord deel zuid bijvoorbeeld is door toenmalig wethouder Spil beloofd dat het hoogheemraadschap een overstort zou realiseren, zodat de wateroverlast zou verminderen. Tot op heden is daar wat de VVD betreft nog niets van gekomen. Ik zou het college willen verzoeken om een update van deze toezegging.

De VVD maakt zich zorgen over de benodigde werkzaamheden aan de riolering en met name de bekostiging daarvan. Uitvoeren is één; dat vinden we net als GroenLinks bijzonder belangrijk en

dat is ons de afgelopen jaren onvoldoende gelukt, maar over de bekostiging zie ik in de Kadernota op bladzijde 15 in tabel 7 dat de kapitaallasten van de gesloten systemen in 2024 met € 103.000 afnemen, omdat we investeringen niet tijdig kunnen uitvoeren. Aan de andere kant zijn we onlangs door het college geïnformeerd over mogelijke acute reparaties bij de Raadhuislaan en de Molenlaan. Onze verwachting is dat onze inwoners geconfronteerd gaan worden met een forse stijging van hun woonlasten door een combinatie van indexering van de toch al hoge ozb en de kostenstijgingen bij de gesloten systemen. Met name bij die laatstgenoemde systemen verwachten we dat de kostenstijgingen aanzienlijk hoger zullen zijn dan de inflatie. Wij willen daarom het college vragen om bij het maken van de begroting te onderzoeken of het de indexering van de ozb in 2024 wellicht kan overslaan in het licht van de lastenstijgingen van de gesloten systemen.

De VVD hecht eraan dat Voorschoten een veilig dorp is. We zijn daarom tevreden met de aandacht voor ondermijning maar roepen het college op om ook voldoende aandacht te blijven besteden aan het voorkomen van woninginbraken en autodiefstallen. We zien helaas ook deze misdaadcijfers toenemen. We hebben daarom schriftelijke vragen gesteld om meer zicht te krijgen op de problematiek, de aanpak van de gemeente en of bijvoorbeeld cameratoezicht een oplossing kan zijn.

In het sociaal domein zijn we trots op de inspanningen om de omklap van zowel de jeugdzorg als Werk en Inkomen naar de Leidse regio te realiseren. Dit is een hele klus die ervoor moet zorgen dat de zorg dichterbij wordt georganiseerd en dat Voorschoten meer invloed krijgt op het vormgeven van die zorg. We werken nu al samen in de Leidse regio en bij het realiseren van de omklap kunnen we daar nog meer de vruchten van plukken. Op het gebied van werk en inkomen zijn het afgelopen jaar al mooie resultaten geboekt en nieuwe initiatieven gestart, zoals het ondersteunen van werkzoekenden die willen gaan ondernemen.

Tot slot de stimulering van activiteiten in het dorp door middel van subsidies. De VVD heeft verzocht om naast de bijdrage aan de Maatschappelijke Agenda ook een bijdrage aan de Economische Agenda toe te voegen als subsidiecriteria. De VVD heeft toen aangegeven dat we niet beogen dat daarmee dezelfde hoeveelheid geld verdeeld wordt over meer gegadigden. Kortom, we verzoeken het college om bij de begroting met een voorstel te komen over hoe dit uitwerkt en welk bedrag nodig is om deze extra categorie te bedienen. Ik denk dat daarnaast van belang is dat we voor een aantal grote evenementen in ons dorp de bureaucratische last behoorlijk hebben verhoogd door vergunningaanvragen en bijvoorbeeld het zelf regelen van beveiliging, afval en dergelijke. We verzoeken het college daarom om te onderzoeken in hoeverre deze organisaties hun evenementen nog kunnen organiseren zonder deze bijdrage vanuit de gemeente en of ze levensvatbaar zijn. Het zou bijzonder jammer zijn als de evenementen verdwijnen doordat we alles keurig via vergunningen willen doen, die de veiligheid en de transparantie van deze evenementen vanzelfsprekend bijzonder vergroten.

Ik kom bij de conclusie. In deze Kadernota ziet de VVD veel goede plannen om bij te dragen aan de leefbaarheid van ons prachtige woondorp. We zijn benieuwd naar de uitwerking daarvan in de begroting en daarna in de benodigde raadsvoorstellen om de zaken te gaan realiseren.

Mevrouw **Schroot** (D66): Voorzitter. Financieel is een uitstekende basis gelegd door het vorige college waar het huidige college tot nu toe verstandig op heeft doorgebouwd. De reguliere taken worden uitgevoerd. We beschikken over een betrokken ambtelijke organisatie, griffie, college en raad. Mijn fractie is daar, vast niet als enige, trots op.

Toch maken wij ons zorgen; we hoorden het GroenLinks ook al zeggen. Naast betrokkenheid zijn inzicht, lange termijnvisie en vooral daadkracht nodig voor een goed bestuur. Daar signaleren wij te veel zwakten in. In de vorige periode hebben raad en college, na het provinciale toezicht, gebouwd aan de nieuwe organisatie, visie en knopen doorhakken. Het vervolg daarop lezen we vorig jaar in het coalitieakkoord en de begroting voor '23 en lezen we in de nu voorliggende Kadernota. De besluitkracht van dit college, dat inmiddels een jaar draait, stelt onze partij teleur. Alle grote investeringen met een ingewikkeld politiek krachtenspel worden vooruitgeschoven - denk aan de scholenhuisvesting - of er wordt maar één stapje gezet zonder vervolg in de jaren erna om het eindpunt te realiseren, zoals de Centrumvisie. Te veel werk aan deze projecten, veel arbeid - dat een schaars goed is geworden - wordt achteloos in een bureaula gestopt door dit nieuwe college. Dat vinden wij onverstandig. De vervelende traditie in Voorschoten steekt haar kop weer

op: we bouwen aan culturele luchtkastelen en realiseren ondertussen te weinig. Financieel lijkt dat misschien gunstig, maar dat is het natuurlijk niet.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ik ben heel benieuwd naar de plannen die "allemaal achteloos in de bureaula worden gestopt". Heeft mevrouw Schroot daar wellicht voorbeelden van?

Mevrouw **Schroot** (D66): Ja, natuurlijk heb ik daar voorbeelden van. Ik noem maar de hele huisvesting van de cultuur en de bibliotheek, die al twintig keer is onderzocht en waar al heel veel plannen voor gemaakt zijn.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Dat verbaast me, want er liggen toch plannen? Ik begrijp niet zo goed waarom u zegt dat plannen in een bureaula zijn beland.

Mevrouw **Schroot** (D66): We waren heel dicht bij de realisatie van de Bibliotheek Plus of de MFA, hoe je het maar wil noemen. Daar hoefden nog maar een paar punten op gezet te worden om het haalbaar te maken en nu gaan we weer opnieuw beginnen.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Die plannen waren in ieder geval voor 2,5 ton structurele kosten niet gedekt.

Mevrouw **Schroot** (D66): Wij zijn ervan overtuigd dat er nog voldoende mogelijkheden waren om het aan te scherpen, onder andere in ander meubilairgebruik, zoals de bibliotheek had voorgesteld.

Financieel lijkt weinig realiseren misschien gunstig, maar dat is het natuurlijk niet. Geld en inspanning lekken weg naar arbeid, waardoor het eindresultaat per definitie minder wordt dan nodig is. Bovendien motiveert het mensen niet om in Voorschoten te komen en te blijven werken, stelt het inwoners, het maatschappelijke middenveld en ondernemers teleur en ondermijnt dit het vertrouwen in politiek. Bedenk goed: zodra we besluiten iets anders te gaan doen dan voorgangers, gaat dat altijd ten koste van iets. "Anders" is in het grote plaatje dus niet altijd beter.

Tegen deze Kadernota stemmen is de makkelijkste weg voor ons als oppositiepartij. Onze afweging is echter steeds opnieuw: wat is het beste voor Voorschoten? Als constructieve middenpartij stellen wij dan ook verbeterpunten voor in de voorliggende Kadernota. We hebben veel meer suggesties dan we in de beperkte tijd van deze raadsvergadering kunnen voorstellen. We beperken ons tot drie onderwerpen, uit elke pijler één. Uiteraard willen we altijd en met iedereen spreken over onze andere ideeën.

Ten eerste de huisvesting van de bieb en het gemeentehuis. Ik start met een flinke omweg om de brug te slaan naar ons amendement. Toen we samen gingen werken met Wassenaar, was één van de argumenten de kwetsbaarheid van eenpitters in beide gemeenten. Die kwetsbaarheid ervaren we wederom, nu we weer zelfstandig zijn. Ze is zelfs toegenomen ten opzichte van destijds als gevolg van de krappe arbeidsmarkt en omstandigheden zoals bevolkingsgroei, pandemie, klimaatverandering et cetera. Deze externe factoren, waar we als gemeente weinig invloed op hebben, vragen veel van ons allemaal. In de commissievergadering van 22 juni werd een informatieavond in september aangekondigd over het aantrekken van medewerkers. Om "Voorschoten een heerlijk woondorp te laten blijven", zoals pijler 1 zegt, moeten we meer keuzes maken. Bijvoorbeeld: wat doen we met onze vergrijsde buitendienst en hoe lossen we de kwetsbaarheid van ambtelijke eenpitters op? Met de blik naar binnen als zelfstandige gemeente het tekort aan ambtelijke capaciteit oplossen siert ons, maar getuigt van te weinig realisme. Wij staan achter de maatregelen inzake nieuwe vloerbedekking en prettigere werkplekken. Die verlagen de urgentie van vernieuwbouw van ons gemeentehuis.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ik ben wat verbaasd, met name over de zorgen bij D66 over de ambtelijke eenpitters. Ik dacht dat we met elkaar unaniem het besluit hebben genomen om ons te ontvlechten met Wassenaar.

Mevrouw **Schroot** (D66): Ja, natuurlijk. Wij staan daar ook achter, maar we zijn nu heel benieuwd naar een evaluatie. Daar kom ik straks in mijn betoog op terug.

Met de blik naar buiten zien we dat het personeelsaanbod de komende jaren schaarser wordt bij een toenemende vraag en complexere opgaven. Ons bestuurskrachtonderzoek in 2025 gaat laten

zien of, en in welke vorm, Voorschoten zelfstandig kan blijven; daar refereerde mevrouw Van Meenen zojuist aan met haar vraag. D66 verwacht dat de samenwerking in de Leidse regiogemeenten geïntensiveerd wordt. Dat betekent iets voor het aantal en de vorm van de werkplekken. Deze trend wordt onder anderen gesignaleerd door bijzonder hoogleraar Martijn van der Steen in zijn column De regio als redding. We gaan meer ambtenaren en diensten delen om onze wettelijke taken uit te kunnen blijven voeren. Het coalitieakkoord zegt dat het geheel vernieuwen of renoveren van het gemeentehuis gezien de te verwachten hoge investeringen niet haalbaar is. Wij denken dat nog steeds, want 11 miljoen euro is veel geld dat het college kennelijk niet in bijvoorbeeld een samenhangende visie en slagkracht in het sociaal domein wil steken, met als risico dat de verschillen tussen de wijken groter worden, scholen niet gebouwd worden en we ieder jaar structureel overschrijden op Wmo- en Jeugdwetmiddelen. Wij vinden het logischer om na het bestuurskrachtonderzoek 2025 over vernieuwbouw van het gemeentehuis te spreken. Dit betekent dat de bibliotheek onzekerheid houdt over haar huisvesting. Dat kan worden opgelost, bijvoorbeeld door de bibliotheek te combineren met de nieuwbouw van de Aldi plus sociale woningbouw op het Churchillplein. Het voorstel om het pand aan de Wijngaardenlaan te verduurzamen om de hoge energielasten te temperen, ligt er al. Nu kom ik bij mijn amendement 213, dat ik indien met de wens om het bibliotheekpand vóór de aankomende winter te verduurzamen conform de wet. Als dat niet lukt en de energieprijzen hoog blijven, compenseren we de eventuele extra kosten om die zorg bij de bibliotheek weg te nemen. Het amendement, dat mede wordt ingediend door GroenLinks, de SP en de PvdA, luidt:

"Amendement 213.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 29 juni 2023, gezien het raadsvoorstel nr. Z/23/076906/352762,

constaterende dat:

- a. het gemeentelijk vastgoed aan de Wijngaardenlaan nog ten minste 5–7 jaren in gebruik blijft als bibliotheek;*
- b. de energielasten van de bibliotheek bijzonder hoog zijn als gevolg van de zo goed als niet geïsoleerde staat van het pand en de gestegen energieprijzen in 2022;*
- c. in de winter van '22/'23 deze extra energiekosten werden gedekt uit de door gemeente beschikbaar gestelde incidentele gelden voor 'warme huiskamers';*
- d. het college het voornemen heeft om de verplichte verduurzamingsmaatregelen met een terugverdientijd tot 5 jaar (EML-maatregelen) in het pand te realiseren;*
- e. het uitstellen van de bouw van de Bibliotheek Plus per saldo een voordeel geeft van € 133.000 voor de periode 2024-2029;*

overwegende dat:

- a. het zowel voor de bibliotheek als voor de gemeente voordelig is als de maatregelen zo spoedig mogelijk worden uitgevoerd;*
- b. het echter onduidelijk is of de EML-maatregelen nog voor de winter kunnen worden uitgevoerd;*
- c. de bibliotheek geen middelen heeft om deze extra kosten te dekken en als huurder beperkte middelen heeft om het energieverbruik te verlagen;*

Besluit als beslispunt toe te voegen:

In de jaren 2024 en 2025 jaarlijks € 133.000 te begroten als maximale extra dekking voor niet te vermijden hogere energielasten ten opzichte van de gemiddelde jaarlijkse energiekosten totdat alle EML-maatregelen zijn uitgevoerd, en dit ten laste te brengen van het begrotingsaldo."

Daarnaast dienen we motie 292 in om zonnepanelen op monumenten onder redelijke voorwaarden toe te staan, zodat de bibliotheek en bijvoorbeeld ook het AB-huis en ons moederhuis hun eigen energie kunnen opwekken, desgewenst in samenwerking met een energiecoöperatie. De motie, die mede wordt ingediend door GroenLinks, luidt:

"Motie 292.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 29-6-2023,

overwegende dat:

- 1. iedereen in Voorschoten de mogelijkheid moet hebben om een pand te kunnen verduurzamen en energiekosten te besparen;*
- 2. door de sterk gestegen energiekosten de vraag naar het plaatsen van zonnepanelen sterk toegenomen is, ook bij monumenten;*
- 3. het voor sommige panden alleen rendabel is om zonnepanelen op de voorkant / in het zicht te plaatsen, hetgeen momenteel niet is toegestaan bij bepaalde panden gelegen in het beschermd dorpsgezicht en/of aangewezen als gemeentelijke of rijksmonumenten;*
- 4. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed een advieslijn heeft uitgebracht over zonnepanelen op rijksmonumenten;*
- 5. de invoering van de Omgevingswet en de daaruit volgende omgevingsplannen een goed moment is om ons gemeentelijk beleid aan te passen;*

verzoekt het college:

- 1. in de - nog aan de raad voor te leggen - omgevingsplannen de advieslijn van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed d.d. 27 mei 2020 voor het toestaan van het plaatsen van PV-systemen op te nemen;*
- 2. in de - nog aan de raad voor te leggen - omgevingsplannen het mogelijk te maken om het plaatsen van PV-systemen op monumenten zo veel als mogelijk vergunningsvrij te maken;*
- 3. in de tussentijd meer aandacht te hebben voor maatwerk binnen het huidige beleid;*
- 4. plaatsing van zonnepanelen op monumenten op te nemen in de Strategische visie vastgoed, die in september 2023 aan de raad wordt voorgelegd,*

en gaat over tot de orde van de dag."

De tweede pijler, het tweede punt: realiseren van betaalbare woningen. De al aangehaalde betrokkenheid van iedereen met ons dorp is buitengewoon goed; iets te goed soms. Wij, de raad, willen het dolgraag perfect doen voor onze achterban en kiezers. Logisch, maar soms verdwijnt het grote plaatje naar de achtergrond. We wijzen in de Kadernota en in de jaarrekening nogal eens naar omstandigheden buiten onszelf, maar als we met één vinger wijzen, wijzen er drie naar onszelf. Een nieuwe coalitie die vergevorderde plannen naar de prullenbak verwijst, bouwt door op een te lang bestaande ongezonde Voorschotense cultuur. Zo realiseren we jaar in, jaar uit te weinig. Waarom doen we dit onszelf aan? Bijvoorbeeld: de realisatie van de gehele Centrumvisie doen we door 5 ton in 2023 te ramen en daarna negen jaar niets meer. Daar begrijpt mijn fractie echt niks van. Het project beslaat vijftien jaar en gaat circa 2 à 3 miljoen kosten. Voeren we de rest van het plan pas tussen 2032 en 2038 uit? Heeft het college een glazen bol die aangeeft dat het dan wel lukt of is dit nu precies die Voorschotense valkuil: een mooi plan uitstellen, doorschuiven en verzuimen knopen door te hakken omdat we natuurlijk allemaal weten dat het gehele plan onbetaalbaar is?

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ik hoor dit met verbazing aan. Aan de ene kant wordt er gesteld dat er geen bedrag in de begroting staat en dat we niks doen. Aan de andere kant vraagt u of het college een glazen bol heeft. Maar het is duidelijk dat het college die niet heeft, want anders had het wel bedragen bedacht voor projecten die nog niet gedefinieerd zijn.

Mevrouw **Schroot** (D66): Ik hoor geen vraag. Ik ga dus verder met mijn betoog.

De prachtige Centrumvisie wil D66 daarom opknippen in uitvoerbare projecten door de jaren heen om te voorkomen dat dit plan in de bureaula belandt. De rode draad moet het snel bouwen van betaalbare woningen zijn, met name aan de oostzijde, want daarmee lost het college vlot en haalbaar de belofte van pijler 2 in: "Voorschoten heeft meer betaalbare woningen". Bij het agendapunt Centrumvisie in de raadsvergadering van volgende week komen we met een voorstel hiervoor.

Het derde punt: de nieuwe scholen. Alle noodzakelijke grote investeringen staan nu ná ravijnjaar 2026 gepland. Geen enkel groot project wordt uitgevoerd in deze periode. Pas na de verkiezingen van 2026 gaan we aan de slag met gemeentewerf, gemeentehuis, cultuurvloer en bieb, sporthal en

ook scholennieuwbouw. D66 begrijpt dit niet. De carrousel, het treintje, gaat ten koste van snelle en gezonde huisvesting van personeel en leerlingen van met name onze versleten Fortgensschool. We zien dat er al wel een oplossing voor de huisvesting van de Rode Kruisrommelmarkt in het BplusC-gebouw is gevonden. Dat is heel goed. Wij vinden het logisch om ook voor al die andere functies in het Cultureel Centrum op korte termijn tijdelijke huisvesting te vinden. We knippen de huisvestingsvraagstukken op in haalbare uitvoerbare projecten. Hiertoe dienen we dan ook motie 293 in, opdat we de scholenhuisvesting uitvoeren zoals eerder is afgesproken met de schoolbesturen. Op de iets langere termijn kunnen we hierdoor sociale woningen bouwen in samenwerking met de corporaties, zodat onze Voorschotense groene verkoelende long, het land van boer Rodenburg, bewoonbaar blijft voor de bijzondere fauna die daar huist. De motie, die mede wordt ingediend door GroenLinks, de PvdA en de SP, luidt:

"Motie 293.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 29 juni '23, gehoord de beraadslaging,

constaterende dat:

- a. nieuwbouw voor de Fortgensschool in de periode 2023-2026 is afgesproken in het huidige IHP;*
- b. in de Kadernota nu alle noodzakelijke grote investeringen voor onderwijshuisvesting pas in 2026 staan gepland;*
- c. het college reeds heeft aangegeven dat verdere vertraging waarschijnlijk is;*

van oordeel dat:

- a. dit niet conform afspraak is en haaks staat op de afspraken in het huidige IHP;*
- b. het vrijspelen van de locatie van het Cultureel Centrum geen reden voor uitstel meer is, aangezien het college in november 2023 met een plan komt om de huidige gebruikers (al dan niet tijdelijk) elders onder te brengen;*
- c. verder uitstel van de nieuwbouw ten koste gaat van het onderwijskundig klimaat, het werkplezier van leraren en de betrouwbaarheid van de gemeente Voorschoten;*

roept het college op om de nieuwbouw voor de Fortgensschool binnen de afgesproken periode 2023-2026 op te leveren,

en gaat over tot de orde van de dag."

Ter afsluiting. Het tweede en het derde jaar van een collegeperiode zijn de jaren waarin stand beleid wordt uitgevoerd en nieuw beleid wordt voorgesteld. Dat zien we onvoldoende terug in deze Kadernota. Alleen een koersvaste raad kan ons zelfstandig houden. Ik sluit dan ook af met een oproep aan onszelf: houd vaste koers, focus en verdrink vooral niet in details en goedbedoelde bemoeizucht. Daar mag u D66 ook op aanspreken, want omdat dit deel uitmaakt van onze Voorschotense cultuur, worden ook wij hier natuurlijk soms in meegezogen.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Voorzitter. Voorschoten in verbinding vooruit. Voor ons ligt het kader. Voorschoten Lokaal is blij met dit kader, de eerste Kadernota van het nieuwe geïnstalleerde college. Het gepresenteerde kader heeft een mooie leidraad om de drie pijlers van het coalitieakkoord invulling te geven, te weten: Voorschoten blijft een heerlijk woondorp, Voorschoten heeft meer betaalbare woningen nodig voor verschillende doelgroepen en Voorschoten is duurzaam en toekomstbestendig.

In deze Kadernota vinden we een paar mooie nieuwe projecten voor Voorschoten en haar inwoners, met daarbij ook nog eens een positief saldo, waar de heer Deuzeman al zo uitvoerig op inging en waar wij wél blij mee zijn. Onderwerpen die wij als Voorschoten Lokaal belangrijk vinden, vinden wij terug in deze Kadernota, zoals meer geld voor het ontwikkelen van sportbeleid en investeringen in de ontvlechting van de voormalige samenwerking met Wassenaar en de opbouw van weer een eigen kwalitatief ambtenarenapparaat dat dicht bij haar inwoners staat, met extra opgenomen investeringen om de arbeidsproblematiek aan te pakken.

Ook in cultuur wordt geïnvesteerd, maar in de ogen van Voorschoten Lokaal te weinig. Een impuls van € 30.000 na een jarenlang bezoek van de welbekende kaasschaaf vinden wij niet voldoende. Wij vragen ons dan ook af of dit bedrag genoeg is om cultuur weer stevig en zichtbaar op de Voorschotense kaart te zetten. Wij dienen daarom samen met het CDA motie 296 in waarin wij het college meer ruimte willen geven om deze stevigheid en zichtbaarheid vorm te geven en daarmee niet te hoeven denken in een beklemmend kader van slechts € 30.000.

De heer **Posthuma** (PvdA): Ik ben het met het hele betoog van de heer Van Duivendijk eens, maar het mooie is dat hij als collegepartij aan de knoppen zit. Hij kan dus morgen of kon gisteren al beslissen om er extra geld bij te doen. Wat schetst mijn verbazing over de motie die hij samen met het CDA indient? Ze willen het nog een keertje gaan onderzoeken. Ik kan u vertellen dat ik heb gesproken met de Cultuurfabriek en dat er behoefte is aan meer geld. Stop dus met al die onderzoeken doen en steun gewoon de motie die alle progressieve partijen hebben ingediend. Daar krijg ik graag uw reactie op.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Dit bedrag gaat niet over onderzoeken, maar ook over ondersteunen. Er moet dus gewoon een potje geld bij om dingen daadwerkelijk te kunnen doen. Nogmaals, wij zien deze € 30.000 niet als een hard kader, hoewel we het over een Kadernota hebben, maar liever als een stippelijijn. Het probleem is gewoon dat je, als je tegen iemand zegt "ga nadenken over iets maken voor € 30.000", dan iets krijgt voor € 30.000. Wij zouden graag zien dat er gewoon kwalitatief nagedacht wordt. Als dat dan toevallig € 50.000 kost, binnen proporties een beetje hoger, dan moet dat kunnen. Dan vind ik dat de raad daarover een besluit moet kunnen nemen. Nog een aanvulling: ik vind het heel fijn dat de heer Posthuma denkt dat ik aan de knoppen zit, maar volgens mij ben ik gewoon één van uw 21. Zover strekt mijn reikwijdte.

De heer **Posthuma** (PvdA): Ik ken de heer Van Duivendijk als een heel bescheiden persoon. Ik vind het fijn om te horen dat hij dat nog eens wil benadrukken. Het is natuurlijk wel zo dat het één het ander niet uitsluit. Je kunt dus vragen om extra onderzoek te doen. Misschien is er meer geld dan het bedrag dat wij als progressieve partijen eigenlijk voorstellen om in te zetten. Het kan dus en-en; dat wil ik uw fractie graag meegeven. Dit is natuurlijk wel de Kadernota. Nu wordt dus het geld vrijgemaakt voor de komende jaren. Als er een moment is, is dat dus nu, niet over een tijdje of aan het eind van het jaar. Dat betekent namelijk dat het geld op dit moment niet ingezet kan worden. Culturele instellingen zitten te wachten om mooie zaken op te kunnen pakken, maar u zet ze eigenlijk een jaar lang in de wachtkamer. Reageert u daar eens op.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Een heel betoog waarop ik moet reageren. Volgens mij heb ik juist gezegd dat wij meer geld ter beschikking willen stellen middels het formuleren van een stippelijijn in plaats van een kader. Volgens mij voldoe ik dus aan uw verwachting.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik heb een aanvullende vraag aan de heer Van Duivendijk. Het klopt natuurlijk dat hij als raadslid niet aan de knoppen zit. Het college zit aan de knoppen, maar we zitten hier wel bij de Kadernota en daarbij zit de raad wel degelijk als raad aan de knoppen. Wij kunnen het college hier bij de Kadernota kaders meegeven om dingen te regelen. Ik vraag mij af waarom dit niet gewoon een amendement is. Dat geldt trouwens ook voor de oproepen die ik heb gehoord van de VVD. Dit is het moment om dat vast te leggen. Wij hoeven niet te vragen of het mag. Wij gaan hier als raad over. Waarom dient u dit niet gewoon in als amendement als u echt iets wilt regelen voor de cultuursector?

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Ik heb het amendement van de oppositie voorbij zien komen dat op tafel ligt. Daarin worden harde bedragen genoemd. Dan krijg je eigenlijk hetzelfde idee, of het nou gaat om € 30.000, plus € 17.000 of welke bedragen daar dan ook genoemd worden. Het begint bij een idee; het idee of de gedachte ontspruit en daar komt een kostenplaatje bij. Dat is veel beter dan vanuit een financieel kader redeneren.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Kan ik de heer Van Duivendijk erop wijzen dat er ook de mogelijkheid is om het college op te dragen met een substantiële verhoging te komen in de Kadernota en om het veel minder vrijblijvend als een onderzoek te presenteren? Dan kunnen we als raad eindelijk stappen gaan zetten, want de heer Posthuma heeft natuurlijk helemaal gelijk: als

we het nu niet regelen, wordt het sowieso pas 2025 voordat we hieraan kunnen beginnen. Dat is rijkelijk laat. Vindt u dat niet?

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Nogmaals, het is geen onderzoek. Het gaat gewoon om het beschikbaar stellen van middelen. Ik heb er vertrouwen in dat als mensen daaraan gaan werken en als er meer geld nodig blijkt te zijn, zij dan langs mogen komen om meer te vragen. Dat vind ik nog steeds een ruimer kader dan toch weer een getal vastleggen.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik herinner me een tijd waarin Voorschoten Lokaal bij alles wist te beweren dat er geen mogelijkheid was om tussendoor dingen te regelen als het niet bij de Kadernota was vastgelegd. Mag ik constateren dat Voorschoten Lokaal nu van zijn geloof gevallen is?

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Ik kan me deze stelling niet herinneren. Ik weet dus niet of ik van mijn geloof gevallen ben, maar dat zal dan maar.

Mevrouw **Schroot** (D66): U kunt het zich misschien niet herinneren, maar misschien mag ik u eraan herinneren dat het ook mogelijk is om ambtelijke ondersteuning te vragen om even wat bedragen die mogelijk zijn, te gaan bespreken bij de ambtenaren. Dat is veel minder werk voor de ambtelijke organisatie dan weer een motie neerleggen met een onderzoek et cetera. Hoe vindt u dat?

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Nogmaals, het is geen onderzoek. Volgens mij is dat het antwoord op uw vraag, want ik hoef in dit verband geen getallen te halen bij ambtenaren.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Ik heb een vraag aan de heer Deuzeman. Deelt de heer Deuzeman mijn mening dat er mogelijk erbij bij de vaststelling van het subsidiebeleid beter gekeken kon worden naar het verruimen van bepaalde bedragen in plaats van nu een voorstel te doen? Want wij geven eigenlijk aan dat wij beseffen dat er een noodzaak is om meer geld voor bepaalde activiteiten beschikbaar te stellen, maar we willen daar geen vast bedrag aan koppelen. Wij willen die mogelijkheid openstellen. Proportionele bedragen zijn dus bespreekbaar. Dat kan culturele organisaties meer lucht geven dan het vaststellen van een bedrag. Bent u het met mij eens dat dat mogelijk eerder had moeten gebeuren als u dat met een vast bedrag had willen doen?

De **voorzitter**: Ik zou willen vragen om de interrupties wat korter te houden, want het zijn halve betogen. Ik vind alles prima, maar de tijd tikt door.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik hoor van het CDA vooral dat het ter vergadering kennelijk met een amendement zal komen om het subsidiebedrag voor 2024 te verhogen. Dat vind ik prima; dat kan ook een insteek zijn om de cultuurbegroting te verhogen. Ik zie dat graag tegemoet.

De **voorzitter**: Dit lijkt me een punt voor de schorsing. Meneer Maassen, wilt u interrumperen?

De heer **Maassen** (SP): Ik wilde reageren op mevrouw Kortekaas, maar het is een beetje gek als ik reageer op de opmerking van mevrouw Kortekaas, die reageert op de opmerking van meneer Deuzeman, die interrumpeerde op het betoog van de heer Van Duivendijk. Ik doe het straks dus wel in mijn eigen termijn.

De **voorzitter**: Prima, maar wat fijn dat we allemaal zo'n levendig debat met elkaar voeren. Dat is helemaal prima.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Ik bedank meneer Maassen voor het voor zich houden van zijn opmerking, zodat ik mijn betoog kan hervatten. Daar ben ik hem zeer erkentelijk voor. Over cultuur hebben we volgens mij genoeg gezegd. De motie, die mede wordt ingediend door het CDA, luidt:

"Motie 296.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 29-06-2023,

constaterende dat:

- a. *cultuur een belangrijke functie vervult in het leven van Voorschoten;*
- b. *cultuur een belangrijk onderdeel vormt voor de kennismaking van nieuwe inwoners met Voorschoten;*

overwegende dat:

- a. *culturele activiteiten niet altijd vooraf voorspelbaar zijn;*
- b. *de Cultuurvisie een goed uitgangspunt is voor het cultuurbeleid van Voorschoten;*

van oordeel dat als er meer budget nodig is dit tussentijds aangepast kan worden;

roept het college op om aan de raad een voorstel voor te leggen voor proportioneel extra financiële middelen voor de uitvoering van de Cultuurvisie, indien de in de Kadernota opgenomen bedragen niet toereikend zouden zijn,

en gaat over tot de orde van de dag."

Ook betaalbare woningen voor jonge Voorschotenaren vinden wij belangrijk. Daarover is al genoeg gezegd, ook door D66. In de Kadernota wordt hierop ingezoomd middels de mogelijkheid dit via flexwoningen te realiseren. Wij vinden het dus logisch dat hier nog geen bedragen staan ingeboekt omdat nog uitgezocht moet worden welke kosten voor het Rijk zijn en welke voor de gemeente.

Een transparante financiële onderbouwing juichen wij toe, met name ook met het zicht op het welbekende ravijnjaar. Met deze nieuwe wethouder Financiën is hier weer een flinke impuls aan gegeven. Een van de voorbeelden daarvan zien wij in tabel 12, waar investeringsbedragen nog verder worden verbijzonderd. Dit geeft ons als raad een mooi handvat om eventuele overschrijdingen op verschillende projecten beter te kunnen monitoren. Bij een transparante verantwoording hoort echter ook een transparante inning van belastingen. Waar hef je belasting voor en wat heb je er vervolgens mee gedaan? Een belasting waar wij geen beleid tegenover zetten behalve de kosten om ze te innen, vinden wij een slechte zaak. Ik verwijs specifiek naar motie 297, die wij samen met de SP en de PvdA gaan indienen over de hondenbelasting. Wij vinden dat hondenbezitters onevenredig worden benadeeld ten opzichte van mensen die andere huisdieren hebben, zoals cavia's, parkieten en schildpadden.

Mevrouw **Schroot** (D66): Heeft u onderzocht welke kosten gemaakt worden voor honden?

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Ja, daar hebben wij vragen over gesteld en daar hebben wij antwoord op gekregen.

Mevrouw **Schroot** (D66): Bent u ervan op de hoogte dat er extra maaibeurten voor nodig zijn, dat er vuilnisbakken geplaatst en extra geleegd moeten worden, dat er borden zijn geplaatst en dat de kosten daarvan ten laste van het algemeen geïnd worden? Het is in het kader van "de vervuiler betaalt" toch veel eerlijker om dat via de hondenbelasting te doen?

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Ik ben er altijd een voorstander van dat de vervuiler betaalt, maar volgens mij noemt u allemaal zaken die in het verleden al zijn geplaatst. Het jaarlijks blijven innen van een vast bedrag, terwijl een bak die een keer wordt geplaatst, er gewoon staat, vinden wij buitenproportioneel. Daarom vragen wij de wethouder om te onderzoeken of tot afschaffing of misschien tot verlaging of whatever overgegaan kan worden.

Mevrouw **Schroot** (D66): Hoe moet de vervanging van al die materialen dan bekostigd worden?

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Dat onderzoek laten we graag over aan de wethouder.

De heer **Maassen** (D66): Sorry, voorzitter, ik heb een interruptie op mevrouw Schroot. Ik ben namelijk mede-indiener van het voorstel dat de heer Van Duivendijk net introduceerde en dat mevrouw Schroot aanviel. Als mevrouw Schroot zegt dat we kosten maken voor het hondenbeleid en dat hondenbelasting dus terecht is, vraag ik me af waar het voorstel van D66 blijft voor een paardenbelasting om al die paardenstront van het fietspad af te scheppen.

Mevrouw **Schroot** (D66): Dat is een terecht punt. Er zou natuurlijk best een belasting geheven kunnen worden op paarden in verband met paden en voorzieningen die moeten worden gemaakt. U heeft ons dus op ideeën gebracht; dank u wel.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): De paardenbelasting komt eraan! De motie, die mede wordt ingediend door de SP en de PvdA, luidt:

"Motie 297.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 29 juni 2023,

constaterende dat:

- a. hondenbelasting een gedateerd fenomeen is;*
- b. op andere huisdieren ook geen belasting wordt geheven;*
- c. Voorschoten en Oegstgeest de laatste gemeenten binnen Holland Rijnland zijn die nog hondenbelasting heffen;*
- d. al 60% van de gemeenten in Nederland de hondenbelasting heeft afgeschaft;*
- e. er geen hondenbeleid in Voorschoten is waar deze belasting voor nodig is;*
- f. de lastendruk voor inwoners van Voorschoten al erg hoog is;*

overwegende dat de gemeente Voorschoten haar inwoners met huisdieren belastingtechnisch op gelijke wijze wil behandelen;

van oordeel dat vanwege de structurele overschotten die de gemeente Voorschoten jaarlijks lijkt te hebben, er voldoende financiële ruimte is om deze belasting af te schaffen;

verzoekt het college te onderzoeken of de hondenbelasting afgeschaft kan worden met ingang van 1 januari 2024 en hierover voorafgaand aan de behandeling van de begroting 2024-2027 terug te koppelen aan de raad,

en gaat over tot de orde van de dag."

Samenvattend zijn wij erg tevreden met de voorliggende Kadernota, die op zich een mooie vertaalslag maakt van het coalitieakkoord. Zoals we reeds allen hebben gemerkt, zijn er van verschillende partijen in deze raad aanscherpingen en verbetervoorstellen middels moties en amendementen. Wij zullen deze aandachtig beoordelen en daar wel of niet onze steun voor uitspreken om een bijdrage te leveren aan de standvastige route die de raad volgens mevrouw Schroot moet volgen.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. De afgelopen weken hebben we heerlijk weer in Nederland gehad. Toegegeven, het was af en toe echt te heet. Zoals een goede Nederlander betaamt, moet daar ook over geklaagd worden. Maar de terrassen zaten vol en de energierekeningen daalden sneller dan ooit. We gaan richting zomer en iedereen maakt zich op voor de vakantie, met mooie vergezichten in de Kadernota die nu voorligt. Maar toch zien we donkere wolken zich boven de gemeente Voorschoten samenvakken. De afgelopen jaren zijn steeds meer taken bij gemeenten komen te liggen. Veelal schieten de rijksmiddelen tekort, maar gemeenten wordt wel gevraagd deze nieuwe taken uit te voeren. Niet alleen voor Voorschoten, maar voor alle gemeenten in het hele land is het momenteel een onzekere tijd. Begrotingen staan onder druk. Het ravijnjaar 2026 komt met rasse schreden dichterbij. In Voorschoten zien we een gemeentelijke organisatie in onzekerheid over het personeelbestand, met een hoge instroom én uitstroom, een relatief hoog ziektepercentage, een hoge inhuur van extern personeel en een gemeenteraad met grote verwachtingen en wensen. Het is verleidelijk om, om met Bruce Springsteen te spreken, te wachten tot die zonnige dag gaat komen. Maar die gaat er niet vanzelf komen. De wolken moeten worden weggejaagd.

In de gecombineerde commissievergadering van afgelopen week hebben we diverse onderwerpen ingebracht. Een aantal relevante zaken wil ik kort herhalen. In de Jaarrekening 2022 en de Voorjaarsnota wordt melding gemaakt van het begrip "planningsoptimisme", een begrip met een positieve klank. Het staat voor ambitie: we willen wat bereiken, we willen wat doen voor de

burgers van Voorschoten. Het college benoemt dit planningsoptimisme niet in de Kadernota, hoewel het daar juist een issue is. In de Jaarrekening 2022 schrijft het college dat planningsoptimisme moeilijk te beteugelen is voor het hebben van een realistische planning. Een waar woord, maar je moet er niet alleen naar kijken, maar er ook echt wat aan doen. In de Najaarsnota 2022 is al 4 miljoen euro doorgeschoven naar latere jaren. Samen met dit jaarverslag is dat meer dan het dubbele. De huidige doorschuifpolitiek van de afgelopen jaren - dat is het: doorschuifpolitiek - dient wat ons betreft echt beteugeld te worden. Regeren is vooruitzien. Vandaar de twee moties die we graag indienen: motie 284 over het arbeidsmarktoffensief van de gemeente Voorschoten en motie 285 over het langdurige commitment van de gemeente Voorschoten voor de realisatie van de Centrumvisie. Beide punten hebben een directe relatie met elkaar en zijn tevens exemplarisch voor alle zaken die we in Voorschoten willen realiseren. We weten hoe we het in het verleden hebben gedaan. We moeten daarvan leren en zaken dus echt anders gaan aanpakken. Anders kan ik nu al zeggen wat mijn bijdrage volgend jaar gaat zijn.

Als het gaat om die Centrumvisie: gelet op de omvang, de duur en de complexiteit van de vertaling van visie in programma, projecten, ontwikkeling en uitvoering kan dit niet zomaar gedaan worden. Daar moet echt een projectorganisatie voor worden opgetuigd. Het is niet alleen veel werk; het vergt gewoon specifieke kwaliteiten en ervaring. Daar wijst onze motie ook op. De motie luidt:

"Motie 285.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 29 juni 2023, gehoord de beraadslaging,

constaterende dat:

- a) *de Ontwikkelvisie Centrum en in het bijzonder de vertaling hiervan*
  - *in een meerjarig programma;*
  - *in verschillende (deel)projecten;*
  - *met uiteenlopende partijen met verschillende verantwoordelijkheden;**één van de belangrijkste uitdagingen is voor Voorschoten in de komende jaren;*
- b) *het college van mening is dat de gemeente de regie van deze ontwikkeling zelf ter hand neemt;*
- c) *het college in de Kadernota 2024 uitsluitend voor het begrotingsjaar 2024 middelen reserveert onder de noemer Ontwikkelvisie Centrum, te weten een bedrag van € 500.000;*

overwegende dat:

- d) *regievoering daarbij niet betekent dat de gemeente ook de verantwoordelijkheid draagt voor elk project, maar*
- e) *de gemeente plannen moet toetsen aan gemeentelijke uitgangspunten, deugdelijke afspraken moet maken met derden over bijvoorbeeld planning, verantwoordelijkheden en aansprakelijkheden;*
- f) *de totstandkoming van een gemeentelijke projectorganisatie hiervoor volgens het college onontbeerlijk is;*

van mening dat:

- g) *gelet op de duur en de complexiteit van de centrumontwikkeling deze projectorganisatie specifieke eisen stelt aan de kwaliteit en ervaring van de medewerkers;*
- h) *de projectorganisatie voor meerdere jaren moet worden ingericht;*
- i) *duidelijkheid over het financieel meerjarenperspectief zal bijdragen aan de wervingskracht op een krappe arbeidsmarkt;*
- j) *duidelijkheid over het financieel meerjarenperspectief vertrouwen bestendigt van alle belanghebbenden in de ontwikkelingen in het centrum;*

verzoekt het college in de meerjarenbegroting 2024-2027 ook voor de jaren 2025-2027 middelen te reserveren voor de ontwikkeling van het centrum en de daartoe op te richten projectorganisatie,

en gaat over tot de orde van de dag."

Bij het arbeidsmarktoffensief moet je verder gaan dan alleen een strak pr-plaatje. Je moet boter bij de vis leveren. Denk aan opleidingsbudgetten en arbeidsmarkttoeslagen. Vandaar de oproep aan het college om onze motie over te nemen. De motie luidt:

"Motie 284.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 29 juni 2023, gehoord de beraadslaging,

constaterende dat:

- a) de afgelopen jaren uit de jaarverslagen kan worden afgeleid dat een patroon is ontstaan van begrotingsoverschotten en een hoog liquiditeitssaldo;*
- b) dit in de jaren 2020 en 2021 vooral is toegeschreven aan corona en de splitsing en reorganisatie van de ambtelijke organisatie;*
- c) de Jaarrekening 2022 als voornaamste redenen noemt het zogenaamde planningsoptimisme, gekoppeld aan een structurele onderbezetting bij de ambtelijke organisatie;*
- d) planningsoptimisme en structurele onderbezetting vervolgens leiden tot doorschuifpolitiek waarbij investeringen en projecten worden doorgeschoven naar volgende jaren;*

voorts constaterende dat:

- e) het college (pas) in de Kadernota 2024 een arbeidsmarktoffensief in het vooruitzicht stelt dat zich (onder meer) richt op arbeidsmarktcommunicatie, meer duurzame verbindingen met scholen, opleiden van junioren en socialemediacampagnes;*
- f) de burgemeester in de gecombineerde commissievergadering van 22 juni 2023 een informatiebijeenkomst over een arbeidsmarktoffensief in het vooruitzicht heeft gesteld die in oktober 2023 zal plaatsvinden;*

van mening dat bij de ontwikkeling van een arbeidsmarktoffensief:

- g) specifieke aandacht wordt besteed aan de complexe, meerjarige projecten die op de agenda staan (centrumontwikkeling, woningenbouw, duurzaamheid) en de kwalitatieve eisen die dat stelt aan ambtelijke ondersteuning;*
- h) niet alleen aandacht moet worden besteed aan actieve communicatie en werving maar ook aan de doorlichting van instrumenten binnen de primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden die de wervingskracht van de gemeente vergroten (bijvoorbeeld scholing, doorgroeimogelijkheden, arbeidsmarkttoeslagen etc.);*

roept het college op:

- 1. in de voorbereiding van de informatieve bijeenkomst in oktober 2023 tevens aandacht te besteden aan het gestelde onder de punten g en h van deze motie;*
- 2. de raad nog dit jaar te informeren over het door het college opgestelde plan voor een arbeidsmarktoffensief,*

en gaat over tot de orde van de dag."

Na de kaalslag in de cultuursector in 2017- de sector die wat ons betreft echt bijdraagt aan de noodzakelijke verbinding tussen mensen - is het huidige college met een andere toon bezig, getuige de komst van de cultuurcoördinator en de recent vastgestelde Cultuurvisie. Deze laatste werd niet voor niets overladen met complimenten, en terecht. Maar zij gaf ook een extra verantwoordelijkheid aan het college voor investeringen. Als PvdA hebben we dit "boter bij de vis" genoemd, en zelfs de wethouder heeft dat tijdens de raadsvergadering bevestigd, maar we vinden het openingsbod dat het college doet teleurstellend. We vinden dat er meer moet worden geboden dan het college nu biedt. We stellen daarom een verdubbeling van het geld voor de uitvoeringsagenda voor. Dat zijn nog steeds geen grootse en meeslepende bedragen. Het is een druppel op een gloeiende plaat, maar het laat wel iets meer zien dan wat we nu aan het doen zijn. Daarom dien ik amendement 210 in. Het amendement, dat mede wordt ingediend door de SP, GroenLinks en D66, luidt:

"Amendement 210.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 29 juni 2023, gezien de Kadernota,

overwegende dat:

- a. in 2017 bij het opstellen van het herstelplan € 400.000 is bezuinigd op (culturele) verenigingen in Voorschoten;*
- b. cultuur en kunst nog vanzelfsprekender in Voorschoten moeten worden;*

constaterende dat:

- a. deze bezuinigingen op culturele verenigingen in Voorschoten nog steeds niet hersteld zijn;*
- b. Voorschoten per hoofd van de bevolking structureel minder uit geeft aan cultuur en kunst dan vergelijkbare gemeenten;*
- c. de cultuurverenigingen in Voorschoten veel geleden hebben onder de maatregelen ten behoeve van het bestrijden van de coronapandemie;*
- d. er meer dan voldoende draagvlak binnen de Voorschotense gemeenschap is om cultuur een extra stimulans te geven;*

voorts constaterende dat:

- a. het instellen van een cultuurcoördinator voor de komende vier jaar een positieve boost aan de cultuursector in Voorschoten heeft gegeven;*
- b. de recent vastgestelde Cultuurvisie vraagt om een goede uitwerking en middelen om deze vorm te geven;*

van mening dat:

- a. voor een ambitieuze Cultuurvisie meer middelen noodzakelijk zijn om de uitvoeringsagenda te realiseren;*
- b. de cultuurcoördinator meer handvaten nodig heeft om deze ambities waar te maken;*
- c. kunst en cultuur bijdragen aan de sociale cohesie in het dorp en het algemene welzijn van onze bewoners;*

Besluit

De financiële kaders voor cultuur, zoals genoemd onder E1.8, uit te breiden met € 25.000 in 2024, € 16.000 in 2025 en € 17.000 in 2026 ten behoeve van concrete projecten in de uitvoeringsagenda, en dit ten laste te brengen van het begrotingssaldo,

en gaat over tot de orde van de dag."

Hoewel een Kadernota vooruitkijken is, kijken we ook terug. Het afgelopen jaar, maar ook daarvoor is in de commissie en de raad regelmatig gesproken over Voorschoten voor Elkaar. De brede welzijnsorganisatie doet goede dingen voor ons dorp. Het probleem is echter - dat hebben mijn collega Rachèl van Hellemondts maar bijvoorbeeld ook mevrouw de Bruin van de VVD en de heer 't Lam van GroenLinks regelmatig in de commissie M&S besproken - dat we moeilijk een vinger achter Voorschoten voor Elkaar kunnen krijgen om te zien of de governance goed functioneert en of sowieso alles goed functioneert. Aangezien Voorschoten voor Elkaar nu bijna vijf jaar bezig is, lijkt het ons een goed moment om de organisatie tegen het licht te houden. Vandaar dat we motie 286 indienen. De motie, die mede wordt ingediend door alle overige fracties, luidt:

"Motie 286.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 29 juni 2023, gezien de Kadernota 2024,

overwegende dat

- a. eind 2018 heeft Voorschoten voor Elkaar de opdracht van de gemeente Voorschoten gekregen om regie te nemen op het doorontwikkelen van een brede welzijnsorganisatie voor Voorschoten;
- b. Voorschoten voor Elkaar sinds 2019 steeds meer taken in het sociale domein voor de gemeente Voorschoten is gaan uitvoeren, zoals Veilig thuis, (basis) GGZ, POH-jeugd;

constaterende dat:

- a. de afgelopen jaren brede discussies in de gemeenteraad zijn geweest over de wijze van aansturing door de gemeente Voorschoten van Voorschoten voor Elkaar;
- b. er brede discussies in de gemeenteraad zijn gevoerd over de verantwoordelijkheidsverdeling tussen de gemeente en Voorschoten voor Elkaar;
- c. er vragen door de gemeenteraad zijn gesteld over de bevoegdheid en de wijze van subsidieverlening van Voorschoten voor Elkaar;

voorts constaterende dat:

- a. Voorschoten voor Elkaar een organisatie is die belangrijk voor ons dorp is;
- b. Voorschoten een lokale welzijnsorganisatie is die op een laagdrempelige manier haar diensten levert;
- c. Voorschoten voor Elkaar de toegang is tot (sommige) vormen van ondersteuning, zorg en hulpverlening;

van mening dat:

- a. het voor iedere organisatie goed is om de zoveel tijd door een onafhankelijke organisatie beoordeeld te worden op onder meer de governance;
- b. het belangrijk is om te toetsen of de organisatie gebracht heeft wat de gemeente in 2017 voor ogen had;
- c. een audit door een onafhankelijke organisatie aanknopingspunten kan bieden voor het verbeteren van de organisatiestructuur, de (interne) processen, de verantwoordelijkheids- en bevoegdheidsverdeling tussen de gemeente en Voorschoten voor Elkaar en daarmee bijdragen aan de transparantie en de kwaliteit van de dienstverlening van Voorschoten voor Elkaar;
- d. het noodzakelijk is om een goed inzicht te krijgen of de beschikbare middelen van Voorschoten voor Elkaar toereikend zijn;

verzoekt het college:

1. een externe audit uit te laten voeren door een onafhankelijke instantie op de organisatie Voorschoten voor Elkaar, waarbij ten minste wordt ingegaan op:

- a. de samenwerkings- en bestuurlijke relatie met de gemeente Voorschoten, in het bijzonder de (de mogelijkheden tot) aansturing vanuit de gemeente van Voorschoten voor Elkaar met betrekking tot de (onderling) afgesproken doelen;
- b. de (rechtmatigheid van de) bevoegdheids- en verantwoordelijkheidsverdeling tussen de gemeente en Voorschoten voor Elkaar en de beschikbaarheid van financiële middelen;
- c. de mogelijkheden van motie 277 (om de subsidieverstrekking (of bijdrage) aan welzijnsorganisaties en -verenigingen voortaan via de gemeente te laten lopen en de beoordeling en uitvoering van deze subsidieaanvragen door de gemeente te laten plaatsvinden - in plaats van door vve te verstrekken);
- d. dat onderzocht moet worden wat de omvang van de formele taken zijn en welke beleidsvrijheid Voorschoten voor Elkaar heeft om daar invulling aan te geven, en wat vervolgens de gevolgen dan zijn voor de opdracht aan de gemeente;

verzoekt tevens het college:

2. de voorbereiding van een externe audit eind 2023 te laten plaatsvinden. De daadwerkelijke uitvoering zou gepland moeten zijn voor medio 2024,

en gaat over tot de orde van de dag."

Vorig jaar sprak ik tijdens de behandeling van de Kadernota over mijn persoonlijke ervaringen van mezelf en mijn naaste familie, die ervoor gezorgd hebben dat ik met een bepaalde blik naar de samenleving kijk. Bepaalde dingen zijn niet al op voorhand te plannen en het is belangrijk dat voor een overheid rechtvaardigheid een belangrijk uitgangspunt is. Ik heb in een grijs verleden politieke filosofie gestuurd, een richting van de politicologie die onderzoek doet naar de fundamenten van het politieke leven. Vragen die gesteld worden, zijn: wat is gelijkheid, welke typen vrijheden kennen we en wat is een rechtvaardige samenleving? Grote vragen, waar verschillende antwoorden op mogelijk zijn. Het zijn de vragen die mij tot op de dag van vandaag fascineren en die ik ook in het raadswerk zo nu en dan probeer toe te passen. Filosofie is voor mij nooit louter hoogover geweest, laat staan een stoffige aangelegenheid, maar is altijd de basis geweest voor de praktische toepassing van zaken uit de dagelijkse realiteit. Mijn politieke opvattingen zijn door een aantal denkers beïnvloed. Bij een van die inspiratiebronnen, bij een aantal van jullie wellicht bekend, wil ik heel kort stilstaan. Dat is de politiek filosoof John Rawls. Ik wil hem heel kort introduceren. John Rawls was een Amerikaanse filosoof die leefde van 1922 tot 2002. Hij was als professor verbonden aan de Harvard Universiteit in Amerika. Hij heeft veel geschreven over het begrip "rechtvaardigheid". Zijn bekendste werk is - u zult niet verbaasd zijn - is Een theorie over rechtvaardigheid. Hij wordt met dit werk en diverse andere werken beschouwd als een van de invloedrijkste filosofen van de 20ste eeuw. Voor Rawls kon rechtvaardigheid niet iets zijn wat alleen bepaald wordt door je eigen toevallige positie in een samenleving. Zijn belangrijkste vraag was: hoe kunnen we tot een rechtvaardige verdeling van middelen in een samenleving komen, zonder dat iemands positie in de samenleving een hele prominente rol in die afwegingen speelt? Rawls bedoelde daarmee: een huizenbezitter zal sneller tegen de afschaffing van de hypotheekrente zijn dan een huurder, een wetenschapper zal pleiten voor de financiering van zijn eigen onderzoek en een sportliefhebber gaat wellicht voor de plaatselijke voetbalclub. Je positie in een samenleving bepaalt je voorkeuren voor bepaalde principes. Om die reden stelde Rawls een heel interessant gedachte-experiment voor. Stel dat je als persoon geen weet hebt van je positie, je talenten, je inkomen, je afkomst of dat je bijvoorbeeld man of vrouw bent; hoe zou je dan de beschikbare middelen verdelen? De kans bestaat namelijk dat je in een minder bevoorrechte positie terecht komt. Wat is dan je afweging? Rawls noemt dit gedachte-experiment "de sluier van onwetendheid". Wanneer je dus niet weet of je rijk of arm bent of wordt en de kans bestaat dat je arm op de wereld komt, maakt dat dat je zeer waarschijnlijk voor een eerlijkere verdeling van middelen gaat kiezen. De sluier van onwetendheid waarborgt die rechtvaardigheid, voor ons allemaal. Hij noemde dit principe "rechtvaardigheid op basis van redelijke gronden". Begrijp me goed: ik ga niet in een motie voorstellen dat we als voltallige raad achter die sluier gaan zitten, maar het besef dat je positie in de samenleving onvoorspelbaar is en van toevalligheden aan elkaar hangt en je keuze voor een bepaalde vorm van rechtvaardigheid bepaalt, is een belangrijk inzicht, dat Rawls overigens zelf uit zijn jeugd had meegekregen. Hij verloor twee jongere broers aan een ziekte waar hij hen zelf mee had besmet. Het was een kwestie van geluk dat de jonge Rawls het overleefde. Als ik naar mijn eigen leven kijk, herken ik die onvoorspelbaarheid: van mijn eigen ziekte waar ik eerder in deze raad over vertelde, maar ook van het leven van mijn gezond geboren gehandicapte zusje, hoe zij nu leeft. Het leven kan soms totaal anders uitpakken dan je verwacht. Dat stukje realisme met ook de empathie en het inlevingsvermogen in de ander heeft de politiek wat mij betreft keihard nodig om tot een meer rechtvaardige afweging van belangen te komen, ook in Voorschoten.

Terug naar de Kadernota. Ik wil graag complimenten aan GroenLinks geven, dat armoede terecht in de Kadernota wil opnemen. We steunen daarom van harte het amendement dat de heer 't Lam heeft ingediend.

Onze laatste motie is motie 295 over de ongelijke toegang tot de energietransitie. We weten het in de raadzaal natuurlijk allemaal best: mensen met een smalle beurs hebben veel minder mogelijkheden om iets te doen dan mensen die ruimer in hun jasje zitten. Dit stelt de Nationale ombudsman ook vast in een rapport van eind 2022: de één kan zonnepanelen kopen en vindt het krijgen van subsidie mooi meegenomen, de ander is afhankelijk van een corporatie of heeft hier simpelweg geen geld voor. De één krijgt een lease-Tesla van de baas, de ander koopt een tweedehands bak. Een karikatuur? Wij vinden van niet. Als je dan op woensdagavond voor de behandeling van de Kadernota nog eens naar de Kadernota, de moties en de amendementen kijkt, zie je dat heel veel gelden van het Rijk taakstellend zijn en dus geen eigen prioriteit en eigen geld zijn en dat er verschillende moties zijn over zonnepanelen op monumenten, geld voor

duurzaamheidsleningen en gootjes voor elektrische auto's. Die kunnen goede dingen doen, maar komen niet voor de kwetsbaren op. Toen vroegen wij ons af: waar is de aandacht voor de ongelijke toegang tot de energietransitie? Waaruit blijkt dat wij ons als gemeenteraad ook hierover druk maken? Daarom dienen wij deze motie in. Ook bewoners in een kwetsbare positie moeten profiteren van de energietransitie.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik hoor het betoog van de heer Posthuma en het is inderdaad belangrijk dat we iedereen meenemen in de energietransitie. Toch zijn er ook echt een aantal elementen waar iedereen in Voorschoten van profiteert, zoals de prestatieafspraken met de corporatie om de huurwoningen te vergroenen en de Warmtevisie. Waar zit u aan te denken? Wat wilt u nog meer zien van dit college op dit moment?

De heer **Posthuma** (PvdA): Wij hebben vaker betoogd dat er een proactieve aanpak vanuit de gemeente moet komen en dat wij goede inzetten willen leveren die er zorg voor kunnen dragen dat de energietransitie niet alleen voor mensen met een wat grotere beurs geldt maar ook voor mensen met een wat kleinere beurs. Er zijn ook voldoende mensen, niet alleen in corporatiewoningen maar ook in koopwoningen, die nog steeds moeite hebben om dat te realiseren. Daar kan een gemeente faciliterend in zijn en dingen voor realiseren, zodat ook deze mensen toegang hebben tot die energietransitie. Wij vinden dit belangrijk omdat we denken dat het draagvlak voor die energietransitie daarmee een positieve impuls krijgt en dat die niet alleen geldt voor mensen met de middeninkomens en hoge inkomens.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Ik zou graag van de heer Posthuma willen horen of hij zich ervan bewust is dat er voor mensen die zich wat minder kunnen permitteren, eigenlijk best wel wat mogelijkheden zijn in de vorm van leningen zonder rente die ze vervolgens terug kunnen betalen met het voordeel dat ze behalen vanuit hun energiebesparing. Is hij zich daarvan bewust of is dit iets wat hij vanavond even liever niet wil erkennen?

De heer **Posthuma** (PvdA): Ik ben heel blij dat mevrouw Kortekaas deze vraag stelt, want het is duidelijk dat mevrouw Kortekaas onvoldoende zicht heeft op wat het betekent voor mensen met een bijstandsuitkering of met een laag inkomen. Juist mensen in zo'n kwetsbare positie gaan zo'n lening niet aan. Dat voelen ze als een enorme zwaarte, als iets wat ze nooit terug kunnen betalen. Mensen in zo'n positie zijn daar onzeker in. Daarom moet je als gemeente juist een proactieve rol hebben om dit op een goede wijze te faciliteren. Een extra lening bovenop de stress en druk die mensen al ervaren, is daarbij niet de juiste toon.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Het verbaast me dat meneer Posthuma ervan uitgaat dat mensen met een bijstandsuitkering of dergelijke dingen ook in een koopwoning zitten, want dat zou vervolgens mogelijk ook consequenties kunnen hebben. Maar ik kan me voorstellen dat daar ook ruimte voor is en dat daar ook mogelijkheden voor zijn. Daar gaat hij aan voorbij. Ik ben dus wel een beetje teleurgesteld over het antwoord.

De heer **Posthuma** (PvdA): Ik heb geen vraag gehoord. De motie, die mede wordt ingediend door de SP, luidt:

"Motie 295.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 29 juni 2023, gehoord de beraadslaging,

constaterende dat:

- a) de Nationale ombudsman in een rapport uit december 2022 een ongelijke toegang tot voorzieningen voor de energietransitie vaststelt;*
- b) deze conclusie vooral betrekking heeft op mensen die deze voorzieningen het hardst nodig hebben om nu en in de toekomst hun energierekening te kunnen betalen;*

voorts constaterende dat:

- c) de Kadernota 2024 stelt dat de te ontvangen rijksmiddelen voor verduurzaming taakstellend zijn voor het gemeentelijk beleid;*

- d) *de te ontvangen gelden uit de regeling lokale aanpak isolatie het mogelijk maken een deel van het gemaximeerde aantal van 133 huishoudens te ondersteunen bij het nemen van isolatiemaatregelen;*

van mening dat:

- e) *de gemeente een bijzondere verantwoordelijkheid heeft voor groepen waarbij financiële drempels, leenangst en/of informatieachterstand ertoe leiden dat hun mogelijkheden tot deelname aan de energietransitie worden bemoeilijkt;*
- f) *het uitgangspunt in de kadernota onder E3.1 dat te ontvangen specifieke rijksmiddelen taakstellend zijn voor verduurzaming, niet in overeenstemming is met de derde pijler van dit college zoals geformuleerd op bladzijde 5 van de Kadernota;*

verzoekt het college:

- 1) *bij de begroting voor 2024 een voorstel op te nemen over de wijze waarop Voorschoten de ongelijke toegang tot voorzieningen voor de energietransitie zal bestrijden;*
- 2) *hiervoor additionele middelen in de begroting 2024 beschikbaar te stellen. Dekking hiervoor kan worden gevonden uit het reëel saldo na de meicirculaire;*
- 3) *dit integraal onderdeel te laten zijn van het armoedebeleid van de gemeente Voorschoten,*

en gaat over tot de orde van de dag."

Ik ga afronden. Voor de jaren die komen gaan, spreek ik nadrukkelijk de wens uit dat we als raad en college de goede dingen gaan doen en de goede dingen goed doen. Er komt ontzettend veel op onze gemeente af, maar ik ben ervan overtuigd dat met de juiste politieke wil veel mogelijk is. Wij zullen ons als Partij van de Arbeid kritisch, maar altijd constructief blijven opstellen. Soms zullen het kleine, betekenisvolle stapjes zijn, zoals ons voorstel voor extra geld voor cultuur. Soms zijn het grotere stappen op het gebied van het centrum of het voorgestelde arbeidsmarktoffensief. Wij staan voor die sterkere overheid die niet bij het eerste beste briesje wind omver wordt geblazen, maar vrouw- of manmoedig, zo u wilt, vooropgaat in de strijd voor een betere en rechtvaardige samenleving. Dat is wat onze inwoners verdienen. Dat is wat Voorschoten verdient.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Voorzitter. Het CDA heeft duurzaamheid als rode draad door zijn verkiezingsprogramma en streeft daarmee naar een duurzaam Voorschoten. Naast geopolitiek dwingt klimaatontwikkeling ons tot het voortvarend oppakken van alle uitdagingen die hiermee gepaard gaan. Voor ons als gemeente is dat een hele uitdaging en voor onze inwoners ook: hoe maken we het haalbaar en betaalbaar? Een van de middelen die wij als gemeente tot onze beschikking hebben, is het verstrekken van leningen voor verduurzaming. In november vorig is onze motie 262 aangenomen waarin het college verzocht werd "te zoeken naar mogelijkheden om het ingestelde budgetplafond voor duurzaamheidsleningen te verhogen of de mogelijkheid om een bijstorting te realiseren". Door omstandigheden heeft het even geduurd maar vorige week gaf de wethouder in de commissie aan dat er een raadsvoorstel op komst is. Daar zijn wij als CDA en straks ook onze verduurzamende inwoners blij mee.

Het rioolstelsel vormt een flinke uitdaging. Het ontkoppelen van riool en hemelwater, invoering van klimaatadaptieve maatregelen en herinrichting van de openbare ruimte vinden per wijk plaats. Na uitvoering hiervan in de Vlietwijk, de Bachlaan-oost en -west, Leidseweg Noord-zuid volgt de wijk Adegeest. Wij hebben vernomen dat de aanpak van de wijk Boschgeest nu al in de steigers wordt gezet. De kosten van dit alles zijn enorm en wij vertrouwen erop dat dit geen onverkwikkelijke uitwerking zal hebben op de toch al stijgende lasten voor onze inwoners. Ik refereer hierbij ook aan de inbreng van de VVD over het beheersbaar houden van onze woonlasten. Klimaatontwikkelingen en een ontoereikend rioolstelsel dat ongewenste lozingen van rioolwater veroorzaakt op het omliggende oppervlaktewater, vragen ook om versnelde afkoppeling van hemelwaterafvoeren. Wijkgerichte aanpak kost veel voorbereiding en daarmee tijd. Het wachten hierop veroorzaakt veel milieuschade door alle stoffen die nu in ons oppervlaktewater stromen. Onze CDA motie Een ton voor iedere tuin is aangenomen in de raadsvergadering van 25 mei jongstleden en roept op tot het verstrekken van regentonnen, opdat onze inwoners bewuster worden van het belang van wateropvang en gebruik hiervan. Het CDA wil versnellen op het verminderen van het aanbod van hemelwater en daarmee gepaard gaande overlast op ons rioolstelsel. Daarom zouden wij graag zien - dit kan binnen de bestaande fte's - dat er een Fix-

team wordt opgericht dat, daar waar ruimtelijk uitvoerbaar, hemelwaterafvoeren alvast loskoppelt en omleidt naar nabijgelegen oppervlaktewater. Hiermee versnellen we het behalen van onze doelen en dragen we bij aan verbetering van de kwaliteit van ons oppervlaktewater.

In het verlengde hiervan: zonder water geen leven! Momenteel gaat veel van ons drinkwater op aan wassen of toilet doorspoelen. Het dreigende tekort aan drinkwater noopt ons tot het bewandelen van nieuwe wegen. Zoals hiervoor gemeld: naast de eerder door het CDA ingediende en aangenomen motie 280 over de regentonnen willen wij graag zien dat, eveneens bij het bouwproject Einsteinlaan/Lord Baden Powellweg, hemelwateropvang gerealiseerd wordt in nieuwe en bestaande wijken; denk hierbij aan renovatieprojecten. Dat hemelwater wordt vervolgens beschikbaar gesteld aan bewoners om als was- en spoelwater te gebruiken. Dit zouden wij graag in een nieuw IWKp zien en we zouden graag zien dat dit vanuit de geest daarvan nu alvast een onderdeel wordt bij bijvoorbeeld het programma van eisen voor nieuwbouw of grote renovaties, bij onze prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties, maar ook bij de wijkgerichte aanpak of faciliterend naar aanleiding van een initiatief van inwoners. Wij dienen hiertoe mede namens GroenLinks motie 290 in over versnelling van de ontkoppeling van HWA's. De motie luidt:

"Motie 290.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 29 juni 2023, gehoord de beraadslaging,

constaterende dat:

- a. het wijkgericht ontkoppelen van hemelwater in alle wijken in Voorschoten enige jaren nog in beslag zal nemen;*
- b. in het Basis Rioolplan (BRP) vermeld staat dat Voorschoten de ambitie heeft om daar waar mogelijk HWA alvast te ontkoppelen;*
- c. in het Basis Rioolplan van Voorschoten tevens staat 'dat bij nieuwbouw en renovatie is de eigenaar van het terrein waarop het hemelwater valt, primair verantwoordelijk voor de verwerking van dit water';*
- d. er een verordening Afvoer Hemelwater en Grondwater is die bij meer dan 50 m² verharding alleen opvang en bijna direct afvoer regelt;*
- e. bij het bouwproject Einsteinlaan de grondgebonden woningen een systeem onder de woning krijgen waarin het hemelwater opgevangen kan worden, tot wel 6.500 liter;*
- f. dit gebruikt zal worden om het toilet mee door te spoelen;*

overwegende dat:

- g. door ontkoppeling de belasting op het gemengde stelsel kleiner wordt waardoor overstorten (milieutechnisch) en water op straat (hydraulisch) worden beperkt tot nihil (citaat uit BRP 2022-2031);*
- h. er een dreigend tekort aan drinkwater is - Rapport Dunea-NRD van juni 2023;*
- i. Dunea voornemens is om na 2030 drinkwater te betrekken uit oppervlaktewater, zoals o.a. de Vliet;*
- j. regenbuien de overstorten in Voorschoten doen overstromen en daarmee het kwaliteit van gebiedswater en water in daarmee verbonden kanalen aantast;*
- k. het BRP alleen bij grondgebonden woningen een wateropvangsysteem verplicht terwijl dit veelal ruimtelijk en bouwtechnisch ook uitvoerbaar is bij gestapelde bouw;*
- l. gebruik van regenwater als spoelwater maar ook als wasmachinewater zorgt voor minder direct hemelwater in het riool en daarmee risico op wateroverlast;*
- m. hiermee men ook bespaart op het gebruik van schoon drinkwater;*
- n. het gebruik van regenwater bij het wassen ook de hoeveelheid benodigde wasmiddel vermindert;*

verzoekt het college om bij opstelling van IWKp 2 mee te nemen:

- a. hemelwateropvang bij nieuwbouwprojecten en ook bij (grote) renovatie, zowel grondgebonden als gestapeld, als systeem te verplichten;*
- b. uitbreiding van gebruiksmogelijkheden van opgevangen hemelwater, opdat naast gebruik als spoelwater er ook ingericht wordt en gebruikt wordt als wasmachinewater;*

- c. oprichting van een Fix-team dat, daar waar ruimtelijk mogelijk, gericht hemelwaterafvoeren loskoppelt van hun aansluiting op het riool door een afvoer te realiseren naar nabijgelegen oppervlaktewater;
- d. in de tussentijd vanuit de geest van deze motie te werken bij nieuwbouw- en renovatieprojecten,

en gaat over tot de orde van de dag."

Per hoofd van de bevolking is ons land koploper van Europa in zonne-energie. Wereldwijd stond volgens eerdere onderzoeken vorig jaar alleen in Australië meer vermogen aan zonnepanelen per inwoner opgesteld dan in Nederland. Duitsland wekt in absolute zin de meeste zonne-energie op van de Europese landen. 2022 was met een stijging van 50% voor Voorschoten het jaar van het zonnepaneel. 2.200 woningen hebben inmiddels zonnepanelen. Een wijkinitiatief vanuit de Krimwijk Bewonersvereniging heeft hieraan een positieve bijdrage geleverd. Chapeau! Wat zou het mooi zijn wanneer andere wijken hun voorbeeld volgen en er een vliegwieleffect ontstaat.

Op pagina 23 kunnen wij lezen over verduurzaming. Het college geeft aan dat de toegekende specifieke uitkering van 1,5 miljoen euro die beschikbaar is voor klimaat- en energiebeleid, ingezet gaat worden voor informeren en adviseren van woningeigenaren over verduurzaming van hun huis, het maken van een tweede wijkuitvoeringsplan en activiteiten in het kader van de Regionale Energiestrategie. Verder staat er dat er eind 2023 een concreet uitvoeringsprogramma energietransitie komt met een voorstel en een plan voor het inzetten van deze middelen. Hiermee kan Voorschoten aan de bak met werken naar een duurzaam Voorschoten.

Een essentieel onderdeel van verduurzaming is hoe we omgaan met onze warmtevraag. Vanuit de provincie wordt ingezet op WarmtelinQ+. Die kan in Voorschoten een beperkt aantal woningen bedienen. In de Transitievisie Warmte van Voorschoten staat dat eigen warmtenetten een voorkeursoplossing zijn in plaats van individuele voorzieningen en dat er onderzoek wordt gedaan naar de voor- en nadelen van eigen warmtenetten. Wij horen graag van het college of een onderzoek al opgestart is, want nu is het moment waarop we spijkers met koppen kunnen en moeten slaan.

Alle gemeenten hebben dezelfde opdracht met betrekking tot de energietransitie. Waarom zijn wij na het vaststellen van bijvoorbeeld onze regionale RES allemaal solistisch bezig? Er zijn onvoldoende gekwalificeerde mensen beschikbaar en wij vissen allemaal in dezelfde vijver. Het CDA vraagt zich af: zou een expertisecentrum voor bijvoorbeeld de Leidse regio een oplossing kunnen zijn? Het inrichten hiervan zou bijvoorbeeld begeleid kunnen worden door een organisatie als Energie Leiden en ondergebracht kunnen worden bij de ODWH of misschien Holland Rijnland. Wij horen graag van het college of het hier kansen toe ziet.

Een gegeven waar wij niet omheen kunnen bij de statistieken van "Waar staat je gemeente?", is dat er al enkele jaren geen ontwikkeling plaatsvindt op het gebied van verduurzaming van kantoor- en bedrijfspanden. Landelijk is het aantal met 20% gestegen maar in Voorschoten staat het sinds 2020 stil. Wij zijn als gemeente zelfs de enige rode vlek in heel Nederland. Dat is zorgelijk. Hopelijk komt hier de komende tijd verbetering in. Er is werk aan de winkel.

Het CDA ziet vooruitlopend op de uitkomsten van ons bestuurskrachtmetering graag dat er logische verbeteringen worden ingevoerd. Een nieuwe gemeentesecretaris kan hier zeker een wezenlijke bijdrage aan leveren.

Wij willen een opmerking ter overweging meegeven. Ik citeer hierbij uit het rapport Met de stroom mee van de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving. "Mede door marktwerking, waarbij fragmentatie en ontoegankelijkheid van het zorgstelsel versterkt worden door verplichte concurrentie, leven we in een maatschappij waar in de zorg zelf men aangeeft: wij dienen nu het systeem, terwijl het systeem ons zou moeten dienen!" Een keuze voor een eigen ambtelijke organisatie in Voorschoten en het onderbrengen van uitvoeringstaken van het sociaal domein bij Voorschoten voor Elkaar draagt hopelijk bij aan korte lijnen en een systeem dat dienend is aan onze inwoners.

We willen het ook hebben over begrotingsoptimisme, dus niet over planningsoptimisme; daar zit een verschil tussen. Ook begrotingsoptimisme is een onderwerp van zorg bij de fractie van het

CDA, evenals het daarmee ontstaan van onderuitputting, maar ook het doorschuiven van budgetten. Wij zijn voorstander van het invoeren van procesgericht werken in plaats van taakgericht werken. Wij zeggen daarom: neem alleen in de begroting op wat je echt kunt realiseren en focus daarbij niet alleen op wat je wilt doen maar vooral op wat je kunt doen en doe dat dan ook goed.

Mevrouw **Schroot** (D66): Ik hoor mevrouw Kortekaas zeggen dat we procesgericht in plaats van taakgericht moeten gaan werken. Gaan wij daarover als raad?

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Het is een suggestie die wij meegeven. Er komt een nieuwe gemeentesecretaris. We gaan de bestuurskrachtmetering houden. Dit zijn dingen die we mee kunnen nemen. Dat is eigenlijk wat wij mee willen geven.

De heer **Posthuma** (PvdA): Dan wil ik ook nog wel een suggestie meegeven. Misschien moet u "resultaatgericht" inbrengen.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Ik wil meneer Posthuma erop wijzen dat wij "smart" al als richtlijn hebben bij onze doelstellingen met beleidsstukken en uitvoering. Dat is daarmee dus geborgd.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik hoor mevrouw Kortekaas zeggen dat we alleen datgene moeten opnemen wat we kunnen uitvoeren. Ik neem aan dat mevrouw Kortekaas ook iets in gedachte heeft wat we dan kennelijk niet meer uit gaan voeren, want ik vind dit toch wel een beetje een rare opdracht. Waar zit mevrouw Kortekaas aan te denken? Wat moet er wegvallen uit deze Kadernota?

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): We hebben een Kadernota die redelijk gebaseerd is op wettelijke taken die opgedragen worden en waar budgetten aan gekoppeld worden. Het is redelijk beleidsarm. Nou ja, er zitten ambities in, maar het is niet een overweldigende Kadernota; dat heeft u zelf ook kunnen vaststellen. De nota is maar een paar pagina's dikker dan voorgaande Kadernota's. We hebben best wel ambities en haalbare doelen, maar we willen dit meegeven voor onze programmabegroting om dit als leidraad te hebben voor de programmabegroting in november.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): U zegt dus dat we eigenlijk vooral onze wettelijke taken in de Kadernota hebben staan, maar dat we een deel daarvan niet uit moeten voeren. Is dat wat u hier betoogt, mevrouw Kortekaas?

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Nee, meneer Deuzeman, dat hoort u mij zeker niet zeggen.

Wij zeggen ook: zet een onderwerp op hold wanneer er onvoldoende capaciteit in huis is en - dat is heel belangrijk - communiceer dit dan ook met de raad en de inwoners. Veel zaken die aangepakt worden, ontstaan uit een meerjarenonderhoudsplanung, een actuele vraag of een ontwikkeling. Een voorbeeld van een vraag is het project parkeerplaatsen winkelcentrum Noord-Hofland. Het is logisch dat bij een ruimtelijke vraag ook gekeken wordt naar riolering en inrichting. Alleen is de optelsom van alles daarbij soms een dingetje. Als CDA hebben wij kaderstelling van en procedures bij projecten daarom geagendeerd in de volgende vergadering van de commissie Planning en Control.

Bewegen is goed voor zowel de fysieke als mentale gezondheid. Daarom is de fractie van het CDA blij met het vooruitzicht van een Sportaward als stimulans tot meer bewegen maar zeker ook van een Sportvisie waarbij ook de sportaccommodaties worden meegenomen. Ondertussen ligt er een initiatief van de IJclub om een baan aan te leggen die supersnel gebruikt kan worden als schaatsbaan in de winter en vervolgens als skeelerbaan in de zomer, een voorziening waarvan verwacht wordt dat onder anderen veel jeugd ervan gebruik zal maken. Wij zijn daarom verheugd dat in de Kadernota een krediet ter voorbereiding hiertoe is opgenomen. Om realisatie van een schaatsskeelerbaan ruimtelijk mogelijk te maken maar ook voor andere verenigingen die hun accommodatie willen verduurzamen en daarvoor langlopende contracten nodig hebben voor rendabiliteit, dienen wij motie 289 in over ruimtelijke voorwaarden. De motie luidt:

"Motie 289.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 29 juni 2023, gelezen de Kadernota 2024,

overwegende dat sport, spel, beweging en cultuur een belangrijke bijdrage leveren aan de gezondheid en het welzijn van zowel jongere als oudere Voorschotenaren, evenals aan het sociale cement van Voorschoten;

constaterende dat:

- a. in de Kadernota 2024 middelen zijn opgenomen voor een onderzoek naar de realisatie van een schaatsskeelerbaan op de ijsbaan aan de A. van Leeuwenhoekkade te Voorschoten;*
- b. de beschikbaarheid van het genoemde ijsbaankavel gedurende een periode van 15 jaar tot 20 jaar - dat is de afschrijvingstermijn van een schaatsskeelerbaan - een noodzakelijke voorwaarde is voor de realisatie van een schaatsskeelerbaan aldaar;*

van mening dat:

- a. een schaatsskeelerbaan een significante extra impuls geeft aan het vitale karakter van de IJscub Voorschoten, omdat het perceel alsdan 'jaarrond' kan worden geëxploiteerd en het gebruik daarvan niet meer beperkt is tot een korte vorstperiode in de winter;*
- b. permanente huizenbouw op het betreffende perceel op korte termijn niet realistisch lijkt, gezien onder meer de hoge rente, de stikstofcrisis, de sterk gestegen kosten van bouwmaterialen en gegeven de schaarste aan gemeentelijk personeel met kennis van ruimtelijke ontwikkeling ten behoeve van woningbouw;*
- c. nieuwe synergie op het sportdomein kan worden gegenereerd door samenwerking tussen de nieuwe ijsbaan aan de Vliet in Leiden en een nieuwe schaatsskeelerbaan in Voorschoten;*
- d. de realisatie van een schaatsskeelerbaan op het betreffende perceel bijdraagt aan het behoud van een open, groene, duurzame functie van het betreffende gebied gedurende 15 tot 20 jaar;*
- e. andere verenigingen dan de IJscub mogelijk ook initiatieven (tot verduurzaming) ontwikkelen die langetermijnconsequenties hebben op het gebruik van hun accommodatie en, in het verlengde daarvan, op de huurtermijn van de voorziening;*

verzoekt het college:

- 1. in voorgaand perspectief het ijsbaanperceel aan de A. van Leeuwenhoekkade te Voorschoten onder nader door het college te bepalen condities gedurende 15 tot 20 jaar beschikbaar te stellen aan de IJscub Voorschoten;*
- 2. ontvankelijkheid te tonen voor initiatieven van verenigingen, onder meer als het gaat om verduurzaming, die langetermijnconsequenties hebben op het gebruik van hun accommodatie en, in het verlengde daarvan, op de huurtermijn van de voorziening,*

en gaat over tot de orde van de dag."

Onze atletiekvereniging, onderdeel van Voorschoten '97, heeft een baan die sterk verouderd is en niet meer voldoet aan de eisen van deze tijd. Het aanpakken van dit gebied is meer dan wenselijk. Daarom zijn wij blij met het in de Kadernota opgenomen bedrag ter voorbereiding.

De heer **Maassen** (SP): Dan is het aan mij om voor het historisch geweten van deze raad te spelen. Dat gebeurt mij wel vaker bij een betoog van mevrouw Kortekaas, moet ik zeggen. Ik kan mij nog levendig herinneren dat de zaal hier vol zat met leden van de atletiekvereniging die kwamen vragen om een investering in hun atletiekbaan en dat CDA-wethouder Beimers dat heel simpel afschoot door te zwaaien met een getypt velletje uit 1998 waaruit zou blijken dat de gemeente daar nooit geld in zou steken. Ik ben blij met de draai van het CDA, maar het had dus wel zes jaar eerder gekund, mevrouw Kortekaas.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Ik denk dat ik meneer Maassen niet hoeft te wijzen op het feit dat bepaalde dingen bepaalde afschrijvingstermijnen hebben. Wij zijn ons ervan bewust dat die afschrijvingstermijn mogelijk overschreden of verlopen is, maar het is niet zo dat dit in 1998 aan de orde was.

De heer **Maassen** (SP): Ik zal er een nieuwe vraag van maken. Mevrouw Kortekaas noemt een paar dingen die ik gezegd heb en zet ze in een andere volgorde, waardoor het lijkt dat ik iets anders heb gezegd. Nogmaals: in 2016 - dus zeven jaar geleden; ik zei net dat het zes jaar geleden was - kwam de atletiekvereniging hier vragen om geld. Toenmalig CDA-wethouder Beimers heeft dat verzoek afgewezen omdat volgens hem in 1998 zou zijn afgesproken dat de gemeente daar nooit geld in zou steken. Mijn vraag aan het CDA is: wat heeft u van mening doen veranderen dat de gemeente hier wél geld in moet steken?

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): In 2016 waren wij onder toezicht van de provincie gesteld. Ik denk dat dat mogelijk een rol heeft gespeeld bij de mening van het CDA en ook invloed heeft gehad op die uitspraak. Daar wil ik het bij laten, want ik heb verder geen antwoord over 1998; dat is een periode geleden.

De heer **Maassen** (SP): Nog een keer voor het historisch geweten van de raad spelend: het onder toezicht stellen gebeurde in de eerste vergadering in Voorschoten van CDA-wethouder Daan Binnendijk, de opvolger van de heer Beimers. Dat was pas daarna. Dat speelde hier dus geen rol bij. En natuurlijk gaat het niet om een besluit uit 1998, maar om het feit dat dat in 2016 wél relevant was voor het CDA en nu kennelijk niet meer.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Klopt het niet dat er rond diezelfde tijd op initiatief van het CDA een kunstgrasveld voor Voorschoten '97 geregeld is? Ik geloof niet dat dat mogelijk was toen we onder toezicht stonden.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Ik vind de vragen heel erg aardig, maar niet relevant voor de situatie waarin wij nu verkeren. Ik wil het dus gewoon zo laten. Ik heb geen reactie op beide vragen.

Onderdeel van een sportvisie en daarbij behorende accommodaties is onze inmiddels meer dan 50 jaar oude sporthal. Het moment van grootschalig levensverlengend onderhoud of vervanging nadert. Als CDA zien wij dat jaarlijkse budgetten voor onderhoud vervallen aan de concernreserve en niet in een reserve ten behoeve van de sporthal zelf. Dit zouden wij graag anders zien en we zullen daarom op 6 juli bij de behandeling van de jaarrekening hiertoe een amendement indienen.

Realisatie van woningbouw vraagt veel tijd en inspanning. De CDA-fractie wil graag sneller zaken realiseren, al is het maar tijdelijk. Daarom zouden wij graag zien dat ingezet wordt op realisatie van tijdelijke containerwoningen voor jongeren en starters op plekken die zich daarvoor lenen, zoals grote groenstroken of iets dergelijks. Kan het college aangeven of het hier kansen toe ziet?

Over jongeren gesproken: in ons dorp is een groep jongeren opgestaan die een eigen jongerenraad willen organiseren. Zij hebben al voortvarend contact opgenomen met diverse organisaties in Voorschoten en politieke partijen en hebben tijdelijk gastvrijheid ontvangen bij de twee buurthuizen. Deze jongeren willen graag geformaliseerd worden als jongerenraad en hebben daarbij steun en budget nodig, willen ze niet slechts een eendagsvlieg worden. Hiervoor dienen wij motie 291 in.

De heer **Posthuma** (PvdA): Een vraag aan mevrouw Kortekaas naar aanleiding van dit goede initiatief: heeft u overleg gehad met de initiatiefnemers over het indienen van deze motie in de raad?

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Dat moet ik ontkennen. Wij hebben gesprekken met hen gevoerd en hebben gezegd dat wij alles in het werk zouden zetten om hun initiatief te steunen en mogelijk te maken, maar wij wilden eerst de motie inbrengen en dan het gesprek met hen laten plaatsvinden over de mogelijkheden die daaruit voortvloeien.

De heer **Posthuma** (PvdA): Begrijp ik nou goed dat het CDA een prachtig generiek initiatief voor zichzelf wegkaapt onder het mom van politiek opportunisme?

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Nee, zo willen wij dat niet zien. Wij hadden graag gezien dat andere fracties de motie mede hadden ondertekend. We hebben de motie rondgestuurd en we hebben er een uitnodiging bij gedaan om de motie mede te ondertekenen. Dat is kennelijk niet gebeurd.

De heer **Posthuma** (PvdA): Ik heb vanochtend inderdaad een appje ontvangen over dat ding, maar dat is niet breed rondgestuurd. Kijkend naar een aantal andere fracties in deze raadzaal, denk ik dat het ook niet aan hen voorgelegd is.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Dan mijn excuses daarvoor. Dat was mij niet bekend. De motie luidt:

"Motie 291.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 29 juni 2023, gelezen de Kadernota 2024,

constaterende dat:

- a. inwonersparticipatie in termen van adviseren en meedenken van groot belang is, aangezien dit de kwaliteit van beleid en planvorming kan verbeteren;*
- b. het college werkt aan voorstellen waarin verschillende onderdelen een plek zullen krijgen: een participatieverordening, het actualiseren van de participatieverordening (het zogenaamde participatiekompas) en vervolgens het inbedden hiervan in de gemeentelijke organisatie;*
- c. het college de mogelijkheid onderzoekt om te komen tot een digitaal burgerpanel dat aansluit bij de participatiebehoefte van de inwoners van Voorschoten;*
- d. een groep Voorschotense jongeren (hierna: de initiatiefnemers) recentelijk heeft aangegeven een Jongerenraad te willen oprichten;*
- e. in de begroting middelen beschikbaar zijn voor het bevorderen van (jongeren)participatie in Voorschoten;*

van mening dat bij de uitwerking van de genoemde participatie-instrumenten de introductie en ondersteuning van een jongerenraad 'meegenomen' zou kunnen worden alsook dat de initiatiefnemers hierbij betrokken behoren te worden;

verzoekt het college bij de uitwerking van de genoemde participatie-instrumenten de introductie en ondersteuning van een jongerenraad mee te nemen en de initiatiefnemers hierbij te betrekken,

en gaat over tot de orde van de dag."

Zoals eerder gezegd: zonder water geen leven. Het CDA wil dat onze gemeente inzet op het verminderen van drinkwatergebruik voor doeleinden waar hemelwater een prima oplossing voor is. Zoals in onze motie Regenton staat: regenwater is volop beschikbaar en gratis. Daarom willen wij graag afronden door u, voorzitter, een regenton voor uw tuin aan te beiden. We spreken hierbij de hoop uit dat u hiermee en bij uitvoering van onze motie ook vele andere inwoners van Voorschoten vele liters drinkwater mag en mogen uitsparen.

(Mevrouw Kortekaas overhandigt een regenton aan de burgemeester.)

De **voorzitter**: Het is goed om te zien dat de traditie van het CDA er gewoon in blijft. Ik heb wel iemand nodig die me helpt om de regenton ergens op aan te sluiten, want dat kan ik allemaal niet. Meldt de heer Deuzeman zich bij dezen aan?

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Er ligt gelukkig een motie Fix-team, voorzitter. Dat gaat helemaal goed komen.

De **voorzitter**: Ik wil geen vreemde mensen over de vloer. "Geen vreemde mannen" had ik eigenlijk moeten zeggen. Hij gaat zeker een mooi plekje krijgen in de tuin; dat zeg ik toe.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Ik dacht even dat er weer een nieuwe wethouder van het CDA uit die regenton zou springen.

De **voorzitter**: Dat was dan wel een hele kleine geweest qua lengte.

De heer **Maassen** (SP): Ja, dat is waar.

Voorzitter. In de Kadernota zijn drie prioriteiten geformuleerd: Voorschoten blijft een heerlijk woondorp, Voorschoten krijgt meer betaalbare woningen voor verschillende doelgroepen en Voorschoten is duurzaam en toekomstbestendig. Dat zijn heel mooie doelstellingen die de SP ook kan onderschrijven, maar worden deze doelen gerealiseerd met deze Kadernota of op z'n minst iets dichterbij gebracht? De SP vindt van niet. Het heerlijke woondorp moet gaan om meer dan alleen het centrum. Voorschoten is van ons allemaal, 25.000 inwoners, en niet alleen van de centrumondernemers. Ja, het centrum is de huiskamer van Voorschoten, maar voor een woondorp is meer nodig. Betaalbare woningen zijn hard nodig. Daar hamert de SP al jaren op, maar in deze Kadernota staan geen plannen om dat aan te pakken. Het enige concrete plan dat er wel in staat, is het realiseren van flexwoningen, tegenwoordig bijna een toverformule voor bestuurders. Ze denken dat die flexwoningen morgen neergezet kunnen worden, maar dat is niet de praktijk. Ja, de bouw van zo'n flexwoning gaat misschien iets sneller, maar ook flexwoningen hebben een vergunning nodig, riolering, elektriciteit, wegen, trottoir, glasvezelkabel en ga zo maar door. Permanente infrastructuur dus en die is niet morgen aangelegd. Aangezien de woningen ook maar voor een beperkte tijd worden neergezet, hebben al deze voorzieningen ook een beperkte terugverdientijd. Dat betekent dat de kosten per jaar hoger zijn. De SP gaat er echt voor liggen als de bewoners van deze tijdelijke woningen hogere woonlasten krijgen om deze vaste kosten te kunnen dekken. Daarnaast is het nog helemaal niet duidelijk om hoeveel woningen het gaat met die flexwoningen en waar ze zouden komen te staan. De praktijk leert dat mensen in de buurt daar op voorhand vaak helemaal niet blij mee zijn. De SP ziet liever dat de beperkte ambtelijke capaciteit op het gebied van wonen wordt ingezet in het ontwikkelen van vaste, echte betaalbare woningen voor huidige en toekomstige inwoners van Voorschoten.

Het uitstellen van plannen zorgt ervoor dat er te weinig gebeurt. Elk jaar houdt Voorschoten geld over op de begroting. Dat klinkt positief, een sluitende begroting, en in vergelijking met de begroting in 2017, waar we het net over hadden, is dat ook positief; laten we wel wezen. Maar waarom is het saldo altijd positief? Omdat de taken niet worden uitgevoerd. Als je niks doet, kost het ook niks. Het meest schrijnend is dit in het armoedebeleid, maar het geldt ook voor scholenbouw, culturele voorzieningen en wonen. De VVD beriep zich vandaag op allerlei bouwplannen, maar helaas zijn dat allemaal bouwplannen die nog uit 2016 stammen. Als het succes van dit college is dat de plannen van wethouder Bremer nu weer in de raad worden besproken, hebben wij toch echt een andere definitie van "succesvol". Nieuwe bouwplannen zijn er niet, alleen plannen van het vorige college en het college daarvoor. Dat betekent dat het aantal plannen gaat opdrogen als deze plannen uitgevoerd worden. En dat terwijl we juist meer woningen nodig hebben.

De bouw van de Fortgensschool is uitgesteld naar 2026, terwijl collegepartij het CDA twee jaar geleden nog met bloemen in de krant stond en naar de Fortgensschool ging om te claimen dat zij had geregeld dat de bouw echt kon beginnen. Nu is er uitstel. En dat de culturele accommodatie opnieuw is afgeschoten en op de lange termijn is geschoven, vindt de SP echt niet uit te leggen. Dat de VVD toejuicht dat er opnieuw onderhandeld wordt over een locatie die keer op keer te duur is gebleken, vindt de SP heel vreemd. De culturele accommodatie had er al kunnen staan, maar op deze manier komt die er nooit.

Het armoedebeleid ontbreekt in deze Kadernota. Waarom is dat geen speerpunt? De Stichting Leergeld geeft aan dat het aantal aanvragen rap toeneemt. De graaiflatie van het afgelopen jaar heeft er juist bij de laagste inkomens hard in gehakt. Dagelijkse kosten zijn hard gestegen, net als de huur. Voorschoten staat op waarstaatjegemeente.nl nog steeds in de top 10 van hoogste gemiddelde corporatiehuren. Daar moet echt iets aan gebeuren. De urgentie om deze mensen snel te ondersteunen ontbreekt volledig in deze nota. Daarom heeft de SP amendement 211 van GroenLinks medeondertekend.

Er zijn ook zaken in de Kadernota die de SP wel kan steunen, zoals enkele voorstellen die we herkennen uit ons verkiezingsprogramma. Eindelijk gaan jeugdzorg en Werk en Inkomen naar Leiden. Dat hadden we in 2015 al moeten doen. Ik was wel verbaasd dat de VVD dit als een succes benoemde, want het was VVD-wethouder Nieuwenhuizen die dit beleid vorm heeft gegeven. Maar goed, berouw komt na de zonde, maar we moeten toch maar even de rol van historisch geweten spelen. Was er toen maar naar de SP geluisterd! De buurtsportfunctionaris wordt eindelijk ingevoerd. De atletiekbaan wordt eindelijk onderzocht, al is dat zes jaar te laat.

Kortom, er zijn best positieve keuzes te benoemen. De SP Voorschoten zag met tevredenheid dat een plan uit ons Voorschotense verkiezingsprogramma in Leiden wordt ingevoerd. Hoezo invloed? De babyboom, een jonge boom voor de ouders van elke nieuwgeboren baby, zorgt ervoor dat op Voorschotens niveau 200 bomen per jaar bijgeplaatst kunnen worden. Natuurlijk moet je ouders de mogelijkheid geven om te kiezen of ze de boom zelf willen ontvangen en in de tuin willen plaatsen of dat die, als dat niet lukt, ergens in de openbare ruimte wordt gezet. Nu Leiden het goede voorbeeld heeft gegeven, willen wij dit ook graag in Voorschoten invoeren. Daarom dienen we motie 288 in. De motie, die mede wordt ingediend door GroenLinks, de PvdA, D66 en het CDA, luidt:

"Motie 288.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 29 juni, gehoord de beraadslaging,

constaterende dat:

- a. de Kadernota als pijlers heeft dat Voorschoten een heerlijk woondorp blijft en duurzaam en toekomstbestendig is;*
- b. een visie op de toename van het aantal bomen in Voorschoten goed bij deze pijlers past;*

overweegende dat:

- a. er jaarlijks ongeveer 200 kinderen geboren worden in Voorschoten;*
- b. het geven van een jonge boom bij iedere geboorte een emotionele waarde aan een boom geeft, ook als mensen deze niet in een eigen tuin kunnen plaatsen;*
- c. het planten van een boom voor elke geboorte het aantal bomen in Voorschoten met ongeveer 200 per jaar kan laten toenemen;*

roept het college op:

- 1. een plan te ontwikkelen voor het uitreiken van een 'Babyboom' in Voorschoten voor iedere geboorte, waarbij jonge ouders de keuze hebben om de boom in de eigen tuin of de openbare ruimte te (laten) plaatsen;*
- 2. indien mogelijk de bomen af te nemen van het bomendepot Cool down city Leiden of een vergelijkbaar initiatief, waar mensen overtollige zaailingen kunnen atgeven;*
- 3. dit plan op te nemen in de begroting 2024 met een realistische kostenraming, met een maximum van € 2.500 per jaar;*

en gaat over tot de orde van de dag."

Tot slot. Het valt mij op dat de coalitiepartijen, met name het CDA, in raadsdebatten regelmatig verwijzen naar de Kadernota. Als je iets wil wijzigen, wordt er gezegd: dat kan nu niet; dat moet je bij de Kadernota doen, want dan kunnen de beleidswijzigingen worden besproken, tussendoor niet. Wat schetst dan ook mijn verbazing dat het CDA vandaag van mening is dat beleidswijzigingen bij het subsidiebeleid moeten worden besproken en niet bij de Kadernota? Dit was de ingehouden interruptie op de interruptie op de interruptie, die er uiteindelijk toch nog even uit moest.

De **voorzitter**: We zijn aan het einde gekomen van de eerste termijn van de zijde van de raad. Tussen 18.45 uur en 19.00 uur arriveert het eten. Ik stel voor dat we nu alvast schorsen voor het eten en uiteraard ook voor overleg. Het college heeft mij aangegeven dat het ook graag een schorsing wil om alles voor te bespreken. Dat nemen we dus gelijk mee. Ik stel voor dat we schorsen tot 19.45 uur. Ik constateer dat de raad daarmee instemt.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

De **voorzitter**: Het college gaat beginnen met de reactie op alle vragen, opmerkingen, moties en amendementen.

Wethouder **Van der Elst**: Voorzitter. Om te beginnen dank aan allen voor hun meer dan gewaardeerde inbreng. Ik wil graag de inbreng van de respectievelijke fracties langslopen,

overwegend met betrekking tot mijn eigen portefeuille, waarna de andere portefeuillehouders respectievelijk zullen ingaan op de onderdelen die hun portefeuille betreffen.

Meneer Deuzeman van GroenLinks vindt eigenlijk dat we als college te weinig van de grond krijgen en dat er chronische problemen zijn. Zoals we al eerder hebben gezegd, zouden we graag nog meer van de grond willen krijgen. We zijn van mening dat we toch al aardig wat van de grond krijgen en het klopt dat er chronische problemen zijn. Wat ik nu ga vertellen, heeft echt ook te maken met de inbreng van velen van u. Het is deze dagen niet makkelijk in het openbaar bestuur; dat geldt zowel voor de gemeenteraad als voor het college, commissies en alle andere betrokkenen, ook voor ambtenaren. Er zijn inderdaad chronische problemen, zoals terecht gemeld. Er zijn te weinig vierkante meters om te realiseren wat we willen. We moeten keuzes maken. Er is op termijn te weinig geld. Nu is het er even wel, in gemeenteland, maar vanaf 2026 niet. We moeten dus keuzes maken. Er is te weinig tijd, want we willen sneller. We moeten dus keuzes maken en prioriteren. En de handjes op de arbeidsmarkt ... We weten het. Daar kan je dus niet zonder meer de oplossing vinden om sneller te gaan. Je moet dus efficiënt, effectief, bewust, planmatig en doelgericht zo goed mogelijk proberen te bereiken wat je wil. Dat kan altijd beter, maar we realiseren ons dat speelveld wel degelijk. Er zijn in de afgelopen periode een aantal stukken gepubliceerd en aangenomen door de raad die nog uitwerking nodig hebben: een visie op cultuur, een visie op het centrum en een visie op een aantal andere zaken. Geeft u het college dus wat tijd, hoewel die, zoals gezegd, beperkt is. We zijn ervan overtuigd dat we die concretisering voor een groot deel gaan realiseren in deze collegeperiode.

Ik wil graag ingaan op het door GroenLinks ingebrachte amendement 212 over een voorbereidingskrediet Fortgensschool. Ook wij zouden de nieuwe Fortgensschool zo snel mogelijk willen realiseren, zoals dat ook voor andere scholen geldt, maar we hebben nu te maken met een vigerend IHP, het Integraal Huisvestingsplan, zoals dat volgens de langetermijnagenda in september - dus niet vanavond - besproken zal worden. We weten natuurlijk allemaal dat we al aan de rand zitten van de tijds-kaders die in het nu vigerende IHP gesteld zijn. Daarom is de nieuwe Fortgensschool nu geprognosticeerd op de uiterste termijn die het IHP toestaat, namelijk 2026. Dat geldt ook voor de investeringsplanning: zo ver mogelijk de toekomst in. Het wordt zeker een interessant debat als wij in september aanstaande met elkaar in debat gaan over het IHP voor de nieuwe periode van vier jaar; dat realiseren wij ons zeker. Amendement 211 willen we toch ontraden.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Het is mij bekend dat we in september over bijstelling van het Integraal Huisvestingsplan gaan spreken. Ik hoor de wethouder alleen geen enkel argument geven waarom het voor de Fortgensschool onmogelijk zou zijn om nu al aan de slag te gaan. Wellicht is het inderdaad onvermijdelijk dat we de scholenbouw moeten uitstellen, maar waarom zouden we niet op z'n minst kunnen proberen te voldoen aan het huidige, vigerende IHP?

Wethouder **Van der Elst**: We proberen dat ook wel, maar we willen geen illusies wekken die niet kloppen. Daar wringt het al. We houden ons nu vast aan het IHP. We zijn met wooncorporaties aan de slag om te bezien wie van de beide kandidaten - er liggen er twee voor de hand - het bouwheerschap voor de nieuwbouw inclusief woningbouw op zich kan nemen, hoewel er nog geen raadsbesluit is. We anticiperen daar dus op een raadsbesluit dat in het IHP-kader genomen moet worden. Ten tweede zijn we wat de bezetting van de betreffende afdelingen betreft bezig met het zoeken van de mensen die we hiervoor nodig hebben. Deels zijn we daar al in geslaagd. Het is dus niet zo dat we helemaal niks doen. Aanstaande dinsdag hebben wij vanuit het college een gesprek met de directie van de Fortgens. Daar zullen we zeker ook bouw- of verbouwplannen bespreken. Het is niet zo dat we hier een lage prioriteit aan geven. Het is alleen wel zo dat we, toen dit college aantrad, met de situatie zaten dat realisatie in 2026 hoegenaamd onmogelijk was. Dat is uiteengezet in antwoorden op schriftelijke vragen van GroenLinks in april. We willen daar nog een keer op terugkomen. Ik doe daar nog net geen toezegging over, maar laat ik het zo zeggen: het is mijn vaste voornemen om in de tijd dat er net wat meer handjes zijn, in augustus met een informatiebrief naar de raad te komen over hoe een en ander historisch tot stand gekomen is en waar we nu staan. Ik hoop dat dat helpt, maar dit amendement willen we graag ontraden.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik waardeer dat de wethouder openheid van zaken wil geven. Dat is natuurlijk altijd welkom. Ik hoor alleen nog steeds geen goede reden om het voorbereidingskrediet niet uit te geven. Daar ligt al een raadsbesluit voor. Dat is bevroren door het

college, maar daar hoeft geen nieuw besluit over genomen te worden. Op het moment dat er zicht is op bouw - dat is er volgens het college - moeten wij toch door kunnen pakken.

Wethouder **Van der Elst**: Dan zou zo'n aanvraag geaccordeerd moeten worden door het college. Dat gaan we niet doen, omdat er in 2024 weinig te halen is. We houden ervan om in de begroting de dingen zo veel mogelijk op te schrijven zoals we denken dat ze zullen zijn. Geen wishful thinking; daar heb je weinig aan in een begroting.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik hoor de wethouder zeggen dat het college niet van plan is om dat voorstel voor te leggen. Als het inderdaad nodig is, vragen wij met dit amendement bij de Kadernota het college om dat te doen. Het feit dat het college dan gewoon aankondigt dat het die intentie niet heeft, vind ik geen reden om het amendement af te raden.

Wethouder **Van der Elst**: Het is uiteraard aan de raad om te besluiten als een amendement in stemming gebracht wordt, maar de mening van het college is om dit niet te doen, want dit leidt niet tot versnelling. Anders hadden we het allang gedaan. Het levert niks op. Dat is mijn advies.

In de richting van GroenLinks en andere fracties: het feit dat we geld overhouden - hoe je dat ook wil noemen: overbegroten of onderbesteden - is een serieus issue. We vinden het heel vervelend. We hebben al uiteengezet - en we zullen er volgende week in de raadsvergadering nader op ingaan bij de behandeling van de Jaarrekening - dat we daar voor een deel niks aan konden doen. Dit is een verschijnsel dat je bij alle gemeenten in Nederland ziet, omdat nogal wat overheidsgelden zo laat binnengekomen zijn dat we ze redelijkerwijs niet konden uitgeven. Maar het effect van overbegroten of onderbesteden, dat optimisme, is er en we proberen dat zo goed mogelijk te lijf te gaan, want we zijn daar niet blij mee. Het is niet de bedoeling dat we als gemeente geld overhouden. Het is geen winstgevende instelling.

De VVD, mevrouw Van Meenen, is positief over een aantal zaken die geleverd zijn. Dank daarvoor; het is goed om dat te horen. Uw oproep om uit te werken is goed gehoord. U waardeert de voortgang van woningbouwprojecten. Ook daarbij zullen wij proberen u inhoudelijk meer te laten zien over wat we het afgelopen jaar gedaan hebben bij de vele projecten. Er draaien er op dit ogenblik veertien en we verwachten dit aantal op korte termijn nog te kunnen verhogen. Er wordt dus gebouwd in Voorschoten.

Mevrouw **Schroot** (D66): Hoor ik de wethouder nu zeggen dat we het aantal gaan verhogen, terwijl we te weinig ambtelijke capaciteit hebben? Gaan we onszelf dan niet overvragen?

Wethouder **Van der Elst**: Het antwoord is: ja, we gaan verhogen. We denken dat we efficiënter en effectiever aan het werken zijn. We zijn er gelukkig in geslaagd om een behoorlijk aantal nieuwe mensen aan te trekken. De capaciteit is dus groter. Als we iets niet aankunnen, zullen we het ons ook niet voornemen. Het zou alleen wel zo kunnen zijn dat je een aanvraag voor een bouw wel op de lijst zet. Het hangt er dus van af hoeveel werk er bij de gemeente ligt en hoeveel een individuele ondernemer of aannemer kan doen. Dat is een grote afweging, maar we gaan het niet zomaar op een lijst zetten en er dan verder niks mee doen.

Mevrouw Van Meenen, u waardeert de aangekondigde plannen voor flexwoningen. We hebben toegezegd - dat staat ook op papier - dat wij daar later dit jaar op terugkomen, in Q4. Dat zullen we ook doen. U spreekt over een aantal punten zorgen uit, maar dat betreft de riolering en de overstort. Dat laat ik aan collega-wethouder Schokker over. U maakte een opmerking over een overweging om de ozb-indexatie voor 2024 over te slaan. Dat zouden we in ieder geval willen betrekken bij de afweging van alle lokale lasten, zoals we dat in de begroting gaan doen. Daarnaast heb je in die lokale lasten te maken met een paar gesloten systemen waar je invloed anders op is. Als je toch al te maken hebt met inflatie en een prijsspiraal, ligt het niet helemaal voor de hand om uiterekend de ozb te bevriezen. Dus er is de nodige terughoudendheid, maar we komen uiteraard met een integraal voorstel uw kant op, want we weten dat we in Voorschoten hoog scoren op de lijstjes van de totale integrale woonlasten. Dat is niet iets om trots op te zijn.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ik wil de wethouder bedanken voor zijn toezegging. Ik vraag me wel af wat hij precies bedoelt met de vergelijking van de kosten van de gesloten systemen en de ozb. Bedoelt hij dat we juist aan de gesloten systemen moeten sleutelen of inderdaad aan de ozb?

Wethouder **Van der Elst**: Geen van tweeën. Ik bedoel: als je te maken hebt met een algemene prijsstijgingsontwikkeling, kan je die niet zonder meer sluiten door bijvoorbeeld de rioolheffing te verhogen, want die moet echt naar riolen. Als je integraal te maken hebt met een verhoging van kosten, zul je die over het algemeen dus toch bij de ozb moeten halen. Maar we zullen dit in onderling overleg en integraliteit met elkaar bespreken.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ik denk dat de wethouder en ik het met elkaar eens zijn. Daarom het voorstel van de VVD om naar de ozb te kijken in het licht van de totale lasten.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik ben enigszins verbaasd. Ik heb mevrouw Van Meenen dit inderdaad horen zeggen. We hebben al eerder gezegd: moet dat geen amendement zijn? In tabel 1 van deze Kadernota staat gewoon een percentage van 4,4% voor de verhoging van de belastingen. Hoor ik de wethouder nu zeggen dat hij na de Kadernota met een voorstel gaat komen om iets anders te doen dan wat we nu vaststellen in de Kadernota?

Wethouder **Van der Elst**: In de Kadernota geef je een indicatie op het punt van cijfers. Dat gaat met name om de beleidsmatige kaders. Als het goed is, gaat de raad het college dan verzoeken om binnen die kaders een begroting uit te werken. De meest geactualiseerde en dus te gebruiken CBS-indexcijfers enzovoorts zijn pas dan bekend. Je moet natuurlijk wel iets loslaten in je financiële planning voor de lange termijn over hoe je met indexaties om wil gaan. Het is dus een allereerste initiële aanzet. Zo moet u het zien, maar niet als meer dan dat.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Er wordt hier melding gemaakt van het geraamde inflatiepercentage als leidraad voor verhoging van belastingen. Gaat u zich daar nou aan houden of niet?

Wethouder **Van der Elst**: Wat hier nu staat, is een indexatie. We besluiten dat in de begroting.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik vraag me dan af wat de status van de Kadernota is als wij bij alles kunnen zeggen: wij leggen het nu vast, maar wellicht gaan we dat niet doen. Het zijn de kaders voor de begroting. Zijn dit nou kaders of is het een losse suggestie waar het college mee kan doen wat het wil?

Wethouder **Van der Elst**: Dat laatste zeker niet. U gaat kaders meegeven waarbinnen we de begroting moeten uitwerken, maar dat betekent niet dat we in de Kadernota de definitieve indexaties van IWKp en atvalheffing gaan vastleggen. Dat komt later.

Er was een vraag van de VVD over, als ik het goed begrepen heb, de kwantificering van de effecten van wat in de raad op uw voorstel besloten is over subsidieregelingen, namelijk het toevoegen van de Economische Agenda. Dat is een ingewikkeld verhaal, dat ik probeer samen te vatten. Er is besloten om de Economische Agenda toe te voegen. Dat betekent hoogover dat de raad heeft besloten over het kader voor het subsidiebeleid. De regelgeving is echter een bevoegdheid van het college. Dat is in het verleden anders gedaan. Dat was eigenlijk een verknoping van rechten, plichten, bevoegdheden enzovoort. Dat moet anders. Het college gaat dit op een aantal punten uitwerken. Daar wordt nog aan gewerkt. Het is dus niet klaar per 1 juli. Het college gaat een nadere regeling uitwerken voor wat er precies met die Economische Agenda geldend is. Dat wordt gepubliceerd; dat is dus publiek. Daarna worden door het college plafonds vastgesteld, maar ook die worden publiek gemaakt; u ziet ze dus wel. Daarna betreft het college in het subsidiejaar 2025 - dan praten we dus over de begroting die we eind 2024 gaan vaststellen - op grond van de bevoegdheid van het college de op uw voorstel toegevoegde Economische Agenda bij de aangepaste subsidieregeling. Per saldo gaat u dus alles zien, maar er is wel een scheiding tussen wat de raad doet en wat het college doet. Ik hoop daarmee die vraag beantwoord te hebben.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Betekent wat u zegt feitelijk dat we nu niet over de bedragen in 2024 besluiten, maar dat het pas in 2024 voorligt voor 2025?

Wethouder **Van der Elst**: De bedragen in 2024 worden vastgesteld in één lumpsum, dus in één totaal subsidiebedrag in de begroting die we hier in november gaan bespreken voor 2024. Maar dat wordt in de begroting niet uitgesplitst naar de verschillende programma's waar je naartoe gaat, want dat is juist een collegebevoegdheid. Het totaalbedrag wordt dus door de raad vastgesteld.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Betekent dit dat we wel een verhoging tegemoet kunnen zien van het totale bedrag omdat we feitelijk de grondslag voor die subsidies hebben vergroot?

Wethouder **Van der Elst**: Ik begrijp uw gedachte, maar dat willen we echt betrekken bij het opstellen van de begroting. Anders zou ik nu op stukjes daarvan vooruitlopen. Ik denk dat dat niet heel handig zou zijn.

D66, mevrouw Schroot, memoreerde vergelijkbaar met eerdere inbreng dat de besluitvorming toch wel hapert. Met andere woorden: komen dingen wel van de grond en zijn er geen luchtkastelen? Misschien is het toch nog kort om het college na een jaar af te rekenen op wat we allemaal gaan presteren, maar ik kan u met zekerheid vertellen dat de drive van dit college in al onze interne en ook externe gesprekken is dat we herhalen en herhalen dat wij het gevoel en de overtuiging hebben dat we aangenomen zijn voor één ding, namelijk besluiten nemen; geen ampele overwegingen en geen eindeloze dwarsslagen slaan. Het gaat gewoon om leveren wat onze samenleving wil. Dat is in debat met u en te besluiten door u, maar we willen het tempo zo hoog mogelijk houden, zonder mensen over de kop te jagen, maar de ambities zijn zeer hoog. Dat wordt gedeeld met al onze ambtenaren. Het is bijzonder fijn om dat mee te maken en te ervaren.

Mevrouw **Schroot** (D66): Er is geen enkele twijfel over de inzet van mensen. Daar heeft u mij echt geen woord over horen zeggen, want ik ben er heilig van overtuigd dat iedereen hier met honderd procent aandacht en liefde voor ons dorp zijn werk verricht. Alleen zie ik elke keer zwenkingen, waardoor we zo achteruitgaan. Met elke nieuwe coalitie - het is niet alleen bij deze coalitie, maar ook bij voorgaande coalities - zie je weer een move, weer een move en weer een move. De inwoners krijgen niet geleverd wat we elke keer beloven, omdat het nu eenmaal tijd kost om ingewerkt te raken, zoals u net al zei. Dat is mijn grote zorg en ik hoop dat u dat wil meenemen.

Wethouder **Van der Elst**: Dat nemen we mee. Als de voltallige raad en heel Voorschoten aan het eind van onze rit - we hopen dat we die tot maart 2026 mogen uitzitten - van mening zijn dat we veel te weinig besloten en te weinig geleverd hebben, weet ik zeker dat we zelf in de spiegel kijken en niet tevreden zullen zijn. Die ambitie is dus hoog en we gaan net zo lang door tot het wel lukt.

Motie 292 van D66 gaat over zonnepanelen op monumenten en bestaat uit vier onderdelen. Het punt is dat in de formulering van de motie geen verschil is gemaakt tussen rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten. Dat maakt nogal wat uit. Het komt er na ampele overwegingen op neer dat we adviseren om punt 1 van uw motie over te nemen; dat omarmen we dus. Dat geldt ook voor punt 2, met dien verstande dat onder "zo veel als mogelijk" alleen stedelijke monumenten en niet de rijksmonumenten moeten worden verstaan, want daar is dat niet op van toepassing. Punt 3 nemen we over, maar punt 4 zou tekstueel aangepast moeten worden. Ik kan het nu noemen; misschien kunnen we het herhalen in de schorsing, die vast nog komt. "Plaatsing van zonnepanelen op monumenten op te nemen" zou aangepast moeten worden in: "Plaatsing van zonnepanelen op gemeentelijke monumenten in eigendom van de gemeente op te nemen", want daar gaat die Strategische visie vastgoed over. Het gaat dus om zonnepanelen op gemeentelijke monumenten in eigendom van de gemeente. Dan adviseren we om die motie over te nemen.

Uw oproep om vaste koers te houden begrijpen we. De kortste lijn tussen A en B is een streep en geen slingergedoe. Ons niet te veel bemoeien met veel processen in het dorp waar je er niet toe doet: dat proberen we, maar waar het nodig is, proberen we dat wel te doen.

Mevrouw **Schroot** (D66): Dat was vooral een oproep aan de raad: ons niet bemoeien met de processen waar we ons niet mee moeten bemoeien.

Wethouder **Van der Elst**: Dan begrijpt u mijn reactie: dat lijkt ons een heel goed plan.

Voorschoten Lokaal is positief over een aantal zaken. Dank daarvoor. Meer geld voor cultuur als dat nodig is: het college omarmt cultuur. Zoals u wellicht weet in de raad, proberen we uit alle macht om cultuur een been te laten bijtrekken; we slagen daar ook in. Ze liepen niet echt achter, maar er mocht wel wat meer aandacht aan gegeven worden. Dat gaan we ook doen; dat loopt. Dat betekent dat we adviseren om motie 296 over te nemen.

Over motie 297 houd ik het kort. U stelt voor om de hondenbelasting af te schaffen. Dat gaat per jaar om € 140.000. In tien jaar is dat 1,4 miljoen euro plus nog een rente-effect. Gelet op de barre

tijden die ons te wachten staan, lijkt dit ons op dit moment een onverantwoorde slag. Dit moeten we echt anders bezien. Vooralsnog willen we dit dus echt met alle mogelijke kracht ontraden.

Meneer Posthuma, u heeft een bijzonder betoog gehouden, niet voor de eerste keer. Bij sommigen heeft u daarmee een snaar getroffen, zeg ik namens het college. U memoreert de onzekere tijd. Dat is waar: we gaan barre tijden tegemoet. We kunnen het daar kort of lang over hebben, maar alle gemeenteraden en alle colleges in Nederland hebben daarmee te maken. We vinden het fijn dat u dat herkent en erkent. We zullen er samen het beste van moeten maken, met de nadruk op "samen". U sprak over planningsoptimisme en het beteugelen van het doorschuiven. Dat is exact wat we willen. We willen een zo kwalitatief goed mogelijke begroting in elkaar zetten. Dat betekent dat je er met je resultaten zo dicht mogelijk bij moet zitten als je het jaar na afloop overziet.

Boter bij de vis voor cultuur: eens. U heeft amendement 210 ingediend. Daar hebben we even over zitten nadenken, want u stelt voor om tot en met 2026 extra gelden voor cultuur beschikbaar te maken. 2026 is een heel lastig jaar om dat te doen. Ik doe een korte stap achteruit om duidelijk te maken hoe wij adviseren met dit amendement om te gaan. De heer Posthuma heeft in een treffend betoog verwezen naar de bekende filosoof Joe Rawls, *The theory of justice* en hoe een positie in de samenleving voor mensen kan bepalen waar hun voorkeuren liggen. Dat is waar; dat is precies waar politiek ook over gaat: over de allocatie van financiële middelen en het feit dat je, zoals u memoreerde, rekening moet houden met rechtvaardigheid op basis van redelijke gronden. Om die reden wil ik graag nog eens een stukje tekst naar voren halen dat we in een enigszins woelige begrotingsraad in november naar voren hebben gebracht. We vinden het passend om u en de totale raad daarmee tegemoet te treden, gelet op wat u over Rawls naar voren bracht. Ik citeer nu uit wat wij in de begrotingsraad, toen dus, hebben voorgelegd: "Zoals wij al op de eerste pagina van ons coalitieakkoord aangeven, staat dit college voor een open bestuurscultuur. Het feit dat vier partijen in onze gemeenteraad geen deel uitmaken van dit college, betekent niet dat zij geen kiezers vertegenwoordigen. Ook die kiezers willen we niet uit het oog verliezen." Onder een open bestuurscultuur verstaan we daarom onder meer: in het debat vanavond over deze Kadernota over en weer samenwerking opzoeken in het belang van alle Voorschotenaren. Dat is exact wat u bedoelt met het perspectief van waar mensen staan en hoe ze vervolgens met hun eigen belangen en de totale belangen omgaan. Dat betekent dat we ook moeten samenwerken, want alleen via alle fracties kunnen we in de haarvaten van onze gemeenschap duiken. Het is misschien iets abstracter en "hoger over" dan het optellen van pure cijfertjes, maar het college wil aangeven u in die zin begrepen te hebben. Tegen alle oppositiepartijen zeg ik: hier hebben we een boekje in handen, het Progressief Akkoord, en we zouden daar met u graag meer mee willen doen. Het is precies dát, want we hebben u samen nodig om het zo goed mogelijk te doen voor Voorschoten. Met wat hier staat of wat elders staat, moeten we meer doen dan elkaar spreken in een debat over de Kadernota of later over de begroting. Er is meer aan de hand. We kunnen het samen nog beter doen. Laat deze draai daar dus aan gegeven zijn door de heer Posthuma van de PvdA.

Mevrouw Kortekaas heeft op een aantal punten zorgen, zoals over het riool en de woonlasten. Collega Schokker zal meer zeggen over het riool, evenals over energie. U heeft het begrotingsoptimisme genoemd; daar heb ik het nodige over gezegd. Procesgericht werken: als je zou zeggen dat je in de begroting alleen wil opnemen wat je kan doen, kom je juist bij die grote vraag, die glazen bol, want dat blijkt vaak halverwege of achteraf. Die problematiek wordt onder andere op de pagina's 5 en 6 van de Kadernota uiteengezet. Er zijn omgevingsfactoren die we niet beïnvloeden, laat staan controleren. Het is niet anders. We doen het dus zo goed mogelijk, maar we kunnen dat niet heel goed doen. De wereld draait te hard.

Mevrouw **Schroot** (D66): Dan ben ik reuzebenieuwd hoe het college aankijkt tegen de woorden van GroenLinks, dat het woord "fusie" in de mond nam: hoelang kunnen wij volgens het college nog zelfstandig blijven? Of moeten we een andere bestuursvorm of whatever zoeken?

Wethouder **Van der Elst**: Een van de dingen die u van dit college kan verwachten, is voorspelbaarheid, want daar houden we van. Als wij in het coalitieakkoord zeggen dat we gaan voor een zelfstandig Voorschoten, is dat het dus, voor de periode dat dit college hier mag zitten. Hoe we dat gaan doen, zal moeten worden bezien, maar we gaan daar niet zomaar iets anders bij bedenken.

Mevrouw **Schroot** (D66): Wanneer wordt dan duidelijk of het nog haalbaar is of niet? Ik ben niet uit op een bepaalde uitkomst, maar het lijkt nu alsof we het alsmaar vooruitschuiven. Daar maak ik

me echt zorgen over, want op een gegeven moment staan we niet meer overeind, vallen we om en worden we tot iets gedwongen. Dat lijkt me ook niet heel vreugdevol.

Wethouder **Van der Elst**: We denken dat een essentieel antwoord op uw vraag het antwoord op de vraag is wat de overheid gaat doen. Als zij niks doet, betekent dat een uitermate zwaar weerbericht voor hoegenaamd alle gemeenten van Nederland. Dan nog: dit college, zoals we er nu voorstaan, geeft niet op en gaat doen wat we toegezegd hebben. Daar gaan we voor. Ik kan daar niks anders over zeggen.

Mevrouw **Schroot** (D66): Ik ben blij dat het college wil strijden voor een zelfstandig Voorschoten. Dat is heel positief, maar ik zou de wethouder toch ook mee willen geven om met een plan B voor te sorteren voor het geval dat het niet lukt. Ik hoor graag of het college daartoe genegen is.

Wethouder **Van der Elst**: We hebben aangegeven dat we, als er niets verandert en als er vanuit het Gemeentefonds geen ander bericht komt, de situatie nu nadrukkelijk monitoren maar het nog niet opportuun vinden om daar maatregelen op te nemen. We hebben in de gecombineerde commissievergadering al aangegeven dat dat over twaalf maanden anders is, want dan hebben we geen tijd meer om het aan te zien. Dan zullen we dus moeten anticiperen op wat er in 2026 en 2027 op ons afkomt. Dan moeten we dus maar zien hoe we er samen uitkomen, maar dan moeten we inderdaad wel echt gaan handelen.

Het CDA, mevrouw Kortekaas, sprak ook over flexwoningen. Ja, we komen met voorstellen en we zullen het zo goed mogelijk onderbouwen: waar, waarom en voor wie.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Komt u in 2024 met voorstellen om flexwoningen te realiseren?

Wethouder **Van der Elst**: Nee, in 2023.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Met realisatie in 2024. Ik heb daar in de gecombineerde commissievergadering naar gevraagd. Er zijn geen budgetten gereserveerd. Hoe gaat u dat oplossen?

Wethouder **Van der Elst**: Het is zeer de vraag of die budgetten ten laste van de gemeente komen. Dat hoeft helemaal niet. Dus omdat we niet weten wat we op dat punt gaan doen ... Als je de budgetten wel zou reserveren, zou je moeten weten wat je plan is. Dat plan is nog niet besproken met de raad. Je moet dus in ieder geval de juiste volgorde hebben. Dat is simpelweg de reden.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik wijs erop dat er meer plannen in deze Kadernota staan die niet besproken zijn met de raad en dat dat het college tot nu toe niet heeft tegengehouden. Maar als wij serieus aan deze dingen willen werken, denk ik dat het risico dat dit wél ten laste van de gemeente komt, betekent dat we straks een begrotingsprobleem hebben als dit hier niet is opgenomen. Ik ken een zekere wethouder die als raadslid altijd bezwoer dat het absoluut eerst in de Kadernota moest komen voordat het uitgegeven kon worden. Ik ben dus een beetje verbaasd dat het nu allemaal kennelijk zo makkelijk kan.

Wethouder **Van der Elst**: U doelt wellicht op de periode waarin ikzelf op ongeveer uw stoel heb mogen zitten. Goed, als we het daar dan toch over hebben ... Ik geloof dat er ook een toon werd neergezet van: laten we het zo reëel, overzichtelijk en duidelijk mogelijk houden en er niet omheen draaien als je iets niet weet, maar get to the point en geen pro memorie alsjeblieft, maar cijfers graag en dus boter bij de vis. Dat is nog steeds zo. Het zou best kunnen zijn dat die flexwoningen ons geen geld kosten, los van de ambtelijke inzet. Dat is nog steeds het verhaal.

De heer **Posthuma** (PvdA): Ik wil nog reageren op de woorden van de heer Van der Elst. Dank u wel daarvoor natuurlijk, maar ik heb nog een vraag over amendement 210. Adviseert de wethouder om het amendement aan te nemen of wijst hij het juist af? Dat is mij niet helemaal duidelijk.

Wethouder **Van der Elst**: U heeft helemaal gelijk, meneer Posthuma. In mijn enthousiasme zou ik bijna het allermooiste vergeten. Met amendement 210 adviseert u over een reeks van jaren additionele budgetten ter beschikking te stellen. De reactie van het college daarop is als volgt. Eerst dachten we: we moeten nog maar zien of we met die uitvoeringsagenda voor cultuur al het

geld dat we nu begroot hebben, weggezet krijgen; het moet wel doelmatig, efficiënt en effectief zijn. Ik wil op mijn reactie op de inbreng van de heer Posthuma dus nog aanvullen dat wij u voorstellen om het amendement enigszins aan te passen en het te beperken tot € 25.000 in 2024. Dat willen we graag omarmen.

De heer **Posthuma** (PvdA): Begrijp ik het goed dat er in uw voorstel eenmalig, alleen voor 2024, extra geld bij komt?

Wethouder **Van der Elst**: Ja. Het is feitelijk uw voorstel. Als u uw voorstel aanpast, willen we daar graag in meegaan. Dat was trouwens wel even een dingetje, maar zoals we zojuist al aangaven, heeft uw inbreng ons toch wel een stukje getriggerd.

De heer **Posthuma** (PvdA): Ik ben nog even aan het kijken wat het college wel wil en niet wil. Van de bedragen die we voor 2025 en 2026 hebben, zegt u dus eigenlijk dat u die liever niet hebt.

Wethouder **Van der Elst**: Niet "liever niet", maar gewoon "niet". Alleen dat van 2024 en dan het volle door u voorgestelde bedrag.

Mevrouw **Schroot** (D66): Ik kan de wethouder toch niet helemaal volgen, want zojuist zei u: we zetten iets in de Kadernota en dan gaan we dat misschien wel uitvoeren met de begroting. Nu komen we met een heel concreet voorstel en dan zegt u: dat kunnen we niet uitvoeren. Waarom niet? We kunnen toch proberen om dat uit te voeren met de begroting?

Wethouder **Van der Elst**: Er zijn een aantal redenen. Ten eerste is het ook een intentie en een ambitie. Dit gaat om relatief beperkte bedragen, € 25.000. Het is ook een tegemoetkoming: als je echt meent dat je dingen ook samen wil doen, moet je ook een keer een handreiking de andere kant op doen. In dat kader kunt u dit zien.

Mevrouw **Schroot** (D66): Dat bedoel ik ook, want het zou heel fijn zijn als u wel het hele amendement kunt overnemen, want het zijn niet echt de hoogste bedragen.

Wethouder **Van der Elst**: Zoals we al eerder zeiden: we staan echt in een wereld waarin we keuzes moeten maken. Dat hebben we dus gedaan. Als u zegt dat het een beetje arbitrair is: dat klopt, maar 2026 willen we zo niet, want dat is een rampjaar. Dus € 25.000 is ons voorstel voor 2024 en dan geef ik u daar graag een hand bij.

Mevrouw **Schroot** (D66): We hebben alsmaar last van onderbesteding. Dan zou het toch makkelijk kunnen, zou ik zeggen.

Wethouder **Van der Elst**: Ik begrijp de logica niet helemaal. Misschien moet u dan even met de heer Posthuma in debat, want hij stelt dit voor. We doen dus precies wat hij zegt.

De **voorzitter**: Er komt nog een schorsing aan. Daarin komt dit vast ook aan de orde.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Als het amendement met € 25.000 aangepast wordt, praten we over € 30.000 plus € 25.000, dus over € 55.000 voor 2024, plus een motie die ook weer aangeeft om proportioneel langs te komen bij de raad voor extra geld. Is dat dan een stapeling? Is dat dan nog steeds goed?

Wethouder **Van der Elst**: € 25.000 plus € 25.000 is € 50.000. Als er in 2024 meer nodig zou zijn, zou in de lijn van uw motie dat meerdere ook nog bespreekbaar zijn, als het maar voorgesteld wordt aan de raad. Dat is correct. Ik begrijp ook dat de strekking van uw motie een reeks van jaren betreft. Dat gaat dus eigenlijk tot het einde van het college.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Oké, dank u wel voor uw antwoord. Dat is een mooi antwoord.

Wethouder **Van der Elst**: Mooi, dat klinkt als een aanmoediging.

Het laatste stukje van deze inbreng is voor de heer Maassen. Liever vaste woningen: het probleem is natuurlijk dat er haast is met woningbouw. Het gaat allemaal te langzaam. Flexwoningen kan je

via snellere, vereenvoudigde procedures realiseren, hoewel het nog lang duurt. Sneller dan sneller kunnen we niet. Als een hardloper op z'n hardst loopt en je moedigt hem aan om harder te lopen, is de vraag of dat echt gaat werken. We komen met voorstellen voor flexwoningen. Daarnaast zijn we met een enorme reeks projecten voor de bouw van vaste woningen bezig. Dat zijn er al veertien en we verwachten dat we dat toch ook nog gaan oprekken.

De heer **Maassen** (SP): Van een wethouder die de hele tijd zegt dat in de Kadernota alleen plannen worden opgenomen die echt uitgevoerd gaan worden, vind ik het nogal vreemd dat hij zo makkelijk over de bezwaren bij flexwoningen heen stapt, want zo realistisch is dat dus helemaal niet. Dat is het punt dat ik heb geprobeerd te maken. Daar kan de wethouder wel op deze manier overheen stappen zonder op de inhoud in te gaan, maar de realiteit is dat overal in Nederland wordt geroepen dat flexwoningen het probleem wel even gaan oplossen en dat dat overal in Nederland niet het geval blijkt te zijn. Dan heb ik liever dat Voorschoten zijn beperkte capaciteit gaat inzetten voor het realiseren van echte, permanente en betaalbare woningen dan dat we meegaan in de illusie dat we sneller flexwoningen neer kunnen zetten.

Wethouder **Van der Elst**: Flexwoningen worden sneller neergezet dan huizen die op betonpalen of staal worden gebouwd. Zowel de provincie als de wooncorporaties waarmee we samenwerken, manen ons om eindelijk een keer op te schieten met die flexwoningen. We moeten dus ook hier keuzes maken. Zo complex is de wereld.

De heer **Maassen** (SP): Ik snap dat de provincie dat doet, want dat moet zij doen van het ministerie van BZK, omdat de provincies targets hebben gekregen voor die flexwoningen. Nogmaals, de praktijk is dat je misschien een paar maanden kan versnellen doordat je een andere bouwprocedure hebt en misschien ook iets kan versnellen door snellere regelgeving, maar als een wijk tegen is, zit je nog steeds in heel lange inspraakprocedures. Als je naar de Raad van State moet, zit je nog steeds in heel lange toewijzingsprocedures. Als een riool moet worden aangelegd, moet er nog steeds een riool worden aangelegd. Dat is het probleem. Stop die capaciteit nou in echte huizen.

Wethouder **Van der Elst**: We doen beide. En ik heb niet gezegd "snel", maar "sneller". Dat is gewoon een nuance.

De **voorzitter**: Wethouder De Bruijn gaat nu de aan hem gerichte vragen beantwoorden. Ik attendeer het college wel op de spreektijd.

Wethouder **De Bruijn**: Voorzitter. In het kader van de spreektijd houd ik het kort, want ik ga in op twee amendementen en een motie, maar voordat ik dat doe, wil ik heel kort reageren op een vraag of opmerking van het CDA over een algemeen expertisecentrum, eventueel te beleggen bij een instantie zoals Holland Rijnland. U weet dat ik ook in het DB van Holland Rijnland zit. Dit is iets wat zowel in de Leidse regio als bij Holland Rijnland ter sprake is gekomen. Ik denk dat het inderdaad interessant is om te kijken of we expertise kunnen delen in onze regio, waar we die niet direct zelf hebben of kunnen hebben. Ik ga dat dus toch nog een keer meenemen in dat premium.

Ik wil zoals gezegd graag reageren op twee amendementen en een motie. Ik begin met amendement 211 over het armoedebeleid. Ik zou de indieners willen vragen om het amendement nog heel eventjes in de tas te laten tot iets later. Woensdag heeft u inmiddels een informatiebrief gekregen over het traject dat we gaan lopen richting het nieuwe minimabeleid, dat in 2024 komt. Inmiddels heeft u volgens mij ook het onderzoek van de Rekenkamer gekregen over het minimabeleid. U verzoekt het college in het amendement om voldoende middelen te reserveren in de begroting. Op dit moment, met het beleid dat we nu hebben, lijken we voldoende middelen te hebben. We hebben nu wel iets meer vrijgegeven richting bijvoorbeeld de Stichting Leergeld, maar daar komen we uit. Voordat we gaan sleutelen aan middelen die nu voldoende lijken, moeten we volgens mij eerst het onderzoek doen en kijken hoe het loopt, wat we nog missen, wat er verbeterd moet worden en wat het beleid wordt, want dan kunnen we daar op een goede manier middelen tegenover zetten. Ik wil dus in ieder geval vragen of u dat amendement misschien nog in uw binnenzak wilt houden.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Het is altijd ingewikkeld om een amendement in je binnenzak te houden, want het stuk is op een gegeven moment verdwenen en dan kun je het amendement niet meer indienen, maar ik wil de wethouder erop wijzen dat we niet vragen om minimabeleid, maar

om armoedebeleid. Dat is een stap breder en een stuk integraler. We hebben het bijvoorbeeld ook over mensen die niet per se op het minimuminkomen zitten, maar wel met grote schulden te maken hebben. Juist de brede formulering in de Kadernota - we vragen het college om voldoende middelen te reserveren - geeft het college ruimte om daar beleidsvrijheid in te pakken. Ik wil de wethouder dus vragen waarom hij hiermee niet uit de voeten kan. Het is een hele kleine aanpassing die volgens mij veel toegevoegde waarde kan hebben voor het sociaal beleid in Voorschoten.

Wethouder **De Bruijn**: Wij denken dat we op dit moment goed of ruim genoeg in de middelen zitten om een goed armoedebeleid te voeren. We hebben afgelopen jaar bijvoorbeeld een steunfonds met u afgesproken. We zien dat daar middelen in overblijven. Ook in andere posten zien we dat er, als het nodig is, nog geschoven kan worden. Er is op dit moment dus geen urgentie om nog ruimere middelen in te zetten.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Dat is op zich natuurlijk heugelijk nieuws en heel fijn, maar ik hoor de wethouder ook zeggen dat hij bereid is om te kijken naar een breder armoedebeleid. Als dat met de huidige middelen kan, denk ik dat de wethouder zonder moeite dit amendement kan uitvoeren. Waarom raadt de wethouder het amendement dan niet gewoon aan? Als er geen extra middelen nodig zijn bij de begroting, is dat heel mooi. Dan hoeft dat ook niet.

Wethouder **De Bruijn**: Zoals ik net zei, wil ik eerst goed naar het minimabeleid kijken, ook samen met het van de Rekenkamercommissie ontvangen onderzoek. Daarnaast zijn we in het kader van de overstap van straks naar de Leidse regio aan het kijken hoe het armoedebeleid inclusief het minimabeleid er daar uitziet. Wij willen nu niet een ander armoedebeleid neerzetten waardoor we straks in de knoop komen. Wij willen daar dus graag integraal naar kijken. Voor ons gaat dit een klein beetje te snel. Wel kan ik meegeven - dat is een mooi detail om aan u mede te delen - dat we een van de door u in het amendement omschreven onderdelen, een stads- of minimapas, op dit moment zelfs met Leiden aan het onderzoeken zijn. Dat staat echt nog in de kinderschoenen, maar ik kan dus wel meegeven dat daar echt serieus naar gekeken wordt.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik wil de wethouder in ieder geval danken. Het is heel fijn dat er gekeken wordt naar die pas. We denken dat die echt veel toegevoegde waarde kan hebben. Het was ook een onderdeel van het Progressief Akkoord. Maar ik wil de wethouder nog op iets wijzen. De wethouder heeft het nu steeds over minimabeleid dat overloopt in het armoedebeleid. Wij hebben op dit moment in Voorschoten weliswaar een minimabeleid, maar geen armoedebeleid. Wij roepen eigenlijk op tot verbreding van het bestaande beleid. Ik hoor de wethouder allerlei dingen zeggen die daar prima in zouden passen. Ik vind het alleen zo jammer dat we dan niet gewoon die stap kunnen zetten om daar echt werk van te kunnen maken. Het lijkt mij alleen maar een mooie aansporing voor de wethouder om het breed op te pakken.

Wethouder **De Bruijn**: Misschien toch een kleine correctie: wij hebben gewoon een armoedebeleid. Sterker nog: dat hebben we twee jaar geleden met elkaar vastgesteld, ook nog na een heel traject met een startnotitie, waar u allemaal heel tevreden over was, samen met Leidschendam-Voorburg. Dat is er wel degelijk. We hebben toen bijvoorbeeld Vroeg Eropaf met elkaar gerealiseerd, ook in samenwerking met Leiden, met de Kredietbank in Leiden. We hebben vrij recent dus juist een nieuw armoedebeleid met elkaar vastgesteld.

De heer **Maassen** (SP): Ik vind de manier waarop dit college omgaat met voorstellen vanuit de niet-coalitiepartijen op zich prettig: het schiet ze niet meteen af, maar denkt erover na. Maar tegelijkertijd komt het er eigenlijk steeds op neer dat er dan wordt gezegd: het is geen slecht voorstel, maar dit is niet het juiste moment. Dan wordt er altijd gezegd: het moet bij de Kadernota. Nu zijn we bij de Kadernota en dan wordt er gezegd: dit is niet het juiste moment. Ik zou zo graag gewoon een keer horen: het is een goed voorstel en we nemen het over. Of: het is een slecht voorstel en we doen het niet. Maar niet het continue vooruitschuiven: nu niet, nu niet. Want wanneer is dan wél het moment? Heel concreet: wanneer is volgens deze wethouder dan wél het moment om hierover te gaan praten?

Wethouder **De Bruijn**: Ik zeg heel eerlijk dat ik het op dit moment zou ontraden, omdat ik het echt prematuur vind. Dat maak ik nog explicieter: als wij het minimabeleid gaan behandelen - ik snap dat u zegt dat het armoedebeleid breder is - kunt u eventueel met een aanvulling, eventuele wensen of wat dan ook komen. Dat lijkt mij op dat moment een goede aanvulling. Daarnaast gaan

we de komende tijd met elkaar spreken over Werk en Inkomen en het overbrengen richting de Leidse regio. Er komen dus legio momenten aan, zou ik zeggen.

De heer **Maassen** (SP): Ik ben zo bang dat er dan weer gezegd gaat worden: dat moeten we bij de Kadernota bespreken. Maar ik zal het heel concreet maken. De wethouder zegt dat hij het amendement nu zou ontraden omdat er dingen in staan die prematuur zijn. Wat staat er in dit voorstel wat nu prematuur is, waardoor het nu ontraden zou moeten worden?

Wethouder **De Bruijn**: Er staat heel concreet: "het college te verzoeken voldoende middelen te reserveren in de begroting 2024" en die ook op te nemen in de Kadernota. Van de begroting voor 2024 weten we helemaal nog niet wat voor middelen dat zijn. Laten we dus eerst eventjes met elkaar bekijken wat die middelen zijn.

De heer **Maassen** (SP): Misschien heb ik het altijd helemaal verkeerd begrepen, maar een Kadernota is toch bedoeld om aan te geven wat je in de komende begroting wil hebben? Als wij vragen om in de Kadernota iets op te nemen voor de begroting voor 2024, is het toch juist het doel van deze Kadernota om het daar nu over te hebben?

Wethouder **Van der Elst**: Ik denk dat dit gewoon in stemming gebracht moet worden. Dat lijkt me duidelijk.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Mijn historisch geheugen met betrekking tot het raadswerk in deze zaal is niet zo goed als dat van de heer Maassen, maar is er niet al een armoederegisseur aangesteld bij Voorschoten voor Elkaar en is daar dus niet toch al een soort beleid?

Wethouder **De Bruijn**: Jazeker. Die hebben we destijds aangesteld naar aanleiding van het nieuwe armoedebeleid. Er zijn op een gegeven moment ook extra sociaal raadslieden aangesteld. Dus jazeker, we hebben daar de afgelopen jaren natuurlijk echt in geïnvesteerd.

De heer **Posthuma** (PvdA): In de bijdrage van de wethouder mis ik dat heel veel mensen het financieel lastig hebben gehad. Dat hebben we ook uit de kranten vernomen en dat hebben we ook in Voorschoten zelf gezien. Ik ben het helemaal met GroenLinks eens dat dit in de afgelopen periode behoorlijk veel in het nieuws is geweest en dat dit een hot topic is. We lopen nu zo'n beetje tegen de zomer aan en het lijkt alsof die problemen er niet zijn, maar die problemen zijn er gewoon. Het voorstel van GroenLinks is niet méér dan dat dit er op een goede manier in opgenomen wordt. Ik krijg de indruk dat de wethouder er in zijn antwoord mee weg probeert te komen dat het technisch is of dat het op een andere manier zou moeten gebeuren, maar het komt er in feite op neer dat hij bang is dat er waarschijnlijk middelen aan worden toegekend en dat hij helemaal geen zin heeft om die middelen uit te geven. Ik zie dus een wethouder die als een boekhouder op de kist blijft zitten en de mensen die het echt heel hard nodig hebben hier in Voorschoten, simpelweg in de kou laat staan. Kom dus niet aanzetten met allerhande zaken die nog gaan komen en dat er ook al heel veel dingen geregeld zijn. U weet en leest in de media hoe moeilijk het voor sommige mensen is om bij bepaalde middelen te komen en dat daar een proactieve overheid voor nodig is. U redeneert dat de potjes nog niet allemaal leeg zijn gemaakt en dat het daarom wel zo moet zijn dat het probleem eigenlijk niet zo erg is. Het tegenovergestelde is waar. De problemen zijn juist heel groot en u doet daar helemaal niks aan. Ik verwacht van u dat er een proactieve gemeente is die naar de mensen op zoek gaat. Dat doet u helemaal niet. Dat u het doet voorkomen dat er niks aan de hand is en dat er potjes voor zijn, zegt misschien meer over het mensbeeld dat u heeft dan waar de bewoners op dit moment behoefte aan hebben.

Wethouder **De Bruijn**: Ik vind dit subjectief en op de persoon. Ik ga daar verder dus niet op in. Volgens mij heb ik mijn verhaal gedaan. Ik geef nogmaals aan dat de middelen die wij nu hebben, toereikend zijn. Ik ontken zeker niet dat er mensen zijn die in problemen zijn. Dat kunnen we op dit moment gewoon goed ondervangen met de middelen die we hebben; punt.

Ik ga door met amendement 213 van D66 en GroenLinks over de verduurzaming van de bibliotheek. Dat wil ik ontraden. Een deel van de huisvestingskosten en ook van de energiekosten valt nu al in de huidige subsidie van de bibliotheek. Daarin worden de gemiddelde energielasten over vier jaar ook al berekend. Daar kijken we dus al heel goed naar. In principe wordt de bibliotheek daar dus al door gecompenseerd. Door voormalig collega Cramwinckel is ook de

uurcompensatie ingevoerd. Er is weliswaar enige vertraging, maar daar kijken we natuurlijk goed naar. Daarnaast zijn er al aanvullende lokale regelingen voor compensatie van energie.

Mevrouw **Schroot** (D66): De bedoeling van het amendement is natuurlijk dat we de bibliotheek zo snel mogelijk moeten verduurzamen. Dat begrijpt u hopelijk ook. Op deze manier willen we er druk op zetten dat dat snel gaat gebeuren. Wil de wethouder hier toezeggen dat die verduurzaming voor de winter gereed is? Dan kan ik het amendement intrekken. Anders handhaaf ik het amendement.

Wethouder **De Bruijn**: De verduurzaming zelf kan ik niet toezeggen voor de winter, want dat is natuurlijk heel erg snel. We zijn nu immers ook met de bibliotheek in gesprek over wat, hoe, welke zaken er spelen bij die terugverdiendtijd in die vijf jaar, wat verplicht is en wat we eventueel extra kunnen doen. We hebben nu die gesprekken. We gaan dus gewoon goed onderzoeken wat de mogelijkheden zijn, maar ik weet ook hoe de markt op dit moment in elkaar zit. Als ik alleen al kijk naar hoe lang het met de zonnepanelen op mijn eigen huis geduurd heeft, zeg ik eerlijk dat het vrij lastig wordt om het voor de winter te doen.

Mevrouw **Schroot** (D66): Wat is dan het probleem om het amendement aan te raden? Want het kost ons niks extra's, maar we borgen wel extra zekerheid voor de bibliotheek dat die niet in financiële problemen komt. U zegt dat het toch al is gedekt via andere potjes en zo. Dan kost het ons niks en is het geen extra moeite. Dan kunnen we dat gewoon doen.

Wethouder **De Bruijn**: In onze ogen is het dus niet nodig. Dat is het. Nogmaals, ik zou dit amendement willen ontraden.

De laatste motie binnen mijn portefeuille is de motie van de PvdA over de Ontwikkelvisie Centrum. Wij staan sympathiek tegenover deze motie, met de toevoeging dat we wel graag de bedragen willen opnemen die uit het uitvoeringsprogramma komen waarmee we later naar de raad komen. We moeten helaas ook rekening houden met de realiteit van 2026 en 2027. We willen naar een reële structureel sluitende begroting zoeken. Ik zie u knikken; u begrijpt dus dat dat zo is. Met die toevoeging of voorwaarde staan we in ieder geval positief tegenover die motie.

De heer **Posthuma** (PvdA): Als ik het goed begrijp, zou u deze motie aanraden als er een zinsnede in wordt opgenomen die refereert aan dat ravijnjaar 2026 in die zin dat we daar rekening mee moeten houden en dat we een sluitende begroting moeten hebben.

Wethouder **De Bruijn**: Ja, en dus op basis van het uitvoeringsprogramma, zoals ik net zei.

De **voorzitter**: Alle vragen voor wethouder De Bruijn zijn beantwoord. Dan wethouder Schokker.

Wethouder **Schokker**: Voorzitter. Ik heb in de eerste termijn enkele vragen voorbij horen komen en ook enkele opmerkingen waar ik op in wil gaan. Daarna ga ik de moties langs; in mijn geval gaat het alleen om moties, want de amendementen zijn al door mijn collega's behandeld.

Mevrouw Van Meenen vroeg hoe het staat met de overstort op de Korte Vliet. Ik heb dat even nagezocht. Er zijn eerder schriftelijke vragen over gesteld door de VVD. Over de stand van zaken kan ik het volgende meedelen. Er is op dit moment sprake van capaciteitsproblemen bij Rijnland. Het is dus nog niet in orde. We verwachten dat dit nog even duurt, maar het is dus heel goed dat u dit aan de orde stelt. Ik ga er zelf achteraan om zo snel mogelijk in overleg te treden met Rijnland om te zorgen dat dit goed komt, want dit is al een tijd blijven liggen. We moeten daarover dus gewoon goed overleg hebben met Rijnland. Zodra we daar meer over weten, kan ik dat terugkoppelen.

Mevrouw Schroot van D66 maakte een opmerking over de Wmo en jeugd, die mij als portefeuillehouder natuurlijk raken. U wees op een heel terecht punt, dat ook in mijn verschillende overleggen in de regio aan de orde komt, namelijk de steeds stijgende uitgaven. Helaas is nog niet te voorzien dat die stijging gaat stoppen. Ik ben bang dat dit niet een typisch Voorschotens probleem is, maar dat dit echt een landelijk probleem is. We zijn druk bezig met de normalisatieagenda en we proberen echt op allerlei mogelijke manieren om dit te beperken. Ten tweede zei u in dit verband dat de verschillen tussen wijken toenemen. Ik heb dat nog even geverifieerd. Er zijn verschillen tussen wijken, maar het lijkt er niet op dat die verschillen toenemen. Dat wilde ik nog even aangeven.

Het CDA stelde drie vragen, ten eerste over WarmtelinQ: wat vindt daar op dit moment plaats en zijn we al gestart met een onderzoek? Er komt in september een raadsvoorstel in het kader van WarmtelinQ. Daar maakt dat onderdeel van uit. Daar zijn we dus mee bezig.

Mijn collega De Bruijn heeft het in het kader van Holland Rijnland in het algemeen al even over het expertisecentrum gehad. Ik voeg daaraan toe dat we specifiek voor verduurzaming van energie echt druk bezig zijn in de regio, ook in het energieprogramma voor 2024, om die kennis echt met elkaar te delen. Ik heb ook in een aantal overleggen daarover in de regio benadrukt dat dit voor ons als wat kleinere gemeente echt van wezenlijk belang is. Ik denk dat het er goed voor staat, ook bij de ambtelijke organisatie. Een groot aantal vacatures op het gebied van verduurzaming en energie is inmiddels ingevuld, maar we moeten met elkaar die kennis delen. Eigenlijk is er dus al sprake van een soort expertisecentrum. Dit heeft dus nadrukkelijk onze aandacht en ik zal dit ook naar voren blijven brengen.

Het CDA heeft vragen gesteld over de ODWH, de Omgevingsdienst, en het overdragen van taken. Ik heb gisteren nog een gesprek gehad met de directeur van de Omgevingsdienst. Daar is dit ook even naar voren gekomen. Als je echt wettelijke taken wil overdragen, heeft dat een wat langere doorlooptijd. Dat duurt al gauw een jaar of anderhalf jaar. We gaan daarnaar kijken, maar voor de kortere termijn proberen we al praktischer te kijken of er capaciteit beschikbaar is. Ik kreeg positieve signalen van de directeur, maar we moeten echt gaan kijken of dat mogelijk is. Maar we zitten hier dus ook bovenop.

Dan ga ik naar de moties, ten eerste motie 286, eigenlijk van alle partijen, over Voorschoten voor Elkaar. De motie geeft aan dat er behoefte is aan een onderzoek, een audit, zoals het wordt genoemd, of een evaluatie. Vorige week heb ik volgens mij al gezegd dat we hier als college al druk mee bezig zijn. Tenminste, volgende week dinsdag staat het op de collegeagenda. Als het goed is, komt er dinsdag een informatiebrief naar u toe. Tegen die achtergrond wil ik u eigenlijk verzoeken om de motie aan te houden. Als u de motie toch wil indienen, is het oordeel volledig aan de raad, maar het komt eraan.

De heer **Posthuma** (PvdA): Ik wil zeker weten dat we het over hetzelfde hebben. Ik heb in de Kadernota of in de Voorjaarsnota een bedrag gezien, iets van € 50.000, dat hieraan gerelateerd is. Ik weet niet meer precies wat daar exact stond, maar het was niet hetzelfde als de externe audit die wij voorstellen. Het zijn niet dezelfde dingen die daarin staan. Ik wil dus heel duidelijk gemaakt hebben dat dit echt iets anders is dan wat in de Voorjaarsnota of in de Kadernota genoemd wordt.

Wethouder **Schokker**: Ik zal daar nog even heel goed naar kijken. In mijn en onze beleving is het zo dat een externe partij die evaluatie gaat doen. Ik ken het woord "audit" uit de financiële wereld. Dat is meer een soort controle, maar ik zie het echt als een evaluatie door een externe partij. Zo zien we het als college. Volgens mij zit er dus niet veel lucht tussen, maar ik zal daar nog naar kijken en we zullen daar in de brief van komende dinsdag aandacht aan besteden.

De heer **Posthuma** (PvdA): Wat mij betreft handhaven we de motie, zodat zij een extra stimulans is voor het college.

Wethouder **Schokker**: Dan de babyboom, motie 288. Dat is natuurlijk een heel sympathiek idee. Ik zou ook best een babyboom willen hebben gehad. Die was dan inmiddels al flink gegroeid. Maar goed, het leven heeft anders besloten. Maar wij moeten wel zeggen dat er vorig jaar al een motie is geweest over 5% extra bomen hier in Voorschoten. We zijn druk bezig om daar op een goede manier invulling aan te geven. Het budget dat hiervoor staat, is echt niet voldoende om voor iedere nieuwe Voorschotenaar zo'n boom te geven. We moeten deze motie dus helaas ontraden.

De heer **Maassen** (SP): Om te beginnen: we vragen om een budget van volgens mij € 5.000. Dat is gebaseerd op het Leidse voorstel, dat vorige week in Leiden is aangenomen. Dat Leidse voorstel gaat uit van 1.100 nieuwe Leidenaren per jaar. In Voorschoten hebben we 200 nieuwe Voorschotenaren. In Leiden gaan ze dit doen met een budget van € 8.500. Hoe doen ze dat? Door aan te sluiten bij een initiatief waarmee mensen zaailingen, jonge boompjes die ze niet gaan gebruiken, weggeven. Dat is een soort bomencreche, om in de beeldspraak van de kinderen te blijven. In het voorstel is daarom het verzoek opgenomen om te kijken of we ook van zo'n initiatief gebruik kunnen maken. Dan is het ineens een stuk goedkoper om aan 200 bomen per jaar te

komen. Vandaar het budget dat voorgesteld wordt in de motie. Ik hoop dat de wethouder nog daarop kan reageren.

Wethouder **Schokker**: Ja, natuurlijk kan ik daarop reflecteren. Ik weet niet welke precieze condities in Leiden zijn gesteld, maar ik neem dit onmiddellijk van u aan. We hebben hier een veel kleinere ambtelijke organisatie. Er zijn ongeveer 2.000 ambtenaren in Leiden; hier is dat echt een stuk minder. De ambtelijke capaciteit is dus gewoon beperkt. Ik toets dit op uitvoerbaarheid. Als u dit als raad aanneemt, kunnen wij dit voor € 2.500 niet realiseren. Dat is de reden waarom ik de motie ontraad.

Mevrouw **Schroot** (D66): Ik kan me voorstellen dat het niet uitvoerbaar is voor € 2.500 als je het heel ambtelijk benadert, maar als je er wat losser naar kijkt, bijvoorbeeld door één keer per jaar een dag uitgifte van alle zaailingen die in het plantsoen staan en die onze eigen organisatie gewoon weg moet wieden, is het helemaal niet zoveel werk. Dat kan in een kort tijdsbestek. Ik verzoek het college dus om toch nog even te overleggen met de ambtelijke organisatie, die achter u helpt.

Wethouder **Schokker**: Het klinkt allemaal echt prachtig en wij zijn ook bezig met het groenbeleid en het bomenbeleid. Ik wil als onderdeel van het bomenbeleid best nog eens kijken wat er mogelijk is, maar wat hier aan uitvoering wordt gevraagd voor € 2.500, kunnen wij gewoon niet waarmaken. Het spijt me. Dat is gewoon heel vervelend, maar het is zo.

De heer **Maassen** (SP): Ik ben eraan gewend dat voorstellen worden afgeschoten omdat ze geen dekking hebben. Nu komt er een voorstel met dekking en wordt het vanwege de dekking afgeschoten. Is het voorstel aanvaardbaar voor het college als de dekking uit het voorstel wordt geschrapd?

Wethouder **Schokker**: Zoals ik al zei, toets ik het op uitvoerbaarheid. Als u de dekking weghaalt, wordt het probleem nog groter. Deze dekking is niet voldoende.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): U geeft zelf aan dat er ook een plan ligt om het bomenareaal in Voorschoten uit te breiden. Daar ligt dekking bij. Kunt u dit niet opvatten als een onderdeel van dat plan? Want de toegevoegde waarde van een babyboom is ook de emotionele waarde die aan die bomen hangt. Als u dat doet, moet die dekking toch geen enkel probleem zijn? Als u zegt dat meer dekking nodig is, kunnen we ook kijken als het € 7.500 of € 10.000 is. We hebben het afgelopen jaar zoveel geld overgehouden dat dit er toch wel af moet kunnen?

Wethouder **Schokker**: Ik heb niet gezegd dat die motie over 5% bomen volledig gedekt is, want de bomen die daar nu voor moeten worden aangeschaft, zijn echt een stuk duurder geworden. Dat is echt vrij duur. U vraagt het en ik geef aan dat we het voor dit bedrag niet doen. Als u hiervoor meer geld beschikbaar wil stellen, moeten we dat natuurlijk weer gaan bekijken, maar zoals de motie nu voorligt, moet ik haar ontraden.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Is die motie, die al van langer dan een jaar geleden is, een onderdeel van het staand beleid of niet? Want ik neem aan dat er voor beleid dat we in Voorschoten hebben, op dit moment dekking is.

Wethouder **Schokker**: Dit is van ver voor mijn tijd. Ik heb die motie gezien. Ik weet niet of die binnen het bestaand beleid past. Ik heb in elk geval begrepen dat we bezig zijn met de uitvoering en dat de bomenprijs inmiddels echt fors gestegen is en dat je gewoon daarmee te maken hebt.

Mevrouw **Schroot** (D66): Het lijkt alsof de wethouder de motie toch niet helemaal goed heeft gelezen, want er staat dat er zaailingen worden gebruikt. Er hoeft dus niks gekocht te worden. Het is gewoon oogstbaar in onze eigen openbare ruimte. Dat kost niks.

Wethouder **Schokker**: Volgens mij heb ik een paar keer aangegeven dat we hiernaar hebben gekeken en dat we dit hebben beoordeeld. Ik wil ook niet iets doen wat ik vervolgens gewoon niet waar kan maken. Dat vind ik gewoon niet verstandig.

We gaan naar motie 289 van het CDA over de realisatie van de skeelerbaan. Er worden twee punten genoemd. Van punt 1 zouden wij zeggen dat dat eigenlijk al in de Kadernota staat. Dat

zouden we dus eigenlijk ontraden, maar het tweede punt - wees nou ontvankelijk voor initiatieven van verenigingen - kunnen we natuurlijk aan het oordeel van de raad laten.

Ook motie 290 is van het CDA. We zijn op dit moment druk bezig met het Integraal Waterketenplan. Dat komt in november in de gemeenteraad. Er komt ook nog een technische sessie. De punten a en d staan op dit moment al in de Hemelwaterverordening. Als ik de motie zo mag uitleggen dat we nagaan of bij de opstelling van het IWKp deze punten kunnen worden meegenomen, kunnen we gewoon rustig kijken of die punten inderdaad helemaal aansluiten op het IWKp. Het is best technische materie. Als we de motie op die manier kunnen uitleggen, kan ik haar aan het oordeel van de raad overlaten.

Mevrouw **Schroot** (D66): Het Fix-team brengt met zich mee dat er extra kosten zijn. Gaat u dat dan meenemen in de begroting?

Wethouder **Schokker**: We moeten dus gaan bekijken hoeveel kosten dat zijn en bij wie die kosten neerslaan. Dat is eigenlijk precies de reden waarom ik aangeef dat we even iets meer vrijheid moeten hebben om te bezien of we dit inderdaad zo kunnen verwerken. Want als het forse kosten zijn, kunnen we dit natuurlijk niet verwerken.

Mevrouw **Schroot** (D66): Is het niet logisch om al in te schatten of het realistisch is of niet? Want anders hoef je dat onderzoek ook niet te doen; dat vergt immers ook weer ambtelijke capaciteit en dat is elke keer onze valkuil.

Wethouder **Schokker**: Deze motie komt wel op een fantastisch moment. In principe ben ik het met u eens, maar we zijn nu heel druk bezig met het opstellen van het IWKp. Veel van het inhoudelijke werk daarvoor wordt in de regio gedaan. Het is op dit moment dus vrij makkelijk. Op een ander moment geef ik u volledig gelijk, maar juist nu sluit het goed aan.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Wat het CDA betreft wordt er eerst naar gekeken om binnen de bestaande fte's iets op te richten. We hebben natuurlijk een bestuurskrachtmeting. Daaruit zal mogelijk blijken dat het een optie zou kunnen zijn binnen de bestaande fte's. Dat is de eerste optie. Daarna kunnen we gaan kijken of er andere kosten gemaakt moeten worden.

Wethouder **Schokker**: Ik neem dit voor kennisgeving aan.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Er wordt verwezen naar grote renovatieprojecten. Wat is "groot"? Waar ligt het afkappunt? Als iemand een opbouw op zijn huis uit de jaren zestig gaat doen, moet hij dan ook afwatering regelen of niet? Waar zit dat afkappunt ongeveer? Heeft u een definitie van "groot" voordat we dit aannemen?

Wethouder **Schokker**: Ik denk dat dat iets is voor de indiener van de motie.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Bij renovatieprojecten denk je in de lijn van wooncorporaties die renovaties plegen in Voorschoten. Dan kunnen ze dit gelijk meenemen. Mocht er een hele groep mensen in een straat met een initiatief komen, dan kun je het daar vervolgens ook implementeren. Dat zijn dus grote renovatieprojecten. Stel je voor dat je met z'n allen het dak eraf haalt om te isoleren, dan is dat een groot renovatieproject. Dan kun je vervolgens ook zulke dingen meenemen.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Oké, het is dus gebaseerd op vrijheid van de individuele inwoner. Ik snap "grote projecten". Ik vroeg het aan de wethouder, omdat hij de motie eigenlijk aanraadde. Ik dacht daarom: misschien weet hij het verschil tussen grote en kleine renovatieprojecten. Maar ik snap dat u de vraag doorgeeft.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Wellicht ter ondersteuning als mede-indiener: wij hebben in de Hemelwaterverordening een harde definitie vastgelegd van wat "een grote renovatie" is.

De **voorzitter**: Dat is ook weer opgehelderd. Dank.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Ik kan me herinneren dat in die verordening 50 vierkante meter staat. Dat betekent toch al snel dat je daar als inwoner aan zit als je iets met je huis of een klein bedrijfspand doet.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ja, inderdaad, dat is de bedoeling.

De **voorzitter**: Ook dat is weer opgehelderd.

Wethouder **Schokker**: We komen bij motie 291, weer van de CDA-fractie. Daarin wordt eigenlijk gevraagd of je participatie-instrumenten ook voor jongeren zou kunnen uitbreiden. We zijn op dit moment bezig om nadere invulling aan participatie te geven, waarvoor door de raad gelden beschikbaar zijn gesteld, en om een participatieverordening op te stellen. Dat heeft ook in de Voorjaarsnota gestaan. Ik denk dat dat heel goed is. Wij begrijpen deze motie zo dat er ook voor jongeren ruimte moet zijn en moet worden gevonden binnen die participatieverordening en binnen andere instrumenten om aan participatie te kunnen doen. Tegen die achtergrond kunnen we het oordeel aan de raad laten.

Motie 294 gaat over de duurzaamheidsleningen. Ik heb daar al even contact over gehad met meneer Deuzeman. Dit is ook vorige week in de commissie naar voren gekomen.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Richting de indiener van motie 291: wat is de definitie van "een jongere"?

De **voorzitter**: Dat is een vraag aan mevrouw Kortekaas over de definitie van "jongeren" in de motie over de jongerenraad.

Wethouder **Schokker**: Je bent net zo oud als je je voelt.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Dat is afhankelijk van degene aan wie je die definitie vraagt. Ik denk dat meneer Van Duivendijk zich ook graag schaart onder "jongeren". Het hangt ervan af aan welke kant van de 50 je bent. Dat is een compliment voor iedereen onder de 50.

De **voorzitter**: U heeft de vraag beantwoord voor een aantal mensen in deze raad, inclusief mijzelf. Dat is mooi.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): De jongeren die hiermee bezig zijn, hebben echt de doelstelling om jongeren onder de 18 erbij te betrekken, maar het zijn voor een deel jongeren boven de 18 die de kar nu trekken. Daardoor wordt het mogelijk ook doorgezet, want een van de dingen waar je tegen aanloopt, is dat jongeren steun nodig hebben. Dat zoeken we: steun voor degenen onder de 18.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Wat is dan de bovengrens? Ik denk dat een jongere iemand is die niet stemgerechtigd is en onder de 18 jaar is. Als ze zich in een raad willen verenigen om mee te adviseren aan ons, kunnen ze zich aansluiten bij een van de partijen in deze raad. Ik vraag me dus af of "jongeren" niet nader gespecificeerd moet worden om ook een kader mee te geven aan de mensen die dit initiatief ontplooiën.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): We laten het graag aan de wethouder over om dat met de jongeren te bespreken. Daar willen we niet vanuit de raad zelf grenzen aan stellen, want dan gaan we al grenzen aan alles stellen.

De heer **Posthuma** (PvdA): Misschien kan ik wat licht in deze duisternis laten schijnen. Het idee van de organisatoren is gericht op jongeren tussen de 16 en 25.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Dank u wel voor dit antwoord op mijn vraag, meneer Posthuma.

De **voorzitter**: Nu weet ook de wethouder waar ongeveer aan wordt gedacht. Dan kan dit worden meegenomen bij de uitwerking, indien de motie wordt aangenomen.

Wethouder **Schokker**: Ja, we nemen dit zeker mee en we gaan ernaar kijken hoe dit precies vorm krijgt, als het maar over jongeren gaat.

Ik zei al iets over motie 294 over de duurzaamheidsleningen. Ik heb daar al contact over gehad met GroenLinks, met de heer Deuzeman. Inmiddels staat er op de langetermijnagenda ook al een raadsvoorstel om dit te regelen. Mijn advies aan u zou dus zijn om de motie even aan te houden. Als u de motie toch wil indienen, laat ik het oordeel aan de raad, maar het komt eraan. Het staat op de langetermijnagenda.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ter bevestiging: het is dus gewoon ondersteuning van het beleid als we dit invoeren?

Wethouder **Schokker**: Dat is correct. Ik heb net gezegd dat het oordeel aan de raad is.

Nog twee moties te gaan, mensen. Dat zijn wel twee heel belangrijke moties, ten eerste een motie van de PvdA over ongelijke toegang tot de energietransitie. Er is in de eerste termijn al een debatje geweest: wordt daar ook iets aan gedaan voor minima of in ieder geval voor mensen die het financieel wat moeilijker hebben? Er is op dit moment een subsidieaanvraag, een SPUK-aanvraag, voor aanpak van isolatie. Het college stelt een isolatieprogramma op dat ook rekening houdt met groepen die belemmerd worden in de mogelijkheden om mee te doen aan de energietransitie. Eén isolatiemaatregel wordt dan specifiek vergoed. Ze worden ook compleet ontzorgd, eigenlijk vanaf het moment dat het wordt aangeboden tot de uitvoering. Daarnaast zijn we binnen dat isolatieprogramma ook het geheel van de doelgroep in kaart aan het brengen. Er komt ook een communicatieaanpak om deze doelgroep te bereiken. We zijn hier dus eigenlijk al actief mee bezig. Ik wil ook graag toezeggen om u daarover te informeren als we daar meer over weten, maar zoals u de motie hebt opgesteld om hier nog weer additionele middelen voor te verstrekken, moet ik de motie ontraden, want dat is dus eigenlijk niet nodig.

De heer **Posthuma** (PvdA): Ik dank de wethouder voor zijn antwoord. Ook uit het rapport van de Ombudsman blijkt dat communicatie een belangrijk onderdeel is, omdat voor sommige groepen bepaalde informatie moeilijker te halen is. Het vereist dus een proactieve overheid om die moeilijk bereikbare groepen actief te benaderen. Er wordt een communicatiebudget vrijgemaakt. Zou het geen goed idee om extra middelen te verstrekken om die communicatie nog steviger en nog beter te laten plaatsvinden als ondersteuning van het beleid dat de wethouder graag wil uitvoeren?

Wethouder **Schokker**: We gaan het heel uitgebreid communiceren. Daar is op dit moment geen additioneel budget voor nodig. We hebben echt best fors geld gekregen. Ook die SPUK vanuit het Rijk staat daarin. Laten we het zo afspreken: als additioneel budget nodig is, komen we gewoon bij u. Ik denk dat dat beter is dan nu lukraak zeggen dat er € 10.000 extra nodig is, want ik krijg signalen dat dat niet nodig is.

Ik kom bij de motie die eerst als vreemd aan de orde van de dag op de agenda stond, maar toch minder vreemd aan de orde van de dag is dan eerst werd gedacht. Die motie gaat over de kabelgoottegel en verzoekt om die op te nemen in de productdienstencatalogus. Dat gebeurt eigenlijk al in een aantal gemeenten. Als college denken wij dat dit in een aantal gevallen uitkomst kan bieden, maar claimgedrag moet je natuurlijk zien te vermijden. Het is dus heel goed dat dat in het dictum staat. Wij kunnen deze motie aan het oordeel van de raad laten.

De **voorzitter**: Ik vraag mevrouw Schroot of zij het voorzitterschap wil overnemen voor de laatste reacties van mijn kant.

(Mevrouw Schroot neemt het voorzitterschap van de vergadering over van de burgemeester.)

Burgemeester **Stemerink**: Voorzitter. Voor mij zijn er nog een paar kleine aanvullende punten, ten eerste de vraag van mevrouw Van Meenen om ook aandacht te blijven houden voor woninginbraken en fietsendiefstallen. De VVD-fractie heeft daar vragen over gesteld. Die liggen dinsdag ter beantwoording voor aan het college. Daarbij zullen wij ook ingaan op maatregelen. Ik denk dat ik geen rare dingen zeg als ik daar heel kort iets over toelicht. We merken dat er echt nog heel veel winst te behalen valt in de preventie. Zet je fiets dus vast aan een hekje of paaltje. Doe de achterdeur dicht. Sluit de schuttingsdeur af. We zien immers dat het merendeel van de inbraken en de fietsendiefstallen daardoor komen. Daarmee praat ik niet goed dat mensen met hun tengels aan andermans spullen zitten, maar er is nu eenmaal een groep mensen in onze samenleving die

hier hun werk van hebben gemaakt. Dat is helaas zo, maar hierin is nog heel veel winst te behalen in Voorschoten. Daar zullen we dus ook op inzetten.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ik hoor de burgemeester en we hebben dit natuurlijk al eerder besproken bij het vaststellen van onze veiligheidsvisie. Wij maken ons grote zorgen over auto's die overdag gestolen worden. Dat zijn geen auto's die allemaal openstaan. Het ligt dus wat breder dan alleen de fietsendiefstal of de woninginsluiting.

Burgemeester **Stemerdink**: Dat is juist. Ik ging in op de voorbeelden die u aangaf en volgens mij - dat zeg ik uit mijn hoofd - ook op de voorbeelden in uw schriftelijke vragen. Bij autodiefstallen en inbraken zien we dat er gewoon een opdracht wordt gegeven voor wat er nodig is. Er worden gemeenten afgestruind en dan worden vervolgens spullen gehaald. Dat is absoluut zorgelijk. De politie werkt er hard aan. Je ziet ook vaak berichten op social media dat er weer een vermoedelijke inbreker of dader is aangehouden, maar ik vrees dat het nooit zal worden opgelost.

Ik ga naar de motie van de PvdA over het arbeidsmarktoffensief. Daarbij ga ik ook in op een aantal zorgen die u allen heeft geuit. Laat ik daar in algemene termen het volgende over zeggen. Ik denk dat de personeelskwestie misschien een van de grootste vraagstukken gaat worden in de komende jaren, niet alleen bij gemeenten en overheden maar bijvoorbeeld ook bij restaurants. Ik ken meerdere restaurants die hun deuren al hebben moeten sluiten - niet hier in Voorschoten maar elders - omdat er gewoon geen personeel te vinden is. Het vraagstuk is ongelofelijk groot. Ik zeg ook in alle eerlijkheid dat wij dat hier in Voorschoten niet gaan oplossen. Wat we wel kunnen doen, is een zo aantrekkelijk mogelijke werkgever zijn, worden en blijven en daar ook aan blijven werken. Er bestaat geen wondermiddel. Kijkend naar het aantal nieuwe medewerkers dat wij hebben kunnen aantrekken en ook het aantal goede medewerkers dat wij hebben kunnen aantrekken, denk ik oprecht dat we echt een beetje trots mogen zijn op dat resultaat. Laat ik hier geen heel concrete voorbeelden noemen, maar het gaat best goed. Ja, er zijn plekken in de organisatie waar er een tekort aan handjes is, maar dat is eigenlijk overal zo. Daarmee moeten we hieraan blijven werken. Het college kan de motie dus ondersteunen en onderschrijven. Ik heb al toegezegd in oktober samen met de gemeentesecretaris naar de raad te komen met een presentatie over hoe we het arbeidsmarktvragestuk willen aanvliegen, maar we moeten ons heel goed realiseren dat we met z'n allen in dezelfde vijver vissen. Dat vraagstuk zal blijven, maar er is altijd winst te behalen. Ik twijfel een beetje bij punt g in de motie. Daar staat dat ook de meerjarige projecten op de agenda moeten staan bij de avond waar ik het over heb. Ik vind dit juist een politieke weging die hier in de raad moet plaatsvinden: wat wel en wat niet? Sta mij toe dat ik daar even naar kijk, maar ik kom in elk geval met een aanpak van het arbeidsmarktoffensief. Daarbij ga ik niet specifiek in op die projecten maar meer op het vraagstuk in het algemeen, omdat ik niet wil treden in de politieke weging van de projecten. Als ik de motie zo mag interpreteren, kan ik haar logischerwijs omarmen. Dat waren volgens mij de punten en de vragen voor zover die aan mij gericht waren.

(De burgemeester neemt het voorzitterschap over van mevrouw Schroot.)

De **voorzitter**: Is er behoefte aan een schorsing? Dat kan ik me zomaar voorstellen.

Mevrouw **Schroot** (D66): Over één motie van ons is geen advies gekomen, namelijk motie 293.

De **voorzitter**: Dat is de motie over prioriteit voor huisvesting.

Wethouder **Van der Elst**: Excuus dat ik daar niet direct op gereageerd heb. Motie 293 ontraden wij. Zij helpt de versnelling niet. We begrijpen de gedachte, maar het leidt niet tot iets anders dan wat we nu al doen. Dat is het antwoord.

De **voorzitter**: Zijn daarmee alle vragen beantwoord? Ik zie dat dat zo is. Is er behoefte aan een schorsing? Ik zie een aantal mensen jankikken. Ik schors voor een kwartier à twintig minuten.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

De **voorzitter**: Ik heb van de griffier vernomen dat alle gewijzigde moties en amendementen zijn gemaïld. Het is dus misschien goed om aan de voorkant aan te geven dat u in uw mailbox

gewijzigde versies aantreft van amendement 210 en van de moties 284, 285, 289 en 292. Dan kunt u daarnaar kijken voordat u daar wellicht iets over gaat zeggen in de tweede termijn.

Het gewijzigde amendement en de gewijzigde moties luiden:

"Amendement 210.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 29 juni 2023, gezien de Kadernota,

overwegende dat:

- a. in 2017 bij het opstellen van het herstelplan € 400.000 is bezuinigd op (culturele) verenigingen in Voorschoten;*
- b. cultuur en kunst nog vanzelfsprekender in Voorschoten moeten worden;*

constaterende dat:

- a. deze bezuinigingen op culturele verenigingen in Voorschoten nog steeds niet hersteld zijn;*
- b. Voorschoten per hoofd van de bevolking structureel minder uit geeft aan cultuur en kunst dan vergelijkbare gemeenten;*
- c. de cultuurverenigingen in Voorschoten veel geleden hebben onder de maatregelen ten behoeve van het bestrijden van de coronapandemie;*
- d. er meer dan voldoende draagvlak binnen de Voorschotense gemeenschap is om cultuur een extra stimulans te geven;*

voorts constaterende dat:

- a. het instellen van een cultuurcoördinator voor de komende vier jaar een positieve boost aan de cultuursector in Voorschoten heeft gegeven;*
- b. de recent vastgestelde Cultuurvisie vraagt om een goede uitwerking en middelen om deze vorm te geven;*

van mening dat:

- a. voor een ambitieuze Cultuurvisie meer middelen noodzakelijk zijn om de uitvoeringsagenda te realiseren;*
- b. de cultuurcoördinator meer handvaten nodig heeft om deze ambities waar te maken;*
- c. kunst en cultuur bijdragen aan de sociale cohesie in het dorp en het algemene welzijn van onze bewoners;*

Besluit

De financiële kaders voor cultuur, zoals genoemd onder E1.8, uit te breiden met € 25.000 extra in 2024 en € 16.000 extra in 2025 ten behoeve van concrete projecten in de uitvoeringsagenda, en dit ten laste te brengen van het begrotingssaldo,

en gaat over tot de orde van de dag."

"Motie 284.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 29 juni 2023, gehoord de beraadslaging,

constaterende dat:

- a) de afgelopen jaren uit de jaarverslagen kan worden afgeleid dat een patroon is ontstaan van begrotingsoverschotten en een hoog liquiditeitssaldo;*
- b) dit in de jaren 2020 en 2021 vooral is toegeschreven aan corona en de splitsing en reorganisatie van de ambtelijke organisatie;*

- c) *de Jaarrekening 2022 als voornaamste redenen noemt het zogenaamde planningsoptimisme, gekoppeld aan een structurele onderbezetting bij de ambtelijke organisatie;*
- d) *planningsoptimisme en structurele onderbezetting vervolgens leiden tot doorschuifpolitiek waarbij investeringen en projecten worden doorgeschoven naar volgende jaren;*

voorts constaterende dat:

- e) *het college (pas) in de Kadernota 2024 een arbeidsmarktoffensief in het vooruitzicht stelt dat zich (onder meer) richt op arbeidsmarktcommunicatie, meer duurzame verbindingen met scholen, opleiden van junioren en socialemediacampagnes;*
- f) *de burgemeester in de gecombineerde commissievergadering van 22 juni 2023 een informatiebijeenkomst over een arbeidsmarktoffensief in het vooruitzicht heeft gesteld die in oktober 2023 zal plaatsvinden;*

van mening dat bij de ontwikkeling van een arbeidsmarktoffensief:

- g) *niet alleen aandacht moet worden besteed aan actieve communicatie en werving maar ook aan de doorlichting van instrumenten binnen de primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden die de wervingskracht van de gemeente vergroten (bijvoorbeeld scholing, doorgroeimogelijkheden, arbeidsmarkttoeslagen etc.);*

roept het college op:

1. *in de voorbereiding van de informatieve bijeenkomst in oktober 2023 tevens aandacht te besteden aan het gestelde onder punt g van deze motie;*
2. *de raad nog dit jaar te informeren over het door het college opgestelde plan voor een arbeidsmarktoffensief,*

en gaat over tot de orde van de dag."

"Motie 285.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 29 juni 2023, gehoord de beraadslaging,

constaterende dat:

- a. *de Ontwikkelvisie Centrum en in het bijzonder de vertaling hiervan*
  - *in een meerjarig programma;*
  - *in verschillende (deel)projecten;*
  - *met uiteenlopende partijen met verschillende verantwoordelijkheden;**één van de belangrijkste uitdagingen is voor Voorschoten in de komende jaren;*
- b. *het college van mening is dat de gemeente de regie van deze ontwikkeling zelf ter hand neemt;*
- c. *het college in de Kadernota 2024 uitsluitend voor het begrotingsjaar 2024 middelen reserveert onder de noemer Ontwikkelvisie Centrum, te weten een bedrag van € 500.000;*

overwegende dat:

- d. *regievoering daarbij niet betekent dat de gemeente ook de verantwoordelijkheid draagt voor elk project, maar*
- e. *de gemeente plannen moet toetsen aan gemeentelijke uitgangspunten, deugdelijke afspraken moet maken met derden over bijvoorbeeld planning, verantwoordelijkheden en aansprakelijkheden;*
- f. *de totstandkoming van een gemeentelijke projectorganisatie hiervoor volgens het college onontbeerlijk is;*

van mening dat:

- g. gelet op de duur en de complexiteit van de centrumontwikkeling deze projectorganisatie specifieke eisen stelt aan de kwaliteit en ervaring van de medewerkers;*
- h. de projectorganisatie voor meerdere jaren moet worden ingericht;*
- i. duidelijkheid over het financieel meerjarenperspectief zal bijdragen aan de wervingskracht op een krappe arbeidsmarkt;*
- j. duidelijkheid over het financieel meerjarenperspectief vertrouwen bestendigt van alle belanghebbenden in de ontwikkelingen in het centrum;*

verzoekt het college in de meerjarenbegroting 2024-2027 ook voor de jaren 2025–2027 middelen te reserveren voor de ontwikkeling van het centrum en de daartoe op te richten projectorganisatie op basis van de uitvoeringsagenda en rekening houdend met het zogenoemde 'ravijnjaar' in 2026 (ten behoeve van een sluitende begroting),

en gaat over tot de orde van de dag."

"Motie 289.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 29 juni 2023, gelezen de Kadernota 2024,

overwegende dat sport, spel, beweging en cultuur een belangrijke bijdrage leveren aan de gezondheid en het welzijn van zowel jongere als oudere Voorschotenaars evenals aan het sociale cement van Voorschoten;

constaterende dat:

- a. in de Kadernota 2024 middelen zijn opgenomen voor een onderzoek naar de realisatie van een schaatsskeelerbaan op de ijsbaan aan de A. van Leeuwenhoekkade te Voorschoten;*
- b. de beschikbaarheid van het genoemde ijsbaankavel gedurende een periode van 15 jaar tot 20 jaar - dat is de afschrijvingstermijn van een schaatsskeelerbaan - een noodzakelijke voorwaarde is voor de realisatie van een schaatsskeelerbaan aldaar;*

van mening dat:

- a. een schaatsskeelerbaan een significante extra impuls geeft aan het vitale karakter van de IJclub Voorschoten, omdat het perceel alsdan 'jaarrond' kan worden geëxploiteerd en het gebruik daarvan niet meer beperkt is tot een korte vorstperiode in de winter;*
- b. nieuwe synergie op het sportdomein kan worden gegenereerd door samenwerking tussen de nieuwe ijsbaan aan de Vliet in Leiden en een nieuwe schaatsskeelerbaan in Voorschoten;*
- c. de realisatie van een schaatsskeelerbaan op het betreffende perceel bijdraagt aan het behoud van een open, groene, duurzame functie van het betreffende gebied gedurende 15 tot 20 jaar;*
- d. andere verenigingen dan de IJclub mogelijk ook initiatieven (tot verduurzaming) ontwikkelen die langetermijnconsequenties hebben op het gebruik van hun accommodatie en, in het verlengde daarvan, op de huurtermijn van de voorziening;*

verzoekt het college ontvankelijkheid te tonen voor initiatieven van verenigingen, onder meer als het gaat om verduurzaming, die langetermijnconsequenties hebben op het gebruik van hun accommodatie en, in het verlengde daarvan, op de huurtermijn van de voorziening,

en gaat over tot de orde van de dag."

"Motie 292.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 29-6-2023,

overwegende dat:

- 1. iedereen in Voorschoten de mogelijkheid moet hebben om een pand te kunnen verduurzamen en energiekosten te besparen;*

2. *door de sterk gestegen energiekosten de vraag naar het plaatsen van zonnepanelen sterk toegenomen is, ook bij monumenten;*
3. *het voor sommige panden alleen rendabel is om zonnepanelen op de voorkant / in het zicht te plaatsen, hetgeen momenteel niet is toegestaan bij bepaalde panden gelegen in het beschermd dorpsgezicht en/of aangewezen als gemeentelijke of rijksmonumenten;*
4. *de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed een advieslijn heeft uitgebracht over zonnepanelen op rijksmonumenten;*
5. *de invoering van de Omgevingswet en de daaruit volgende omgevingsplannen een goed moment is om ons gemeentelijk beleid aan te passen;*

verzoekt het college:

1. *in de - nog aan de raad voor te leggen - omgevingsplannen de advieslijn van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed d.d. 27 mei 2020 voor het toestaan van het plaatsen van PV-systemen op te nemen;*
2. *in de - nog aan de raad voor te leggen - omgevingsplannen het mogelijk te maken om het plaatsen van PV-systemen op monumenten zo veel als mogelijk vergunningsvrij te maken;*
3. *in de tussentijd meer aandacht te hebben voor maatwerk binnen het huidige beleid;*
4. *plaatsing van zonnepanelen op gemeentelijke monumenten in eigendom van de gemeente op te nemen in de Strategische visie vastgoed, die in september 2023 aan de raad wordt voorgelegd,*

en gaat over tot de orde van de dag."

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Ik had in de tweede termijn ook een wijziging van een motie willen aankondigen. Ik heb er niet aan gedacht om dat nu al van tevoren te doen.

De **voorzitter**: Alles kan. Ik ga gewoon het lijstje af en dan gaan we ook die motie wijzigen. Dat komt helemaal goed. We hebben dezelfde sprekersvolgorde als in de eerste termijn.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Dank aan alle fracties. Ik ben een beetje aan het verwerken wat we allemaal net binnen hebben gekregen. Ik denk dat ik in eerste instantie inga op een aantal opmerkingen van het college over onze eigen moties en amendementen en dat ik dan nog een aantal moties en amendementen aan ga stippen. Ik begin met amendement 212 over het voorbereidingskrediet voor de investering voor de Fortgensschool. Het is mij nog steeds niet duidelijk waarom dat afgeraden moet worden. We hebben op dit moment als staand beleid dat wij in 2026 gaan proberen de Fortgensschool op te leveren. In de Kadernota die wij straks gaan aannemen, staat ook dat dat onze inzet is. Het college zegt nu: wij denken niet dat dat haalbaar is. Dan stel ik voor dat het college dat de volgende keer ook niet meer in de Kadernota zet die het zelf indient. Maar op dit moment is die mogelijkheid er. We hebben niet alleen de afgelopen weken van de wethouder maar zojuist bijvoorbeeld ook van de VVD gehoord dat er zicht is op hervestiging van alle voorzieningen vanuit het Cultureel Centrum in zowel de Kruispuntkerk als de bibliotheek. Dat is dan mooi, als we zover zijn. In dat geval kan er gewoon begonnen worden met het sluiten en het afbreken van het Cultureel Centrum. Dan moet er in 2024 voorbereid kunnen worden op bouw vanaf 2025. Als dat later is, is dat voor wat het is, maar laten we de Fortgensschool in ieder geval de kans geven om die planning te halen. Dat amendement zullen wij dus gewoon handhaven.

Dan amendement 211 over armoedebeleid. Wij hoorden de wethouder zojuist zeggen dat het armoedebeleid er al ligt. Hij verwees naar 2021. Wij hebben even moeten zoeken. We hebben in 2021 wel een Beleidsplan Schuldhulpverlening gevonden, dat natuurlijk bijzonder relevant is, en in 2019 een informatiebrief Armoedebeleid, die vervolgens over minimabeleid ging. Maar wij blijven bij het punt dat er op dit moment nog geen integraal armoedebeleid ligt. Hadden wij dat gehad, dan hadden wij geweten wat wij moesten doen met bijvoorbeeld gelden voor energiearmoede. Wij denken dat het belangrijk is dat dat beleid er komt. We zullen dus ook dit amendement handhaven. Wij zouden graag zien dat daar een integraal beleid op gemaakt wordt. Over de middelen die daarvoor nodig zijn, mag het college dan zelf besluiten. Die kunnen wij ook niet overzien.

Tot slot onze motie over de duurzaamheidsleningen. Die motie ondersteunt het beleid. We zijn hier nu al vier keer mee bezig geweest. Het CDA heeft er enkele keren naar gevraagd. Gisteren stond er een Duurzaamheidsbus, waar mensen vragen konden stellen. Hoe mooi was het geweest als het

gewoon geregeld was en als mensen daar hadden kunnen horen dat er leningen beschikbaar waren? We zijn ontzettend blij dat de wethouder dit zo opgepakt heeft. We kennen hem onderhand als een heel constructieve wethouder. We zullen dit dan ook maar beschouwen als een aanmoediging, maar we zullen de motie wel in stemming laten brengen, want we vinden het belangrijk om dit punt te maken. Dit had gewoon geregeld moeten worden en we zijn blij als dat gaat gebeuren.

Dan nog enkele moties en amendementen die net zijn ingebracht. Er zijn er een aantal aangepast die wij mede hebben ondertekend. Ik zal die door de oorspronkelijke indieners laten behandelen, maar wij zijn akkoord met de aanpassingen. De motie van de Partij van de Arbeid over het arbeidsmarktoffensief gaat wat ons betreft bij uitstek over een uitvoerende kwestie. Die ligt bij het college. Wij hebben als GroenLinks niet bijzonder veel bij te dragen aan het aannamebeleid van de gemeente. We hebben dus ook niet zoveel behoefte aan allemaal extra rompslomp eromheen. Wij zullen deze motie dus niet steunen.

Over de Ontwikkelvisie Centrum hebben we al aangegeven dat wij graag een verdere onderbouwing zouden zien van de half miljoen euro die er voor het komende jaar staat. In de Kadernota wordt al aangegeven dat het waarschijnlijk grotendeels in de reserve zal gaan bij gebrek aan capaciteit, aan arbeidskracht op dit moment op dat punt. Wij denken niet dat het op dit moment zinnig is om daar nu alvast extra middelen aan toe te voegen, maar als het college daar later toch mee wil komen, kan het dat altijd aan ons voorleggen.

Motie 289 over de randvoorwaarden voor de realisatie van de skeelerbaan is net aangepast en heeft plotseling een aantal nieuwe ondertekenaars gevonden. Wij vonden de terbeschikkingstelling, zoals het college ook aangaf, wel wat prematuur en ook een klein beetje ongepast op het moment dat een aantal van dit soort projecten lopen en wij net bijvoorbeeld bij het Sint Nicolaespark gezegd hebben dat het niet mogelijk was om dat te doen. Dat was precies de vraag die zij bij ons hadden. Wij vinden deze inzet om open te staan voor initiatieven natuurlijk wel heel goed. Wij zullen dit dan ook steunen.

Dan het punt van de jongerenraad. Ik heb niet zo'n heel goed geheugen, maar hier waren we wel bij: op 11 juli 2019 hebben wij motie 112 ingediend; dat deed de heer Maassen van de SP, maar wij hebben die motie mede ingediend. Die motie ging over de kindergemeenteraad in het kader van de participatie. Die motie is aangenomen, met veel dank aan Voorschoten Lokaal, dat ermee instemde. We moeten daarbij zeggen dat het CDA helaas tegenstemde; dat viel ons wel wat tegen. Die motie is nooit uitgevoerd. We horen nu dat het college er graag mee aan de gang gaat. Deze motie is dus overbodig, want we hebben al eens besloten dat we dit een goed idee vinden. Als het eindelijk opgepakt gaat worden, waarschijnlijk na zo'n vijf jaar, kunnen we daar alleen maar blij mee zijn. Maar wij vinden het een beetje te ver gaan om twee keer eenzelfde motie in te dienen. Ik denk dat we onszelf als raad dan niet heel serieus nemen. Wij zullen dit dus niet steunen.

De heer **Maassen** (SP): Een aanvullende opmerking. Ik kwam indertijd met dat plan toen mijn dochter uit groep 7 met een goed idee kwam: jij doet zoveel met de politiek; waarom kunnen wij als kinderen dat niet doen? Diezelfde dochter is gisteren bevorderd naar 3 VWO, waarmee ik maar wil zeggen dat het even heeft geduurd.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Dit gaf mij even de kans om naar mijn spreektijd te kijken. Ik zal het dus kort houden. Ik neem aan dat de Partij van de Arbeid in de tweede termijn zal terugkomen op motie 295 over de ongelijke toegang tot de energietransitie. We hebben gehoord dat men er al mee bezig is. We vinden het sympathiek en we onderschrijven de intentie van de motie. We vinden het alleen lastig dat wij geen flauw benul hebben hoe wij kunnen besluiten dat deze motie is uitgevoerd. Wij weten niet om welke maatregelen dit zou gaan. We zouden het graag wat concreter zien, want als wij al niet weten hoe de uitvoering eruit zou moeten zien, vind ik het wat oneerlijk om dat van het college te vragen. Maar wellicht komt er straks verdere verduidelijking hiervan.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Voorzitter. Ik zal ingaan op hoe de VVD denkt over de verschillende amendementen en moties. Wij zullen niet instemmen met amendement 210 over extra geld voor de uitvoeringsagenda cultuur.

Het amendement over armoedebeleid zien wij niet als noodzakelijk. Er zijn op dit moment wat ons betreft voldoende maatregelen om een en ander te regelen. We zien dus geen reden in het steunen van dit amendement.

We begrijpen de wens in het amendement over het voorbereidingskrediet van de Fortgensschool. We zien niet zozeer de noodzaak om nu deze wijziging door te voeren, maar wij zullen voor motie 293 stemmen, want wij begrijpen de wens om vaart te maken met de scholenbouw. Sterker nog: wij hebben dezelfde wens.

Amendement 213 gaat over de verduurzaming van de bibliotheek. Het college heeft een voorstel gedaan om verduurzamingsmaatregelen te nemen tot de hoogte van wat er afgeschreven kan worden. Wij zien er niks in om op dit moment extra gelden voor die energielasten vrij te maken. Daar zijn maatregelen voor. Als de bibliotheek niet quitte draait, komt het feitelijk toch bij de gemeente uit. Voor ons is dat amendement dus overbodig.

Met betrekking tot de motie over het arbeidsmarktoffensief ga ik eigenlijk heel erg mee met wat de heer Deuzeman zei: wij gaan niet over de uitvoering door de gemeente. Een ander punt waarvoor ik aandacht wil vragen, is de aanname dat wij als gemeente Voorschoten kunnen concurreren met andere gemeenten door arbeidsmarkttoeslagen en dergelijke. Ik ben zelf ook verantwoordelijk voor het uitvoeren van een cao en ik hoop altijd dat alle organisaties zich aan de cao houden, dat zij de cao op dezelfde manier willen doorvoeren en dat zij niet onderling gaan concurreren.

Het college kan leven met de motie over de Ontwikkelvisie Centrum als het gaat om middelen op basis van het uitvoeringsprogramma. Feitelijk zijn die middelen op dit moment niet bekend. Ik zie het als niet meer dan een oproep om die middelen, als ze bekend zijn, op te nemen in de begroting. Op die manier kunnen we deze motie steunen.

Motie 286 hebben we medeondertekend. De motie over de babyboom zullen wij niet steunen. We hebben in het verleden als raad al besloten dat we 5% meer bomen willen realiseren. Dat lijkt ons op dit moment voldoende.

De aangepaste motie 289 hebben we nu mede ingediend. Voor ons gaat het erom - ook daarin volg de redenering van de heer Deuzeman - dat we dit soort mogelijkheden beschikbaar maken voor alle verenigingen en niet voor één vereniging die nu met een initiatief komt, want we weten dat er meer initiatieven zijn, zoals de heer Deuzeman ook zei.

Wij gaan niet mee met motie 290. We hebben heel veel moeite gehad met de Hemelwaterverordening. Dit borduurt daarop voort en daar hebben we nog steeds moeite mee. Dan gaat het met name om bestaande huizenbouw. Bij nieuwbouw nemen we graag alle vernieuwingen mee die mogelijk zijn, maar bestaande huizenbouw willen we daar niet aan blootstellen.

Dan de motie over de jongerenraad. Eerst word je "oud" genoemd in deze raad en dan moet je hier ook nog iets positiefs over zeggen. Ik ben heel blij dat we eerder iets over een kindergemeenteraad hebben aangenomen en deze motie dus als overbodig kunnen beschouwen.

Dan de motie over de zonnepanelen op monumenten. Ik heb begrepen dat de motie inmiddels is aangepast conform de aanwijzingen van het college, zodat zij ook technisch klopt. Dan gaan we er graag in mee.

Ik heb al aangegeven dat wij meegaan met motie 293. Heel eerlijk gezegd zien wij op dit moment de noodzaak niet in van de motie over de duurzaamheidsleningen. Wij gaan daar dus niet in mee.

Dan de motie over de ongelijke toegang tot de energietransitie. Daar gaan we niet in mee. In onze beleving - dat zal wel door onze bubbel komen - hebben we het idee dat het allemaal goed geregeld is en dat mensen daar gebruik van kunnen maken. We laten het aan het college over om verdere maatregelen te nemen indien nodig. We hebben de wethouder al horen zeggen dat er ook daadwerkelijk dingen gebeuren.

Dan de motie over de Cultuurvisie. Wij zien daar eerlijk gezegd niks in. Er is nu een bedrag voor bestemd. Als er nieuwe plannen zijn waar we met z'n allen enthousiast over zijn, kunnen we altijd nog extra middelen beschikbaar maken, maar wij zien er niks in om dat al bij voorbaat te doen.

Motie 287 hebben wij zelf ingediend.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Mevrouw Van Meenen gaf aan dat zij graag zou zien dat de ozb minder geïndexeerd zou worden dan het inflatiepercentage. Daar hebben we het college positief op horen reageren, maar is mevrouw Van Meenen van plan om dat via een amendement in stemming te laten brengen?

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Nee, zeker niet, meneer Deuzeman. Ik begrijp dat je vanuit de oppositie een Kadernota wil amenderen en dingen vast wil pinnen. Ik heb er alle vertrouwen in dat het college goed naar ons luistert en bij de begroting met goede voorstellen komt.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik heb hier toch wel bezwaar tegen, want wij gaan hier straks een Kadernota vaststellen waarin wij stemmen voor een inflatiepercentage. Als de VVD nu zegt dat zij ervan uitgaat dat het college dat niet uitvoert zoals hier vastgesteld wordt, hebben we een groot probleem wat de kaders betreft. Het kan natuurlijk zijn dat wij besluiten om dat anders vast te stellen, maar dat kan alleen met een amendement.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): In mijn beleving deugt het als het college binnen de kaders blijft die wij stellen. Als het lager is dan de volgens mij 4,4% die er nu staat, lijkt dat me dus prima.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Het staat er niet als maximumpercentage, maar als indexatiepercentage: ofwel met de inflatie ofwel met die 4,4%. Dat is geen vrijblijvend getal, maar een harde instructie aan het college. Ik maak er bezwaar tegen dat we nu ook al raadsbesluiten op een vage manier gaan interpreteren.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ik hoor wat de heer Deuzeman zegt. Ik kijk daar op een andere manier tegen aan. Bij de begroting stellen we het geld daadwerkelijk vast. Hier mag ik aan het college meegeven wat ik wil en hoe ik dat wil.

De **voorzitter**: Misschien is het goed, meneer Deuzeman, om erop te wijzen dat uw tijd op is.

Mevrouw **Schroot** (D66): Voorzitter. Het is altijd een hele administratie met alle amendementen en moties. Wij zijn voor amendement 210, want natuurlijk moet er gewoon meer geld naar cultuur. Daar staan wij voor, zoals u allen bekend is.

Over amendement 211 heeft GroenLinks woorden uitgesproken waar wij helemaal achter staan. Wij zien ook dat er veel schort aan de communicatie naar mensen die in een moeilijke situatie zitten. Het zit helemaal niet in beleid verweven hoe we dat goed gaan aanpakken. Het grote overkoepelende geheel moet er komen. Daarom stemmen wij voor dit amendement over armoedebeleid.

Wij zijn het natuurlijk ook eens met de woorden van GroenLinks over amendement 212. We vinden het onbegrijpelijk dat de Fortgensschool niet wordt gebouwd conform het stand beleid.

Amendement 213 hebben we zelf ingediend. We vinden nog steeds dat we dat vangnet voor de bibliotheek in stand moeten houden.

Met betrekking tot motie 284 over het arbeidsmarktoffensief willen we de nieuwe gemeentesecretaris de kans bieden om met deze urgente opgave aan de slag te gaan. Wij vinden de motie sympathiek, maar we kunnen er toch niet voor stemmen.

Gelet op het positieve advies over motie 285 zijn we er natuurlijk voor om de vervolgstappen te zetten voor de Ontwikkelvisie Centrum.

Motie 286 over de externe audit is heel terecht door iedereen omarmd, want we willen allemaal dat we goed aansturen en dat het goed uitgevoerd wordt met Voorschoten voor Elkaar.

De aangepaste motie over de babyboom hebben we mede ingediend; daar zijn we dus voor. Motie 189 over de IJsbaan was eigenlijk overbodig. Ik weet niet of zij aangehouden is.

De **voorzitter**: Die motie is aangepast en wordt gewoon in stemming gebracht.

Mevrouw **Schroot** (D66): Die heb ik nog niet gelezen, maar in principe staan we positief tegenover het ontwikkelen van de skeelerbaan.

We zullen voor motie 290 stemmen met de opmerking dat we geen uitgebreid onderzoek willen.

De motie over de jongerenraad is overbodig. Daar zullen we tegen stemmen, want het loopt al. Het heeft dus helemaal geen toegevoegde waarde om deze motie opnieuw in te dienen, maar we vinden het wel heel belangrijk dat we echt met de jongeren in gesprek gaan om het staande beleid daadwerkelijk uit te gaan voeren.

Dank voor de steun van de andere fracties voor motie 292. Daar gaan we natuurlijk voor stemmen. We hebben deze motie aangepast.

Motie 293 gaat over de prioriteit voor onderwijshuisvesting. Dank alvast voor de steun van de VVD en andere fracties die deze motie willen steunen, want we willen heel graag dat die school gewoon binnen de afgesproken periode gerealiseerd gaat worden en dat we dinsdag bij het gesprek van het college met de school met een positief verhaal komen.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Ik heb een vraag over motie 292. In de inleiding staat dat er vergunningsvrij zonnepanelen kunnen worden gelegd aan de voorkant van monumenten. Is dat ook uw bedoeling?

Mevrouw **Schroot** (D66): In de motie staat een verwijzing naar de richtlijn van de landelijke erfgoedorganisatie. Daarin wordt een genuanceerd beeld gegeven van het al dan niet op de voorkant van een monument plaatsen van zonnepanelen. Het is niet zo dat het overal kan, maar het moet passend zijn in de omgeving. Eigenlijk kan ik het dus vertalen in maatwerk. Het is niet per se de bedoeling van de motie om overal op de voorkant zonnepanelen neer te leggen, maar juist ook op de achterkant. Denk bijvoorbeeld aan het bibliotheekgebouw of dit moederhuis. Dan zit het niet in het zicht en tast je het monument niet aan, maar op die manier kun je wel energie opwekken.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Het valt mij op dat bij punt 3 staat dat het bij sommige panden alleen rendabel is om zonnepanelen op de voorkant te plaatsen. Een zonnepaneel plaatsen is een keuze. Daar zijn we natuurlijk grote voorstanders van, maar er is een keuze mogelijk om het ergens anders te plaatsen of om deel te nemen aan een project waardoor je op een andere manier stroom in kan kopen. Dat zou ook kunnen. De voorkant vind ik dus een beetje een lastig verhaal, ook vanuit de beeldkwaliteit van de omgeving.

Mevrouw **Schroot** (D66): Die afweging is aan u, maar het moet natuurlijk altijd maatwerk zijn en je hebt ook zonnepanelen in de vorm van een dakpan of een leipan. Het moet ook niet per se op de voorkant, maar je wilt in ieder geval faciliteren om het mogelijk te maken. Het blijft natuurlijk altijd maatwerk, want elk monument is uniek en je wilt het niet lelijk maken. Het woord "lelijk" is natuurlijk een lastig woord, maar het moet passend zijn binnen het dorpsbeeld. Ik hoop dat ik u hiermee heb kunnen overtuigen.

Wij zijn voor motie 294 over de duurzaamheidsleningen. Motie 295 gaat over de ongelijke toegang tot de energietransitie. Natuurlijk moet dat geregeld worden, vooral als onderdeel van het armoedebeleid in Voorschoten.

We kunnen niet tegen motie 296 over de Cultuurvisie zijn, maar we voelen ons daar een beetje ongemakkelijk bij, want we weten helemaal niet waar het college mee komt. Eerder was er heel veel gedoe over de € 25.000 voor het komende jaar en over de andere bedragen in het amendement. We kunnen er niet tegen zijn, maar we zullen niet van harte voorstemmen.

We hebben met een interruptie al aangegeven dat we tegen de motie over de hondenbelasting zijn. Motie 287 hebben we mede ingediend. Daar zijn we dus voor.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Voorzitter. Ik zal er wat sneller doorheen lopen, zodat we wat sneller klaar zijn met z'n allen. Wij stemmen voor amendement 210. Wij zijn voor een mooie uitbreiding van de fondsen voor cultuur.

Wij zullen tegen het amendement over armoedebeleid stemmen, met name omdat er al armoedebeleid is, zoals de wethouder aangeeft. Er is zelfs een armoederegisseur en er zijn genoeg middelen om tegemoet te komen aan de grote nood die er zou zijn. Dit amendement vinden wij dus overbodig.

Wat het voorbereidingskrediet voor de Fortgensschool betreft: het krediet wordt vanzelf vrijgemaakt op het moment dat dat relevant is. Dat komt dus vanzelf voorbij. Het is nu niet nodig om dat naar voren te halen.

Over verduurzaming van de bibliotheek is het verhaal voor ons eigenlijk hetzelfde als voor de VVD. Er ligt een plan om te verduurzamen en om het binnen vijf tot zeven jaar terug te verdienen. Tenminste, dat plan gaat er komen. Dat is een broedende kip; die moet je niet storen. Ik denk dus dat het wel goed komt met die verduurzaming van de bibliotheek. Wij zullen hier dus tegen stemmen.

De motie over het arbeidsmarktoffensief vinden wij een goede motie. Wij denken dat het echt nodig is om een tandje bij te zetten bij het werven van personeel. Die motie zullen wij dus steunen.

Ook de motie over de Ontwikkelvisie Centrum is positief. Wij denken dat het heel belangrijk is om de voortgang erin te houden en dat er een goede projectorganisatie komt, ook meerjarig en niet met één bedrag in 2024.

Over de audit van Voorschoten voor Elkaar hoeven we niks te zeggen, want die steunen we allemaal.

Ook de babyboom zullen wij steunen. Wij vinden het ontzettend leuk dat lokale baby's lokale bomen krijgen. Wij denken dat dat prima gaat lukken met een klein budget. We hopen dus wel dat die bomen zo veel mogelijk betrokken worden bij onze eigen bomenkwekers. Maar goed, als dat niet kan, moeten we uitwijken naar Leiden, begrijp ik.

De gewijzigde motie van het CDA over de verenigingen en de skeelerbaan hebben wij nu mede ingediend. Dus die steunen wij.

Wij twijfelen nog over motie 290 van het CDA over de ontkoppeling. Daar gaan we nog even over overleggen.

Dan de motie van het CDA over de jongerenraad. Er is al een jongerenraad, die eigenlijk "kinderraad" heet. Deze motie lijkt ons dus overbodig. Wij zullen haar niet steunen.

;

Wij kunnen instemmen met de aangepaste motie over zonnepanelen op monumenten, maar wij hopen wel dat er goed naar de omgeving wordt gekeken, dat het niet lelijk is en dat dit goed ingepast wordt, maar daar hebben wij vertrouwen in.

Wij willen ook graag dat er een school gebouwd wordt. Ook motie 293 zullen wij dus steunen.

Wat de duurzaamheidslening betreft: ik zie geen problemen met het verhogen van een lening, want die krijg je toch weer terug. Als er meer geld nodig is, stellen we dat dus ter beschikking. Dat is geen cash-out, zullen we maar zeggen.

Motie 295 over ongelijke toegang tot de energietransitie is door de wethouder ontraden. Dat volgen wij.

De eigen motie van Voorschoten Lokaal over de Cultuurvisie steunen wij natuurlijk. Wij steunen ook motie 297 over de hondenbelasting, met name vanwege het ongelijkheidsbeginsel. Waarom

zouden mensen die toevallig van honden houden, moeten betalen en mensen die van cavia's houden niet? Ik noem expres niet katten, want dat ligt veel te veel voor de hand.

Het faciliteren van elektrische voertuigen en niet struikelen over kabels vinden wij een heel goed idee. Die motie zullen wij dus ook steunen.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. We hebben nu een heel administratief gedoe, maar we gaan er vrolijk doorheen. In het gewijzigde amendement 210 over extra geld voor cultuur heb ik 2026 laten varen en heb ik 2024 en 2025 laten staan, omdat het ravijnjaar in die zin gemeden moet worden. Ik ben blij dat Voorschoten Lokaal daarin mee wil gaan. Ik hoop dat de wethouder hier ook nog even een bevestiging van kan geven.

Ten aanzien van de Ontwikkelvisie Centrum heb ik even met de wethouder overlegd en heb ik een kleine toevoeging aangebracht. De wethouder is daar akkoord mee gegaan. Ik hoop dat andere mensen dit daarmee ook kunnen steunen.

Ten aanzien van de motie over Voorschoten voor Elkaar heb ik nog even gekeken naar volgens mij bladzijde 31 van de Voorjaarsnota. Daar staat dat er een onderzoek wordt gedaan. Ik pak de letterlijke tekst erbij: "Een extern deskundig onderzoek moet antwoord geven op de vragen rond sterkte, zwakte, kansen en bedreigingen van de subsidieopdracht aan Voorschoten voor Elkaar". Onze motie gaat toch echt vele malen breder en verder ten aanzien van de governance. Ik wil deze motie dus echt handhaven, omdat die een aantal stappen verder gaat, waar de commissie M&S en de overige mensen in de raad volgens ons behoefte aan hebben.

Ten aanzien van het arbeidsmarktoffensief heb ik nog even overleg gevoerd met de burgemeester. We hebben letter g van de omschrijving eruit gehaald, omdat die te veel zou ingrijpen op de politieke werkelijkheid. Dat hebben we eruit gehaald. Ik wil de aangepaste motie gewoon in stemming laten brengen, omdat het belangrijk is dat de gemeente zich goed inzet en bekijkt wat alle mogelijkheden zijn. Mevrouw Van Meenen, een arbeidsmarkttoelage is een onderdeel van de cao. Die kun je dus gewoon toepassen als je dat zou willen, ook in uw huidige functie.

Ik wil ook iets zeggen over de ongelijke toegang tot de energietransitie, want veel mensen hebben daar opmerkingen over gemaakt. Ik ga niet het hele rapport van de Ombudsman gelijk doorlezen, maar het belangrijke punt dat de Ombudsman maakt, is dat alle energiemaatregelen die de afgelopen periode zijn genomen, ad-hocmaatregelen zijn die gericht zijn op de korte termijn, bijvoorbeeld energietoelagen en vouchers voor kleine energiebesparende maatregelen. Structurele oplossingen, zoals grootschalig isoleren en verduurzamen, zijn zeker voor veel huurders en arme huiseigenaren pas op de middellange termijn mogelijk. Alle burgers moeten uiteindelijk de energietransitie door gaan maken. Uit de evaluatie van het subsidiebeleid blijkt dat voorzieningen voor de energietransitie, zoals leningen en subsidies voor waterpompen en zonnepanelen, vooral de rijkere voorlopers in de energietransitie bereiken, maar niet de achterhoede van de huishoudens met energiearmoede. Vandaar dat de Ombudsman dit expliciet meegeeft en een oproep aan verschillende gemeenten doet om daar meer handen en voeten aan te geven. Dat zit in het isoleren, actieve communicatie en actief op zoek gaan. Om een voorbeeld te noemen: de gemeente Leeuwarden - het is niet voor niets dat een PvdA-college daar stelling in neemt - gaat actief naar de verschillende partijen toe en heeft georganiseerd dat voor bijna de helft van de mensen met energiearmoede maatregelen zijn genomen. Dat is een proactieve maatregel die zou kunnen werken. Vandaar mijn oproep aan alle partijen in de raad om deze motie te steunen, omdat dit zo ongelofelijk belangrijk is. Dit speelt niet alleen in Leeuwarden of in andere oostelijke of noordelijke provincies in Nederland, maar ook hier in Voorschoten. Ik vind dus echt dat wij daar handen en voeten aan moeten geven. Tot zover onze eigen voorstellen.

Vanzelfsprekend steunen wij amendement 211 van de progressieve vier en amendement 212 van D66 over het voorbereidingskrediet. Hetzelfde geldt voor het amendement van D66 over het verduurzamen van de bibliotheek. We doen natuurlijk ook graag mee met de babyboom van de SP.

Over de motie over de skeelerbaan wil ik een opmerking maken. De strekking van de motie is in het dictum danig verzacht. Eerst stond heel duidelijk in het dictum dat we nu al gaan bepalen dat daar een skeelerbaan gaat komen. Nu blijft het eigenlijk veel meer in het vage. We zijn er zelf nog niet helemaal uit wat de beste oplossing zou kunnen zijn. We hebben een hele mooie presentatie gekregen en er is goed over nagedacht hoe hier handen en voeten aan kunnen worden gegeven,

maar we zitten er nog mee dat dit ook een van de weinige plekken binnen de bebouwde kom van Voorschoten is waar betaalbare woningen kunnen komen. Dat is ook de dubio waar je in zit als raadslid dat heel erg gaat voor betaalbare woningen. We zullen wel met deze motie instemmen, maar wij voelen nog wel enige reserve en wij kijken heel erg uit naar de haalbaarheidsstudie die moet worden uitgevoerd.

Mevrouw **Schroot** (D66): Ik denk dat ik meneer Posthuma een beetje kan helpen. Met de aanleg van de skeelerbaan kun je ook al voorsorteren op de latere aanleg van de infrastructuur. Misschien helpt dat u om meer hiermee in te willen stemmen.

De **voorzitter**: Meneer Posthuma, ik attendeer u op uw tijd. U heeft nog veertien seconden. Dus rond alstublieft af.

De heer **Posthuma** (PvdA): Ik moet nog een paar dingen langs, maar dan hou ik daarna gewoon mijn mond dicht.

Motie 290 van het CDA over de ontkoppeling van het hemelwater vinden we een sympathieke motie. Daar willen wij dus graag in meegaan.

Over motie 291 over de jongerenraad was ik enigszins kritisch op het CDA, maar het is niet de bedoeling dat het voorstel van tafel wordt geschoten, want ik denk dat dit een heel goed initiatief is dat voorrang zou moeten krijgen. Ik heb gesproken met de initiatiefnemers en het zou zonde zijn als we dit op de een of andere manier afschieten. Ik denk dat die steun echt heel noodzakelijk is.

De **voorzitter**: Ik moet u nu echt vragen om af te ronden. U krijgt nog vijftien seconden om het belangrijkste te zeggen. Sorry.

De heer **Posthuma** (PvdA): Dan laat ik het hierbij.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Voorzitter. Ik zal er snel doorheen lopen. Wij zijn tegen de amendementen 210 en 211. Ik kan dat allemaal wel toelichten, maar daar heb ik geen tijd voor. Wij zullen ook tegen de amendementen 212 en 213 en motie 284 stemmen.

Wij zullen voor de motie over het centrum stemmen. Wij willen een positieve bijdrage leveren, ook om de continuïteit van het projectbureau te waarborgen.

Motie 286 spreekt voor zich; die hebben we medeondertekend. Toen we "babyboom" lazen, dachten we in eerste instantie aan het Engelse "babyboom". We hebben het over de vergrijzing, maar met een babyboom gaat het juist om verjonging van het dorp. Vanuit onze achterban hebben we meegekregen om zo'n boom "een geboorteboom" te noemen en niet "een babyboom", want het gaat ook om kinderen die dood geboren worden. We zijn helemaal voor de motie, maar we willen graag dat het om "een geboorteboom" gaat en niet alleen over "een babyboom".

Wij steunen motie 285 met de door het college voorgestelde aanpassing. Met betrekking tot motie 292 over de zonnepanelen aan de voorzijde maken wij ons zorgen over de beeldkwaliteit en wij vinden dit niet het gepaste moment om voor punt 4 van het dictum te stemmen. Wij zullen die motie dus niet steunen.

Motie 289 hebben wij aangepast. Wij overwegen om motie 290 aan te houden ondanks de sympathieke steun van een aantal partijen. De wethouder heeft aangegeven dat dit gedachtegoed meegenomen kan worden bij het IWKp. Wij wachten dus eerst af wat daaruit komt en dan kunnen we eventueel met een nieuwe motie komen of het stuk amenderen.

Wat de jongeren betreft: gehoord de beraadslaging hopen we dat meer mensen voor de motie zullen stemmen. Wij wachten dat af, maar wij overwegen om de motie eventueel aan te houden en te wachten op wat er uit de participatie komt. De wethouder heeft namelijk toegezegd om de jongeren daarbij te betrekken. Wij vinden het ook heel belangrijk dat zij juist betrokken worden. Ik wil mevrouw Van Meenen even corrigeren, want zij noemde zichzelf "oud". Dat heb ik absoluut niet gezegd. Ik heb gezegd: jong onder de 50. Mensen boven de 50 wil ik "middelbaar" noemen. Daar hoor ik ook lekker bij.

Wij zien motie 293 als een bevestiging van het beleid dat al in het IHP is opgenomen. Eigenlijk is het dus een motie voor de Bühne. Wij willen best meedoen met een motie voor de Bühne.

De **voorzitter**: Ik heb straks een vraag aan mevrouw Kortekaas, want het is goed om aan te geven wat u definitief doet met de moties 290 en 291. Dat liet u een beetje in het midden: misschien aanhouden of misschien in stemming laten brengen. Dat geef ik u nu alvast mee. Ik kom daar straks bij u op terug. Dan kunt u daar alvast over nadenken.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. De moties en de amendementen die wij medeondertekend hebben, zal ik over het algemeen niet verder toelichten, want het is vanzelfsprekend dat wij die steunen. Ik zal vooral op de andere moties en amendementen ingaan, tenzij er toch nog iets over te zeggen is. Met betrekking tot motie 284 over het arbeidsmarktoffensief denken wij dat dat niet helemaal aan de raad is. Die zullen we dus niet steunen. Motie 285 gaat over de Ontwikkelvisie Centrum. Ik heb in mijn betoog aangegeven dat het juist al heel veel over het centrum gaat en dat het wat meer over de rest van het dorp zou moeten gaan als het over een mooi leefdorp gaat. Die motie steunen wij dus niet.

De babyboom. Richting mevrouw Kortekaas verklaar ik mezelf meteen volledig schuldig. Ik ben natuurlijk voor de makkelijke woordgrap gegaan; iedereen die mij kent, weet dat ik dat doe. Dat heb ik dus gedaan.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): U zegt "iedereen die mij kent". Suggereert u dat mevrouw Kortekaas u niet kent? Ik hoor graag een gevat antwoord.

De heer **Maassen** (SP): Nu word ik weer uitgedaagd tot een snelle woordgrap. Die gaat helaas niet op bestelling. Jammer, mevrouw Schroot.

Ik ga de naam van de motie niet meer veranderen. Dat lijkt me administratief vrij onhandig. Ik wil het college wel vragen om, als de motie wordt aangenomen, datgene wat mevrouw Kortekaas gezegd heeft, in acht te nemen. Het college heeft aangegeven dat deze motie onuitvoerbaar is, omdat de door ons gegeven financiële beperking het onmogelijk maakt om de motie uit te voeren. Wij zijn het daar niet mee eens, maar desalniettemin: als dit nou de beperking is, stellen wij voor om de laatste bijzin van punt 3 te schrappen. Dan zou beslispunt 3 dus neerkomen op: "dit plan op te nemen in de begroting voor 2024 met een realistische kostenraming".

De **voorzitter**: Gaat u de motie nu zelf wijzigen?

De heer **Maassen** (SP): Ja, bij dezen wijzig ik de motie. De gewijzigde motie luidt:

"Motie 288.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 29 juni, gehoord de beraadslaging,

constaterende dat:

- c. de Kadernota als pijlers heeft dat Voorschoten een heerlijk woondorp blijft en duurzaam en toekomstbestendig is;*
- d. een visie op de toename van het aantal bomen in Voorschoten goed bij deze pijlers past;*

overwegende dat:

- d. er jaarlijks ongeveer 200 kinderen geboren worden in Voorschoten;*
- e. het geven van een jonge boom bij iedere geboorte een emotionele waarde aan een boom geeft, ook als mensen deze niet in een eigen tuin kunnen plaatsen;*
- f. het planten van een boom voor elke geboorte het aantal bomen in Voorschoten met ongeveer 200 per jaar kan laten toenemen;*

roept het college op:

4. een plan te ontwikkelen voor het uitreiken van een 'Babyboom' in Voorschoten voor iedere geboorte, waarbij jonge ouders de keuze hebben om de boom in de eigen tuin of de openbare ruimte te (laten) plaatsen;
5. indien mogelijk de bomen af te nemen van het bomendepot Cool down city Leiden of een vergelijkbaar initiatief, waar mensen overtollige zaailingen kunnen afgeven;
6. dit plan op te nemen in de begroting 2024 met een realistische kostenraming,

en gaat over tot de orde van de dag."

De **voorzitter**: Oké, dan vraag ik de griffier om de gewijzigde motie rond te mailen.

De heer **Maassen** (SP): Dan de motie over de schaatsskeelerbaan. Ik zei zojuist al "iedereen die mij kent, weet ...". Iedereen die mij kent, weet ik dat ik een fanatiek ijshockeyspeler ben. Persoonlijk lijkt het mij dus hartstikke leuk als er een schaatsskeelerbaan komt, maar tegelijkertijd is het misschien nog wat prematuur om dit nu al te bestemmen. Wij hadden dus wat moeite met de oorspronkelijke tekst, maar wij kunnen prima leven met de huidige tekst. Die gaan we steunen.

Hemelwaterontkoppeling leek ons een goed voorstel, maar we hoorden net dat die motie misschien aangehouden wordt. Dat zullen we dan wel zien.

Een jongerenraad in Voorschoten is best een goed idee, maar die motie van mij van vier jaar geleden, waar nog steeds niks mee gedaan is, lag er al. Ik denk dat het heel verstandig is als er in het kader van het participatiebeleid gewoon goed naar de ideeën wordt gekeken en dat zij meegenomen worden.

De zonnepanelen op monumenten gaan wij steunen. Ik wil het nog even hebben over de hondenbelasting. We hebben onze naam onder die motie gezet, ook omdat het een verdere uitvoering is van een plan dat wij al bij de behandeling van de begroting hebben ingediend. De heer Van Duivendijk is er nu mee akkoord gegaan. In eerste instantie zei hij bij de behandeling van de begroting dat dit typisch iets is wat je bij de behandeling van de Kadernota moet indienen. Ik heb vanavond een paar keer geklaagd dat er steeds wordt gezegd "dat moet je bij de Kadernota indienen". Ik wil de heer Van Duivendijk hiervoor credits geven, want hij heeft de handschoen wél opgepakt. Hij heeft bij de behandeling van de begroting gezegd dat je dit bij de behandeling van de Kadernota moet indienen én heeft dat ook gedaan. Vandaar dat wij de motie van harte steunen, want we vinden dit een goed idee. Waarom zou je inderdaad over honden wel belasting moeten betalen en over andere huisdieren niet? Bovendien heeft bijna elke gemeente in Nederland dit al afgeschaft.

Ten slotte het met kabelgoottegels faciliteren van inwoners voor het opladen van elektrische voertuigen. Wij zien daar niet zoveel problemen in. Die steunen wij dus.

O, ik heb nog 3 minuten en 45 seconden over. Wilt u nog een verhaaltje? De volgende keer dan.

De **voorzitter**: U heeft in elk geval nog interruptietijd over. Ik wil het college echt vragen om in de tweede termijn kort en bondig te reageren. Volgens mij zijn er geen vragen gesteld. Er hoeft dus alleen in te worden gegaan op de wijzigingen in voorliggende moties en amendementen.

Wethouder **Van der Elst**: Voorzitter. Met betrekking tot amendement 210 hebben we een stap richting de PvdA gedaan door die € 25.000 in 2024 te willen omarmen. Die € 16.000 vinden we niet nodig. Tja, het is anders dan wat we wilden. We vinden het niet nodig. Het gaat om cultuur, maar we hebben net aangegeven dat we die € 25.000 omarmen. Dat is het dan; niet verder.

Mevrouw **Schroot** (D66): Ik hoor de wethouder dus zeggen dat hij tegen € 16.000 voor cultuur is.

Wethouder **Van der Elst**: Het is een marginaal bedrag, maar dat is inderdaad in lijn met wat ik net gezegd heb. Dat klopt.

Motie 292: als de tekst zo is, lijkt dat ons een prima idee. Dus laten we dat doen.

Er ontstaat toch nog verwarring. Het leek erop dat de heer Deuzeman tegen mevrouw Van Meenen zei dat het college zou instemmen met een gedachte over het matigen van de ozb. Dat hebben we

niet gedaan. Ik heb daar geen toezegging over gedaan of iets anders over gezegd. We zullen dat tijdens de behandeling van de begroting en de tarievenvoorstellen in onderlinge samenhang bekijken. Dat is ook zoals mevrouw Kortekaas het heeft gezegd.

Wethouder **De Bruijn**: Voorzitter. Ik heb u gehoord over alleen ingaan op de moties en de amendementen, maar ik denk dat ik nog heel even moet reageren op een opmerking van GroenLinks, dat er gelijk in heeft dat het beleidsplan schuldhulpverlening betreft. Daar moet ik GroenLinks dus gelijk in geven: we hebben hier niet een integraal armoedebeleid. We gebruiken het wel als paraplueterm. Daar valt eigenlijk wel alles onder, maar in separate stukjes die u ook onder armoedebeleid zou scharen, zoals minimabeleid, schuldhulpverlening, de gemeentepolis, bijzondere bijstand, de energietoeslag, hoe we omgaan met de Sociale Alliantie, Bbz et cetera, et cetera. Ik kan u wel meegeven dat ze het in Leiden inderdaad integraal doen. Wij werken natuurlijk nog aan de andere kant. Ik denk dus dat dat perspectief biedt voor de toekomst.

Ik wil alleen nog ingaan op motie 285 over de Ontwikkelvisie Centrum. De motie is aangepast zoals afgesproken. Daar kunnen wij dus positief over adviseren.

Wethouder **Schokker**: Voorzitter. Ik moet nog reageren op twee punten. Ik begin met de motie over de babyboom, want die motie is aangepast. Het maximum is eruit gehaald. Daarmee vervalt inderdaad het argument waardoor de motie niet uitvoerbaar zou zijn; ik heb aangegeven dat dat de toets van het college is. Zo beschouwd krijgt de motie dus het advies: oordeel raad.

Het CDA heeft volgens mij de moties 290 en 291 zojuist ingetrokken.

De **voorzitter**: Nog niet.

Wethouder **Schokker**: Nog niet. Dat overweegt het CDA dus nog. Doordat in motie 289 het tweede punt het enige deel van het dictum is geworden, laten we het oordeel volledig over aan de raad.

Dan nog alleen een opmerking over de jongerenraad. We hebben daar nog even naar gekeken. Er is inderdaad een motie uit 2019 over de kinderraad, maar ik heb begrepen dat die in de vorige periode wel degelijk is afgedaan. Met een partij, Democracy, zijn met veel minder middelen veel meer kinderen bereikt, namelijk alle groepen 8 van destijds in het dorp. Er is dus wel degelijk iets mee gebeurd. Ik denk dat het goed is om dat nog even te benadrukken.

De **voorzitter**: Zou ik hier bij hoge uitzondering iets aan mogen toevoegen ter verduidelijking? Ik krijg drie seconden geleden te horen dat op 3 februari 2020 een memo naar de raad is gezonden over de afdoening van motie 112. Misschien is het goed om dat de raad nu zakelijk mee te delen.

Wethouder **Schokker**: Verder zijn er geen moties aangepast. Ik wil het hier dus bij laten.

De **voorzitter**: Zijn er nog aanvullende punten bij de raad?

Mevrouw **Schroot** (D66): Voorzitter. We hebben net gehoord over dat memo. Daarom gaan we toch voor motie 291 stemmen, omdat Democracy alleen voor lagereschoolkinderen is. De jongerenraad gaat echt over jongeren tussen 16 en 28 jaar. Wij wijzigen dus ons standpunt.

De heer **Maassen** (SP): Het is goed dat dat recht is gezet. Dat was ook mijn geheugen ontglipt, zoals dat ook weleens bij mij gebeurt. Democracy is inderdaad voor leerlingen in groep 8. Dat is hartstikke goed om te doen. Ook wij zullen de motie over de jongerenraad daarom steunen, maar wel met de opmerking daarbij dat wij graag zouden zien dat het van 12 jaar tot 18 jaar zou lopen. Dat vind ik eerder passen bij zo'n initiatief dan van 16 jaar tot 25 jaar, want als je 18 bent, mag je stemmen voor deze gemeenteraad. Dat zijn gewoon een ander soort participatieprojecten, maar ik denk dat het aan het college is om dit met de bedenkers van het initiatief te bespreken, want ik heb begrepen dat die daar anders over denken en daar zullen ze ook wel redenen voor hebben.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Als het inderdaad wordt ingekaderd tussen 12 jaar en 18 jaar, zullen wij de motie ook steunen.

De **voorzitter**: U geeft mondeling extra kaders mee aan het college.

Mevrouw **Schroot** (D66): Juist voor jongeren tussen 18 jaar en 25 jaar is er zo weinig en dan worden ze juist zo mondig. Ik zou dus willen proberen om er nog een derde termijn aan te plakken om hiervoor te pleiten, maar dat mag natuurlijk niet.

De **voorzitter**: Dat klopt. Ik begrijp dat hier veel discussie over is. Het is aan de indiener om de motie al dan niet aan te passen. Als de motie blijft zoals die nu is en als zij wordt aangenomen, heeft het college volgens mij gezegd: de raad gehoord hebbende gaan we bekijken op welke wijze wij dit vorm kunnen geven. Het woord is nog even aan de indiener, mevrouw Kortekaas.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Wij houden beide moties in stand. Er kan straks dus op gestemd worden, maar wij passen de motie niet aan. We laten het gewoon aan de wethouder over om daar invulling aan te geven, samen met de jongeren.

De **voorzitter**: Motie 291 wordt in de huidige vorm gehandhaafd.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Dit gehoord hebbende en als de motie niet wordt aangepast met een leeftijdsgrens tot 18 jaar, zullen wij de motie niet steunen.

De **voorzitter**: We hebben straks ook nog stemverklaringen.

De heer **Maassen** (SP): Daar zit ik dan wél wat anders in dan Voorschoten Lokaal, want er staat op dit moment geen leeftijdsgrens in de motie. Dat is dus gewoon verdere invulling. Ik probeer er een kader aan te geven aan de hand van hoe ik hierin sta, maar het college gaat uiteindelijk met de motie aan de slag, mocht zij worden aangenomen.

Wethouder **Schokker**: Ik begrijp dat motie 290 niet wordt gewijzigd. Ik wil benadrukken dat we echt nagaan of die punten kunnen worden meegenomen.

De **voorzitter**: Volgens mij hadden we het over motie 291. Dat geeft helemaal niet. Ik heb van de indiener, van de CDA-fractie, gehoord dat motie 291 ongewijzigd blijft. Het college heeft de opmerkingen van de raad gehoord en gaat, indien de motie wordt aangenomen, bekijken op welke wijze hier invulling aan kan worden gegeven. Dat is één punt. Als er verder geen vragen of opmerkingen zijn, kom ik bij de vraag of alle moties en amendementen zoals zij nu zijn, worden gehandhaafd.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Voorzitter. In motie 290 willen we de inleiding van het dictum dus aanpassen, zodat die punten meegenomen kunnen worden bij het IWKp. Dat wordt dus eigenlijk de inleiding van het dictum. De gewijzigde motie luidt:

"Motie 290.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 29 juni 2023, gehoord de beraadslaging,

constaterende dat:

- a. het wijkgericht ontkoppelen van hemelwater in alle wijken in Voorschoten enige jaren nog in beslag zal nemen;*
- b. in het Basis Rioolplan (BRP) vermeld staat dat Voorschoten de ambitie heeft om daar waar mogelijk HWA alvast te ontkoppelen;*
- c. in het Basis Rioolplan van Voorschoten tevens staat 'dat bij nieuwbouw en renovatie is de eigenaar van het terrein waarop het hemelwater valt, primair verantwoordelijk voor de verwerking van dit water';*
- d. er een verordening Afvoer Hemelwater en Grondwater is die bij meer dan 50 m² verharding alleen opvang en bijna direct afvoer regelt;*
- e. bij het bouwproject Einsteinlaan de grondgebonden woningen een systeem onder de woning krijgen waarin het hemelwater opgevangen kan worden, tot wel 6.500 liter;*
- f. dit gebruikt zal worden om het toilet mee door te spoelen;*

overwegende dat:

- g. door ontkoppeling de belasting op het gemengde stelsel kleiner wordt waardoor overstorten (milieutechnisch) en water op straat (hydraulisch) worden beperkt tot nihil (citaat uit BRP 2022-2031);*
- h. er een dreigend tekort aan drinkwater is - Rapport Dunea-NRD van juni 2023;*
- i. Dunea voornemens is om na 2030 drinkwater te betrekken uit oppervlaktewater, zoals o.a. de Vliet;*
- j. regenbuien de overstorten in Voorschoten doen overstromen en daarmee het kwaliteit van gebiedswater en water in daarmee verbonden kanalen aantast;*
- k. het BRP alleen bij grondgebonden woningen een wateropvangsysteem verplicht terwijl dit veelal ruimtelijk en bouwtechnisch ook uitvoerbaar is bij gestapelde bouw;*
- l. gebruik van regenwater als spoelwater maar ook als wasmachinewater zorgt voor minder direct hemelwater in het riool en daarmee risico op wateroverlast;*
- m. hiermee men ook bespaart op het gebruik van schoon drinkwater;*
- n. het gebruik van regenwater bij het wassen ook de hoeveelheid benodigde wasmiddel vermindert;*

verzoekt het college om bij de opstelling van TWKp 2 voor zover mogelijk mee te nemen:

- a. hemelwateropvang bij nieuwbouwprojecten en ook bij (grote) renovatie, zowel grondgebonden als gestapeld, als systeem te verplichten;*
- b. uitbreiding van gebruiksmogelijkheden van opgevangen hemelwater opdat naast gebruik als spoelwater er ook ingericht wordt en gebruikt wordt als wasmachinewater;*
- c. oprichting van een Fix-team dat, daar waar ruimtelijk mogelijk, gericht hemelwaterafvoeren loskoppelt van hun aansluiting op de riool door een afvoer te realiseren naar nabijgelegen oppervlaktewater;*
- d. in de tussentijd vanuit de geest van deze motie te werken bij nieuwbouw- en renovatieprojecten,*

en gaat over tot de orde van de dag."

De **voorzitter**: Dan stel ik voor dat de aangepaste motie wordt gemaïld, zodat we weten waarover we stemmen. Zijn er nog andere wijzigingen van moties of amendementen, voor zover niet besproken tot op heden? Dat is niet het geval. Dan schors ik de vergadering voor vijf minuten voor de aanpassing van deze motie. Daarna gaan we verder met de besluitvorming.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

De **voorzitter**: We komen toe aan de besluitvorming. Dat betekent dat we eerst de amendementen in stemming brengen, dan het al dan niet gewijzigde raadsvoorstel inzake de Kadernota en dan alle moties. Motie 287 wordt aan het eind gezet, omdat die al zo was ingeprogrammeerd. We gaan dus de volgorde van de nummering af, met die ene uitzondering.

In stemming komt het gewijzigde amendement 210 (Extra geld voor uitvoeringsagenda Cultuur) van de PvdA, de SP, GroenLinks en D66.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Voorzitter. Wij hebben gemerkt dat onze motie 296, die wij samen met Voorschoten Lokaal hebben ingediend over het beschikbaar stellen van proportionele middelen voor een Cultuurvisie wanneer daar behoefte aan is, het niet zal halen. Daarom willen wij toch de cultuurvereniging steunen middels dit amendement, opdat zij de kosten die in de nabije toekomst op haar afkomen met betrekking tot een eerlijke beloning van muzikanten daarmee kan financieren. Wij zullen hier dus voor stemmen.

Het gewijzigde amendement wordt met een digitale stemming aangenomen met 16 tegen 4 stemmen, waarbij de fractie van de VVD ertegen heeft gestemd.

In stemming komt amendement 211 (Armoedebeleid) van GroenLinks, de PvdA, de SP en D66.

Het amendement wordt met een digitale stemming verworpen met 9 tegen 11 stemmen, waarbij de fracties van D66, GroenLinks, de PvdA en de SP ervoor hebben gestemd.

In stemming komt amendement 212 (Vorbereidingskrediet Fortgensschool) van GroenLinks, de SP, de PvdA en D66.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

Mevrouw **Van der Krogt** (GroenLinks): Voorzitter. Ik denk dat ik eigenlijk niet meer hoeft te leggen waarom ik niet meestem. Het is mijn werkgever. Ik stem dus niet mee, ook straks bij de motie.

De **voorzitter**: Prima. Wilt u dat straks ook bij de motie aangeven?

Het amendement wordt met een digitale stemming verworpen met 8 tegen 11 stemmen, waarbij de fracties van D66, GroenLinks (met uitzondering van mevrouw Van der Krogt, die niet heeft meegestemd), de PvdA en de SP ervoor hebben gestemd.

In stemming komt amendement 213 (Verduurzaming bibliotheek) van D66, GroenLinks, de SP en de PvdA.

Het amendement wordt met een digitale stemming verworpen met 9 tegen 11 stemmen, waarbij de fracties van D66, GroenLinks, de PvdA en de SP ervoor hebben gestemd.

In stemming komt het geamendeerde raadsvoorstel inzake de Kadernota.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Mevrouw Kortekaas noemde deze Kadernota in het debat "beleidsarm". Ik denk dat we ons daarbij kunnen aansluiten. Desalniettemin staan er een aantal zaken in waarvan het belangrijk is dat ze geregeld worden, ook als nieuw beleid. We zullen deze Kadernota dus wel steunen.

Mevrouw **Schroot** (D66): Voorzitter. Ik kan me helemaal aansluiten bij de woorden van GroenLinks. We moeten voort met Voorschoten. We hebben heel veel vraagtekens bij deze Kadernota, maar we zullen ervoor stemmen.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. De analyse dat deze Kadernota veel te mager is, deelt de fractie van de SP met GroenLinks en D66, maar onze conclusie is een andere. Wij vinden het niet goed genoeg. Wij stemmen tegen.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. Wij zien ook in deze Kadernota veel doorschuifpolitiek. We zien gelukkig ook een aantal aanknopingspunten, waarmee het glas net halfvol is. Wij zullen hier dus mee instemmen.

Het geamendeerde voorstel wordt met een digitale stemming aangenomen met 19 stemmen tegen 1 stem, waarbij de fractie van de SP ertegen heeft gestemd.

In stemming komt de gewijzigde motie 284 (Arbeidsmarktoffensief gemeente Voorschoten) van de PvdA.

De gewijzigde motie wordt met een digitale stemming verworpen met 5 tegen 15 stemmen, waarbij de fracties van de PvdA en Voorschoten Lokaal ervoor hebben gestemd.

In stemming komt de gewijzigde motie 285 (Ontwikkelvisie Centrum) van de PvdA.

De gewijzigde motie wordt met een digitale stemming aangenomen met 15 tegen 5 stemmen, waarbij de fracties van GroenLinks en de SP ertegen hebben gestemd.

In stemming komt motie 286 (Externe audit Voorschoten voor Elkaar) van alle fracties.

De motie wordt met een digitale stemming aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt de gewijzigde motie 288 (Babyboom) van de SP, GroenLinks, de PvdA, D66 en het CDA.

De gewijzigde motie wordt met een digitale stemming aangenomen met 16 tegen 4 stemmen, waarbij de fractie van de VVD ertegen heeft gestemd.

In stemming komt de gewijzigde motie 289 (Randvoorwaarde realisatie schaatsskeelerbaan Voorschoten) van het CDA.

De gewijzigde motie wordt met een digitale stemming aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt de gewijzigde motie 290 (versnelling ontkoppeling HWA's en uitbreiding gebruik HW) van het CDA en GroenLinks.

De gewijzigde motie wordt met een digitale stemming aangenomen met 12 tegen 8 stemmen, waarbij de fracties van Voorschoten Lokaal en de VVD ertegen hebben gestemd.

In stemming komt motie 291 (Jongerenraad Voorschoten) van het CDA.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Voorzitter. Hoewel we het doel, jongeren interesseren voor de politie, zeer steunen, zullen we de motie niet steunen. Een van de redenen is dat de opdracht zo weinig omschreven is: wat gaan we dan doen, is het een nieuwe praatclub, wat is het doel van die praatclub? Eerlijk gezegd hebben we met clubs die meedenken met de gemeente Voorschoten in de afgelopen jaren niet heel goede ervaringen. Ik noem de Taskforce Centrum en de club die over participatie mee wilde denken met de gemeente. Het werkt niet zo goed. Wij stemmen dus tegen.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Wij kunnen ons eigenlijk aansluiten bij de stemverklaring van mevrouw Van Meenen. We hebben in het verleden hiernaar gekeken. Toen is uiteindelijk besloten om maar met een ProDemos-programma mee te gaan. We denken dat het ingewikkeld is. Als het college met een voorstel wil komen in het kader van het participatieprogramma, is dat prima, maar ik denk niet dat we dat nu moeten doen.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Voorzitter. Ook wij zullen tegenstemmen, omdat wij graag het kader van de leeftijd tot 18 jaar erin willen hebben. Kinderen boven de 18 kunnen gewoon lid worden van een politieke partij en meepraten.

De motie wordt met een digitale stemming verworpen met 8 tegen 12 stemmen, waarbij de fracties van het CDA, D66, de PvdA en de SP ervoor hebben gestemd.

In stemming komt de gewijzigde motie 292 (Zonnepanelen op monumenten) van D66 en GroenLinks.

De gewijzigde motie wordt met een digitale stemming aangenomen met 17 tegen 3 stemmen, waarbij de fractie van het CDA ertegen heeft gestemd.

In stemming komt motie 293 (Prioriteit voor onderwijshuisvesting) van D66, GroenLinks, de PvdA en de SP.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

Mevrouw **Van der Krogt** (GroenLinks): Voorzitter. Omdat dit mijn werkgever is, stem ik niet mee.

De motie wordt met een digitale stemming aangenomen met algemene stemmen, waarbij mevrouw Van der Krogt niet heeft meegestemd.

In stemming komt motie 294 (Duurzaamheidsleningen) van GroenLinks, de SP en D66.

De motie wordt met een digitale stemming aangenomen met 13 tegen 7 stemmen, waarbij de fracties van het CDA en de VVD ertegen hebben gestemd.

In stemming komt motie 295 (Ongelijke toegang energietransitie) van de PvdA en de SP.

De gewijzigde motie wordt met een digitale stemming verworpen met 9 tegen 11 stemmen, waarbij de fracties van D66, GroenLinks, de PvdA en de SP ervoor hebben gestemd.

In stemming komt motie 296 (Cultuurvisie) van Voorschoten Lokaal en het CDA.

De motie wordt met een digitale stemming aangenomen met 11 tegen 9 stemmen, waarbij de fracties van GroenLinks, de SP en de VVD ertegen hebben gestemd.

In stemming komt motie 297 (Hondenbelasting) van GroenLinks, de SP en de PvdA.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Wij hebben eigenlijk helemaal geen principiële bezwaren tegen hondenbelasting, maar het thema komt wel steeds terug. We zouden het fijn vinden als eens uitgezocht wordt of het inderdaad rendabel is. We zullen dit steunen.

De motie wordt met een digitale stemming aangenomen met 14 tegen 6 stemmen, waarbij de fracties van het CDA en D66 ertegen hebben gestemd.

In stemming komt motie 287 (Faciliteren inwoners voorziening opladen elektrische voertuigen) van de VVD, het CDA, Voorschoten Lokaal, GroenLinks en D66.

De motie wordt met een digitale stemming aangenomen met algemene stemmen.

8. Overig: motie 287 van de VVD, het CDA, Voorschoten Lokaal en GroenLinks over faciliteren inwoners in voorziening opladen elektrische voertuigen

Dit agendapunt is betrokken bij het vorige agendapunt.

9. Sluiting

De **voorzitter**: Voordat we aan de borrel gaan, heb ik nog een kleine mededeling, want we nemen vanavond afscheid van Andreas de Graaf, onze inmiddels voormalige gemeentesecretaris, die vorige week en deze week gelukkig nog aanwezig wilde zijn. Dank daarvoor. Inmiddels is hij begonnen aan een mooie klus in Zuidplas. Andreas, je hebt hier de afgelopen jaren vele uren doorgebracht. Dat waren ongetwijfeld inspirerende dagen, weken en jaren. We vinden het ongelofelijk jammer dat je Voorschoten gaat verlaten, maar we weten alle twee dat er een tijd is van komen en een tijd van gaan. Op een gegeven ogenblik is het tijd voor een nieuwe stap. Die heb je nu gezet. Je bent inmiddels al lekker aan de slag in Zuidplas. Daarnaast deed je Voorschoten er nog even bij in je vrije uurtjes. Dat is fijn, maar we willen je namens de raad ongelofelijk bedanken voor al je inzet in de afgelopen jaren voor de organisatie en voor de raad, want ik denk dat Voorschoten mede dankzij jouw inzet een heel stuk leuker en mooier is geworden. Ik mag wel zeggen dat ik je Rotterdamse mentaliteit en je humor echt ga missen. We hebben er een Amsterdammer voor teruggekregen; het is een beetje wat het is in het leven. Ongelofelijk veel dank voor alles. Maandag gaan we echt afscheid van je nemen bij de borrel. Dan ga ik nog veel meer verhalen vertellen, want die heb ik zeker. Ook al zit ik hier nog maar twee jaar, ik kan echt al heel veel verhalen vertellen. Dat komt dus helemaal goed. Ik zal in elk geval nooit vergeten dat Andreas mij op de uitslagenavond van de verkiezingen absoluut niet de voorlopige definitieve uitslagen wilde geven, omdat ik hier en daar weleens dingen laat liggen. Ik was ze naarstig aan het zoeken en hij zei: "Ik ga ze zó niet aan je geven, want je laat ze vast weer ergens liggen." Ik moest dus smeken om de uitslagen zodat ik ze kon gaan mededelen aan jullie. Als je zo met elkaar kunt samenwerken, zegt dat genoeg. Ongelofelijk veel dank voor alles. We gaan je echt missen. Maandag gaan we je nog een keer extra in het zonnetje zetten met allemaal mooie cadeautjes. Heel veel dank voor alles!

(Applaus)

Je hebt drieënhalve minuut spreektijd!

De heer **Maassen** (SP): Hij mag die twee van mij ook nog wel!

De heer **De Graaf**: Dank je wel, burgemeester, Nadine, voor deze mooie woorden. Uiteraard heb ik het niet gedaan, maar heeft de ambtelijke organisatie het gedaan in de afgelopen negen jaar, waarin ik zesentwintig maanden gemeentesecretaris van Voorschoten was. Daar ben ik dankbaar voor. Ik ben dankbaar dat ik zowel het college als af en toe ook de raad heb kunnen adviseren, want het is een Parel aan de Vliet en het moet een Parel aan de Vliet blijven. Dat gun ik jullie van harte. Vanavond is met de Kadernota volgens mij weer een eerste stap gezet om de komende tijd die parel weer wat mooier te maken. Wees daar met elkaar ook scherp en trots op en maak er iets moois van. Ik hoop jullie allemaal of in elk geval een aantal van jullie maandag nog te zien bij het afscheid, want ik ben bang dat Nadine toch nog wel wat te vertellen heeft wat jullie nog niet weten. Bedankt voor de samenwerking. Ik wens jullie een fijn weekend en misschien tot maandag.

(Applaus)

De **voorzitter**: Dank je wel.

De voorzitter sluit om 23.10 uur de vergadering.

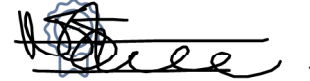
Vastgesteld in de openbare vergadering van de raad der gemeente Voorschoten, gehouden op 28 september 2023.

De griffier,

Drs. B.J. Urban

De voorzitter,

Drs. N. Stemerding